

T.C

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EKONOMİ VE SİYASET ANABİLİM DALI

**GENÇ İŞSİZLİĞİ ETKİLEYEN SOSYOEKONOMİK VE
DEMOGRAFİK FAKTÖRLER: TRB1 BÖLGESİNDE
BİR UYGULAMA**

Gülsüm USLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. Halim TATLI

Bingöl-2022

T.C
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EKONOMİ VE SİYASET ANABİLİM DALI

**GENÇ İŞSİZLİĞİ ETKİLEYEN SOSYOEKONOMİK VE
DEMOGRAFİK FAKTÖRLER: TRB1 BÖLGESİNDE
BİR UYGULAMA**

Gülsüm USLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. Halim TATLI

Bingöl-2022

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	III
ÖNSÖZ	V
ABSTRACT	VII
TABLO LİSTESİ	IX
ŞEKİL LİSTESİ	XI

GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.İSTİHDAM, İŞSİZLİK VE İŞSİZLİK TEORİLERİ

1.1.İstihdamın Tanımı	5
1.1.1. Tam İstihdam	5
1.1.2. Eksik İstihdam	6
1.1.3. Aşırı İstihdam	6
1.2. İşsizlik Türleri	6
1.2.1. Friksiyonel (Geçici) İşsizlik.....	7
1.2.2. Yapısal İşsizlik.....	7
1.2.3. Dönemsel (Konjonktürel) İşsizlik.....	7
1.2.4. Doğal İşsizlik	8
1.2.5. Teknolojik İşsizlik	8
1.2.6. Gizli İşsizlik.....	9
1.2.7. Mevsime Bağlı İşsizlik	10
1.3. İşsizlik Teorileri	10
1.3.1. Klasik İktisat Teorisi.....	10
1.3.2. Neo-Klasik İktisat Teorisi.....	11
1.3.3. Keynesyen İktisat Teorisi	12
1.3.4. Monetarist İktisat Teorisi.....	12
1.3.5. Yapısalcı İktisat Teorisi	13
1.3.6. Yeni Yaklaşımlar	14
1.4.Genç İşsizlik Kavramı	16

1.4.1.Genç İşsizliğin Nedenleri (Genç İşsizlik Önündeki Engeller).....	16
1.4.3. Türkiye’de Genç İşsizlik.....	24
1.4.4.TRB1 Bölgesinde Genç İşsizlik.....	27
1.4.5. Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik ve İşsizlik Kaygısının Nedenleri.....	29
1.5.İstihdamın Durumu.....	30

İKİNCİ BÖLÜM

2.GENÇ İŞSİZLİĞİ ETKİLEYEN SOSYO EKONOMİK VE DEMOGRAFİK FAKTÖRLERİN ARAŞTIRILMASI

2.1. Literatür Taraması	31
2.1.1. Literatürdeki Teorik Çalışmalar.....	31
2.1.2. Literatürdeki Ampirik Çalışmalar.....	33
2.2. Araştırmanın Konusu Ve Kapsamı.....	45
2.3. Araştırmanın Amaç Ve Hedefleri.....	46
2.3.1. Araştırmanın Amacı.....	46
2.3.2. Araştırmanın Hedefleri	46
2.4. Araştırmanın Yöntemi	46
2.4.1. Veri Toplama Aracı	47
2.4.2. Araştırmanın Analiz Yöntemi Ve Değişkenleri.....	48
2.5. Araştırma Bulguları	53
2.5.1. Tanımlayıcı İstatistiklere İlişkin Bulgular	53
2.5.2. Ekonometrik Analiz Bulguları.....	73
TARTIŞMA VE SONUÇ	79
KAYNAKÇA	84
EK1: ÇALIŞMANIN ANKETİ	94
ÖZGEÇMİŞ	102

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “*Genç İşsizliği Etkileyen Sosyoekonomik ve Demografik Faktörler:TRB1 Bölgesinde Bir Uygulama*” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

.... / ... / 2022

Gülsüm USLU

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Gülsüm USLU tarafından hazırlanan “*Genç İşsizliği Etkileyen Sosyoekonomik ve Demografik Faktörler:TRB1 Bölgesinde Bir Uygulama*” başlıklı bu çalışma, [Savunma Sınavı Tarihi] tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda [oybirliği/oy çokluğuyla] başarılı bulunarak jürimiz tarafından Ekonomi ve Siyaset Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Başkan : Doç. Dr. Deniz Özyakışır İmza: .....

Danışman : Doç. Dr. Halim TATLI İmza: .....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÜNLÜ İmza: .....

ONAY

Bu Tez, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun ...../...../202..... tarih ve ..... sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Unvanı Adı Soyadı

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

TÜRKÇE ÖZET ve ANAHTAR KELİMELER

Tezin Başlığı: Genç İşsizliği Etkileyen Sosyoekonomik ve Demografik Faktörler: TRB1 Bölgesinde Bir Uygulama
Tezin Yazarı : Gülsüm USLU
Danışman : Doç. Dr. Halim TATLI
Anabilim Dalı: Ekonomi ve Siyaset
Bilim Dalı : Ekonomi ve Siyaset
Kabul Tarihi :
Sayfa Sayısı : .... (ön kısım) + ... (tez) + ... (ekler)
Çalışmada TRB1(Malatya, Elazığ, Bingöl ve Tunceli) Bölgesinde genç işsizliğini etkileyen sosyoekonomik ve demografik faktörlerin araştırılması amaçlanmıştır. Çalışmada veri toplama yöntemi olarak anket tekniği kullanılmıştır. Genç işsizlikle ilgili tasarlanan anket formları, yüz yüze anket tekniği ile TRB1 Bölgesinde 15-24 yaş grubundaki 400 gence rassal olarak uygulanmıştır. Anketten elde edilen veriler Lojistik Regresyon yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışmanın bağımlı değişkeni genç işsizliği, bağımsız değişkenleri ise; gençlerin cinsiyet durumu, medeni durumu, eğitim durumu, babanın eğitim durumu, ailenin kişi başına düşen geliri, seçimde oy kullanma durumu, güven düzeyi ve sağlık durumudur. Yapılan analiz sonuçlarında; lise mezunu olan gençlerin ortaokul mezunu olan gençlere göre, üniversite mezunu olan gençlerin ortaokul mezunu olan gençlere göre, lisansüstü mezunu olan gençlerin ortaokul mezunu olan gençlere göre, babası ilkokul mezunu olanların babası okuryazar olmayanlara göre, babası ortaokul mezunu olanların babası okuryazar olmayanlara göre, babası lise mezunu olanların babası okuryazar olmayanlara göre, babası üniversite mezunu olanların babası okuryazar olmayanlara göre, genel olarak insanlara güvenen gençlerin insanlara güvenmeyen gençlere göre, seçime katılan gençlerin seçime

katılmayan gençlere göre işsiz olma olasılığının daha az olduğu ortaya konulmuştur. Ayrıca, gençlerin ailesinin kişi başına düşen geliri gençlerin işsiz olma olasılığını azaltmada olumlu bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Cinsiyet ile genç işsizlik arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Genç işsizlik, Demografik faktörler ve genç işsizlik, Katılım ve genç işsizlik, Güven ve genç işsizlik, Sağlık ve genç işsizlik, TRB1 Bölgesi.

ABSTRACT

Title of the Thesis: Socioeconomic and Demographic Factors Affecting Youth Unemployment: An Application in TRB1 Region	
Author	: Gülsüm USLU
Supervisor	: Doç. Dr. Halim TATLI
Department	: Economy and Politics
Sub-field	: Economy and Politics
Date	:
The study, it was aimed to investigate the socioeconomic and demographic factors affecting youth unemployment in the TRB1 (Malatya, Elazığ, Bingöl, and Tunceli) Region. The questionnaire method was used as a data collection method in the study. The questionnaire forms designed for measure the youth unemployment, and randomly applied to 400 young people in the 15-24 age group in TRB1 region by a face to face technique. The data obtained from the survey were analyzed by Logistic Regression. The dependent variable of the study is youth unemployment, and the independent variables are the youth's gender, marital status, education level, father's education level, per capita income of the family, voting status in the election, confidence level, and health status. The results of the analysis revealed that the young people who are high school graduates compared to those who are secondary school graduates, those who are university graduates compared to those who are secondary school graduates, those who have graduate degrees compared to those who are secondary school graduates, those whose fathers are primary school graduates compared to those whose fathers are illiterate, and those whose fathers are secondary school graduates compared to those whose fathers are illiterate, those whose fathers are high school graduates compared to those whose fathers are illiterate, those whose fathers are university graduates compared to those whose fathers are illiterate, those who generally trust people compared to those who do not trust people, and those who	

participate in elections are less likely to be unemployed than those who do not. Also, the per capita income of the youth's family was found to have a positive effect on reducing the probability of the youth being unemployed. There was no significant relationship between gender and youth unemployment.

KeyWords: Youth unemployment, Demographic factors and youth unemployment, Participation and youth unemployment, Confidence and youth unemployment, Health and youth unemployment, TRB1 Region.

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Bazı OECD Ülkelerinde Genç İşsizlik Oranları.....	23
Tablo 2: Bölge Bazlı İşsizlik Oranları	27
Tablo 3: Genç İşsizlik Literatürü	43
Tablo 4. Bölgesel Olarak Dağıtılmış Örneklem Sayısı.....	48
Tablo 5. Araştırmada Kullanılan Değişkenler	52
Tablo 6: Katılımcıların Medeni Durumu ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	54
Tablo 7: Katılımcıların Sosyoekonomik ve Demografik Özelliklerine Göre Tanımlayıcı İstatistikleri	54
Tablo 8: Katılımcıların Tamamladığı En Yüksek Eğitim Seviyesine Göre Dağılımı	55
Tablo 9: Katılımcıların Şu Anda Aldığı Eğitim Düzeyininin Dağılımı.....	55
Tablo 10: Katılımcıların En Son Aldığı Eğitim Düzeyininin Dağılımı	55
Tablo 11: Katılımcıların Eğitimini Durdurmalarının Temel Sebebini Gösteren Dağılımı	56
Tablo 12: Katılımcıların İkamet Durumuna Göre Dağılımı	56
Tablo 13: Katılımcıların Büyüdüğü Yerle Aynı Bölgede Yaşayıp Yaşamadığını Gösteren Dağılımı	57
Tablo 14: Katılımcıların Asıl İkamet Yerlerininin Dağılımı	57
Tablo 15: Katılımcıların Mevcut İkametgaha Taşınma Sebebinin Dağılımı.....	57
Tablo 16: Katılımcıların Babalarının ve Annelerinin Eğitim Düzeyinin Dağılımı.....	58
Tablo 17: Katılımcıların Yaşadığı Hanedeki Maaşlı Çalışanlarının Dağılımı.....	58
Tablo 18: Katılımcıların Yaşadığı Hanedeki Kişilerin İşsiz Sayılarının Dağılımı	59
Tablo 19: Katılımcılar Herhangi Bir İşte Çalışıp Çalışmadığı Durumuna Göre Dağılımı	59
Tablo 20: Katılımcıların Ne Kadar Süredir İşsiz Olduklarının Dağılımı.....	60
Tablo 21: Katılımcıların İş Deneyim Durumlarına Göre Dağılımları	60
Tablo 22: Katılımcıların İş Deneyim Durumunu Tanımlayan Dağılımı.....	61
Tablo 23: Katılımcıların Gelirinin Çoğunu Nereden Aldıklarının Dağılımı	61
Tablo 24: Katılımcıların Okurken Çalışma Amacının Veren Dağılımı	62
Tablo 25: Katılımcıların Haftada Kaç Saat Çalıştıklarını İfade Eden Dağılım	62

Tablo 26: Katılımcıların İyi Bir İş Bulabilmesi İçin En Az Hangi Düzeyde Eğitim İhtiyacı Olduğunu Gösteren Dağılım	63
Tablo 27: Katılımcıların Hayatındaki En Önemli Amacı İfade Eden Dağılım.....	63
Tablo 28: Katılımcıların İyi Bir İş Bulmada En Yararlı Gördükleri Becerilerin Dağılımı	64
Tablo 29: Katılımcılara Göre İdeal Çalışma Türünün Dağılımı	65
Tablo 30: Katılımcıların İdeal Hangi Sektörde Çalışmak İstediklerinin Dağılımı	65
Tablo 31: Katılımcıların Geçen Hafta Temel Faaliyetinin Dağılımı	66
Tablo 32: Katılımcıların İş Arama Durumunu İfade Eden Dağılım	66
Tablo 33: Katılımcıların Nasıl İş Aradıklarının Dağılımı.....	67
Tablo 34: Katılımcıların Tamamlamayı Umduğu En Yüksek Eğitim Seviyesinin Dağılımı	68
Tablo 35: Katılımcıların İş Arama Durumunu En İyi Şekilde İfade Eden Dağılım	68
Tablo 36: Katılımcıların Şu Anda İş Arama Durumunun Dağılımı.....	69
Tablo 37: Katılımcıların İş Aramada Etkili Olabilecek Kişilerin Dağılımı.....	69
Tablo 38: Katılımcıların İş Aramayı Düşündükleri Şehrin Dağılımı	70
Tablo 39: Katılımcılara Göre Türkiye'deki İşsizlik Sebebinin Dağılımı	70
Tablo 40: Katılımcıların Meslekleriyle İlgili Olarak Gerekli Donanıma Sahip Olup Olmadıklarının Dağılımı	71
Tablo 41: Katılımcıların Ne Kadar Mutlu olduklarının Dağılımı	71
Tablo 42: Katılımcıların Çoğu İnsana Güvenip Güvenmediğinin Dağılımı.....	72
Tablo 43: Katılımcıların Son Genel Seçimde Oy Kullanıp Kullanmadığının Dağılımı .	72
Tablo 44: Katılımcıların Sağlık Göstergelerine Göre Tanımlayıcı İstatistikler.....	72
Tablo 45: Katılımcıların Sağlık Durumunun Dağılımı	73
Tablo 46: Tahmin Edilecek Modele Girebilecek Aday Nitel Değişkenler.....	74
Tablo 47: Logit Modele Girebilecek Aday Nicel Değişkenler.....	75
Tablo 48: Logit Regresyon Analizi Sonuçları	76
Tablo 49: Logit Sonrası Marjinal Etkiler Tablosu	78

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Dünyadaki Genç İşsizlik Oranları.....	24
Şekil 2: Türkiye’de Genç İşsizlik Oranları	25
Şekil 3: Türkiye ve TRB1 Bölgesinde Genç İşsizlik Oranları.....	28
Şekil 4: Çalışmanın Modeli.....	51

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

Gsyh: gayrisafi yurt içi hasıla

Vd: ve diğerleri

Vs: Vesaire

GİRİŞ

Geçmişten bugüne dünyadaki uluslararası şirketlerin artması, iş bölümündeki uzmanlaşma ve ekonomik politikalarındaki değişme ve gelişmeler büyümenin yeni istihdam alanları oluşturmasındaki başarısını istikrarsızlaştırmıştır. Bu durum, işsizliğin artarak gelişmiş veya gelişimini henüz tamamlayamamış olan ülkelerde ekonomik, sosyal ve siyasal bir sorun haline gelmesine neden olmuştur. Bununla birlikte küreselleşmenin giderek hız kazanması nedeniyle dünyadaki teknolojik yenilikler ve sosyoekonomik yapı sürekli bir değişim halindedir. Bu değişimden genç nüfus daha fazla etkilenmektedir. Nitekim hem sanayileşmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde, genç nüfus yetişkin nüfustan daha fazla işgücü piyasasında iş bulma konusunda sorun yaşamaktadır. Genç nüfusun işgücü piyasasına erişiminin önündeki en önemli engeller; yetersiz beceriler, iş kapasitesinin küçüklüğü, iş arama yetenekleri, finansal kaynakların yetersiz olması ve iş fırsatlarının bulunduğu yerlere daha yakın olma esnekliğidir (Mlatsheni, 2007).

Küresel bir sorun olan işsizlik Türkiye'nin de en önemli sorunlarından biri olmaktadır. Son yıllarda daha büyük bir artış gösteren işsizlik, önlenmesi zor bir hale gelmiştir. Özellikle işsizlik kaygısı yaşayan genç öğrenciler, daha rahat ve konforlu bir yaşam sürmek için yüksek kazanç elde edilen işlere yönelme eğilimi gösterebilmektedirler. Kurdukları hayalleri gerçekleştirmek için son yıllarda devlet tarafından sayıları artarak geliştirilen girişimcilik hibe ve projelere başvurmaya yönelmektedirler. Ancak toplumsal sorunlardan biri olan işsizlik kaygısı, genç nüfusun girişimcilik eğilimini önemli ölçüde etkilemektedir. Bu durum ülkeye hem ekonomik hem de sosyal yönden önemli maliyetler ortaya çıkarmaktadır. Çünkü emek, bir üretim faktörü işlevi ile birlikte diğer üretim faktörlerinin gelişmesine yardımcı olan stratejik bir üretim faktörüdür. Eğer emek faktörü üretim sisteminden dışlanırsa refah azalır (Bell ve Blanchflower, 2010). Bu nedenle genç işsizliğe neden olan faktörlerin tespit edilmesi ve bunların ekonometrik açıdan analiz edilmesi büyük önem taşımaktadır.

Gençliğin teknik tanımı yaş aralığı bakımından yapılmakta ve ülkeden ülkeye değişmektedir (Bayrak ve Tatlı, 2018). Uluslararası Çalışma Ofisi (ILO) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) genç işgücünü 15-24 yaş arası kişiler olarak tanımlamaktadır. Genç işsizlik, genç işgücünün bir yüzdesi olarak hesaplanır ve 15-

24 yaşları arasında çalışmayan ancak istihdam için uygun olan ve son dört hafta içinde iş bulmak için aktif iş arayan kişiler olarak tanımlanır (OECD, 2022).

2021 yılında Dünyadaki genç işsizlik oranı %17.9 iken, bu oran Türkiye’de %24.3 olarak gerçekleşmiştir (Dünya Bankası, 2022). Genel olarak birçok ülke için genç işsizlik oranı, yetişkin işsizlik oranının yaklaşık iki katından fazladır (Marelli ve Vakulenko, 2014; Bayrak ve Tatlı, 2018). Bu bağlamda Türkiye’de 2021 yılında genç işsizlik oranı %24.3 olup, bu oran aynı yıldaki yetişkin işsizlik oranı olan %13.4’ün yaklaşık iki katından fazla bir büyüklük değeriyle ortaya çıktığı görülmektedir. Türkiye’deki bölgeler arasında genç işsizlik farklılıkları bulunmaktadır. Bu farklılığın sebebi bölgesel iş kapasitesi farklılığı, eğitim ve sosyoekonomik farklılıkları olarak ifade edilebilir. Araştırma anakütleyi temsil eden TRB1 Bölgesi’nin (Malatya, Elazığ, Bingöl Tunceli) 2020 yılındaki genç işsizlik oranı %18 iken bu oran 2021 yılında yaklaşık %2 artarak %22’ye yükselmiştir (TÜİK, 2022). 2021 yılında TRB1 Bölgesindeki genç işsizlik oranının büyüklüğüne bakıldığında Türkiye’deki 26 alt bölge arasında 20. sırada yer aldığı ve aynı yıldaki Türkiye genç işsizlik oranının gerisinde kaldığı görülmektedir. Ayrıca 2021 yılı itibarıyla İstanbul alt bölgesi 26 alt bölge içinde genç işsizlik oranı en fazla olan bölgedir.

Mikro düzeyde genç işsizliği etkileyen faktörleri araştıran çalışmaların sayısı azdır. Türkiye’de genç işsizliği analiz eden çalışmaların bazılarında makro bakış açısıyla türlü etmenlerle genç işsizlik arasındaki ilişki ele alınmıştır. Bu yaklaşımı benimseyen çalışmalarda kişi başına reel gelir, ticari açıklık, enflasyon, yabancı yatırımlar, üretici fiyat endeksi (ÜFE) ve ekonomik büyüme oranı gibi faktörlerin genç işsizliği nasıl etkilediği analiz edilmiştir (Çondur ve Bölükbaş, 2014; Günaydın ve Çetin, 2015). Yurt dışında farklı ülkelerde konuyu ele alan araştırmalarda ise; mikro bakışıyla cinsiyet, coğrafi konum, eğitim düzeyi, yetenek, medeni hal, iş tecrübesi gibi sosyoekonomik değişkenler multinomial ve ikili lojistik regresyon modelleriyle analiz edilerek genç işsizlik incelenmiştir (Msigwa ve Kipsha, 2013; Dagume ve Gyekye, 2016). Dolayısıyla Türkiye’de mikro düzeyde genç işsizliği inceleyen oldukça sınırlı bir literatür vardır.

Keynes (1936) piyasa psikolojisini "hayvan ruhları"na benzetmiş ve piyasa psikolojisinin bağımsız olarak çok sayıda ekonomik faaliyeti etkileyebileceğini

belirtmiştir. Akerlof ve Shiller (2010), Keynes (1936)'in hayvan ruhları kavramını bireylerin psikolojik zihin durumlarına ilişkin güven derecesine bağlayarak açıklamışlardır. Çalışmada bu yaklaşımdan hareketle güvenin genç işsizliği etkileyebileceği değerlendirilmiş ve güven bir bağımsız değişken olarak analizlere dahil edilmiştir. Literatürde güven ve işsizliğe ilişkin yapılan çalışmalar çok sınırlıdır (Pan, 2018). Bu bağlamda Farmer (2013, 2015) istihdam ve güven arasında güçlü bir bağlantıyı ampirik olarak kanıtlamıştır. Başka bir çalışmada ise işsizlik ve güven arasındaki ilişki nedensellik testleri kullanarak incelenmiş ve toplam erkek, kadın, uzun dönemli ve genç işsizlik de dahil olmak üzere güvenden işsizliğe tek yönlü bir nedensel ilişki bulunmuştur (Pan, 2018).

Bu ampirik çalışma sağlığın genç işsiz olma olasılığını nasıl etkileyebileceği konusuna da odaklanmaktadır. Sağlık ile işsizlik arasındaki ilişkiye yönelik çalışmalarda sağlık çoğunlukla kişinin kendi değerlendirdiği genel sağlık durumuyla ölçülmektedir (Lakey vd. 2001). Mathers (1996) ve Montgomery vd. (1996) tarafından yapılan çalışmalarda gençler arasındaki işsizlik ile genel sağlık durumunun kötü olması arasında bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda İrlandalı gençlerin üzerinde yapılan bir çalışmada genç işsiz erkeklerin çalışanlardan daha zayıf olduğunu ve genç işsiz kadınların çalışanlardan önemli ölçüde daha düşük solunum fonksiyonlarına sahip olduğunu belirlemişlerdir (Cullen vd., 1987). Bu çalışmalardan hareketle, çalışmada sağlık göstergesi olarak gençlerin vücut kitle endeksi kullanılmış ve bireysel fiziksel sağlık ile genç işsizlik ilişkisi incelenmiştir.

Güven, siyasi ve sosyal katılımcılık sosyal sermayenin birer bileşenidir. Sosyal katılımcılık, katılım yoluyla sosyal ağlardan elde edilen kazanımları artırır. Bu tür katılımcılık, yeni işler hakkında bilgi sağlamaktadır (Granovetter, 1973). Bu bağlamda Highton ve Wolfinger (2001) işgücünün içinde olan gençlerin oy kullanma eğiliminin daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Giugni vd. (2022) yaptığı araştırmada genç işsizlerin genellikle siyasi katılımlarının düşük olduğunu bulmuşlardır. Benzer biçimde Paugam ve Russell (2000) ve Brand ve Burgard (2008) tarafından yapılan çalışmalarda, işsizlerin daha düşük sosyal katılım düzeylerine sahip olduğunu ileri sürmektedir. Bu bağlamda bireysel olarak gençlerin katılımcı olmalarının işsiz olma olasılıklarını ne yönde etkilediğini analiz etmek için gençlerin

katılımcılık düzeyi bir bağımsız değişken olarak çalışmaya dahil edilmiştir. Bu değişken gençlerin seçime katılımları ile ölçülmüştür.

Bu çalışma diğer çalışmalardan farklı olarak çoklu bir bağımsız değişken seti kullanılarak genç işsizliği mikro düzeyde analiz edilmektedir. Hem Türkiye hem de TRB1 Bölgesi için genç işsizliğini etkileyen unsurlar üzerine yapılan ampirik ve teorik çalışmaların yetersizliği, bu çalışmanın ne denli önemli olduğunu gözler önüne sermektedir. Daha önce yapılan çalışmalardan farklı olarak, bu çalışmada genç işsizliği etkilediği düşünülen faktörlerin genç işsizliği en çok etkileyen unsurlar dikkate alınarak oluşturulan ekonometrik model ve bölge düzeyindeki verilerle analiz edilmiştir.

Bu çalışmanın temel amacı TRB1 Bölgesindeki genç işsizliği etkileyen temel faktörleri mikro ekonomik yaklaşımla analiz etmektedir. Bu nedenle bu çalışma TRB1 Bölgesi için sosyoekonomik ve sosyo demografik faktörlerin, gençlerin sahip olduğu güven düzeyinin, sağlık durumlarının ve katılım düzeylerinin genç işsizlik üzerinde etkili olup olmadığı ampirik olarak analiz etmeye yönelmiştir.

Çalışmanın bundan sonraki bölümünde, genç işsizliğin nedenleri ve sonuçları ayrıntılı bir şekilde açıklanmaktadır. İkinci bölümde konu hakkındaki literatür çalışmalarına, ekonometrik analize ve analiz sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmektedir. Son kısımda ise çalışmanın tartışma ve sonuç kısmı yer almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. İSTİHDAM, İŞSİZLİK VE İŞSİZLİK TEORİLERİ

İşsizlik kavramının sanayi devrimi ile ortaya çıktığı görülmektedir. Sanayi devriminden itibaren yapılan çeşitli çalışmalar işsizliği ve işsizlik türlerini tanımlamaktadır. İşsizlik kavramı hem dünya hem de ülkeler açısından ekonomik olarak ele alınan önemli göstergelerden biri olmuştur. Bu bağlamda işsizliğin yıllar itibariyle değişimi yakından izlenmektedir. Bu bölümde istihdam, işsizlik kavramı, işsizlik türleri ve işsizlik teorileri konularından bahsedilecektir.

1.1. İstihdamın Tanımı

İstihdam makroekonomik analizlerde üzerinde durulan önemli bir konudur. İstihdam emek üretim faktörünün üretim sürecine ne oranda katıldığı konusunda bir fikir vermektedir. İstihdam emek faktörünün belirli bir ücret karşılığın üretim sürecinde çalıştırılması olarak ifade edilebilir. İstihdam tüm üretim faktörleri açısından da tanımlanabilir. Bu bağlamda istihdam emek faktörünün yanı sıra diğer üretim faktörlerinin belirli bir bedel karşılığında üretimde kullanılması olarak tanımlanır (Orhan ve Erdoğan, 2015). Ekonomistler istihdamı tam, eksik ve aşırı istihdam olmak üzere üç şekilde sınıflandırmaktadır. Bunlar kısaca aşağıda verilen başlıklar altında ele alınmaktadır.

1.1.1. Tam İstihdam

Bir ekonominin sahip olduğu tüm üretim kaynakları üretim sürecinde kullanıyorsa, hiçbir üretim faktörü boşa kalmıyorsa bu duruma tam istihdam denir (Ardıç, 2006). Böylece dar anlamda tam istihdam durumundaki bir ekonomide çalışma istek ve arzusunda olan herkes iş bulabilirken; geniş anlamda bakıldığında herkes iş bulabildiği gibi, sahip olunan tüm sermaye, girişimci ve doğal faktör harekete geçmiştir (Kömürcüler, 2008). Emek faktörü diğer üretim faktörlerinden daha etkin bir biçimde faydalanmasına imkan verir.

1.1.2. Eksik İstihdam

Bir ekonomide emek, sermaye, girişimci ve doğal kaynakların hepsinin üretimde yer almaması ve bir bölümünün boş kalması halindeki duruma eksik istihdam denir. Herhangi bir piyasada eksik istihdamın varlığı üretilen mal ve hizmet miktarı, oluşabilecek en üst seviyenin aşağısında meydana gelmesi durumudur. Bunun sonucu olarak ekonomide refah kaybının yaşanmasına sebep olmaktadır (Dinler, 2007). Eksik istihdam durumu, ekonomideki tüm kaynaklardan faydalanılmadığını gösterir.

1.1.3. Aşırı İstihdam

Bir ekonomide emeğin bütününe piyasaya dahil edilmesi durumunda ve emeğin kullanılması halinde karşılığı olmayan talebin var olması, o ekonomi de aşırı istihdamın varlığını göstermektedir. Böyle bir durumda üretim piyasası karşılığı olmayan talebe maruz kalmaktadır (Köklü, 1973).

1.2. İşsizlik Türleri

İşsizlik, işgücü piyasasının değişkenlik gösterdiği durumlarda istihdama dahil olamaması durumunda meydana gelen insan gücü kaybı olarak tanımlanmaktadır (Ekin, 2003). İşsizlik çeşitlerinin ayrıntılı bir biçimde ele alınamaması, işsizlik sorununun tam olarak ifade edilmesine engel olmaktadır (Sherraden, 1985). Kişinin kendi isteğine göre çalışma koşullarını ve verilen ücreti kabul etmemesi halinde iradi işsizlik, fakat çalışmak için verilen ücretinin altında çalışmayı kabul etmesine rağmen işsiz kalmaları durumunda ise gayri iradi işsizlik ortaya çıkmaktadır (Tokol ve Alper, 2015).

Friksiyonel işsizlik çeşitli sanayiler, iller ve dönemler arasında işe başlangıç ve işten çıkışların rastlantısal olarak kendini göstermesidir (Simon, 1988). Yapısal işsizlik, mevcut ekonomideki değişimden dolayı ortaya çıkan bir işsizlik türü olarak tanımlanabilir. Konjonktürel işsizlik, talep eksikliğinden kaynaklı olarak ortaya çıkan işsizlik türüdür ve ayrıca ekonomik durgunluğun olduğu dönemlerde mal ve hizmetlere yönelik talebin düşük olması ve bunun sonucunda da işçilerin mevcut işlerinden çıkarılması olarak adlandırılabilir. Doğal işsizlik, herhangi bir dönemdeki reel ücretler üzerinde herhangi bir gelişme göstermeyen işsizlik türüdür (Yıldırım, 2012).

1.2.1. Friksiyonel (Geçici) İşsizlik

Friksiyonel işsizlik diğer adıyla geçici veya arızı işsizlik olarak da bilinmektedir (Yıldırım, 2012). Teknolojik işsizlik ise insan gücü ve emeğinin yerini makinelerin almasıdır. Bireylerin yer ve iş değiştirmelerinden kaynaklanan işsizliktir ve tam olarak bertaraf etmenin mümkün olmadığı işsizlik çeşididir (Talas, 1997). Geçici işsizlik farklı sanayiler, iller ve dönemler arasında işe giriş ve çıkışların rastlantısal olarak kendini göstermesidir (Simon, 1988:715).

Ekonomide gerekli olan nitelikli işgücüne sahip olduğu halde, işinden veya ücretinden memnun olmayıp kendine uygun iş bulana kadar geçen sürede işsiz kalma durumunda ortaya çıkmaktadır (Ünsal, 2011). Bunların yanı sıra bireyin aradığı iş niteliklerine sahip olmasına rağmen yaşadığı yerden farklı bir şehirde iş bulması, işverenlerin yeterli bilgiye sahip olmamaları ve işveren yerlerin tam olarak bilinmemesi de geçici işsizlik kavramının ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

1.2.2. Yapısal İşsizlik

Yapısal işsizlik, ILO tarafından eksik istihdam olarak ifade edilir (Kumaş, 2001). Yapısal işsizliğin ortaya çıkma nedenleri teknolojinin her geçen gün gelişmesinden kaynaklanan arz ve talepteki değişimler, ülkenin sosyokültürel değişimleri, ekonomik yapıdaki değişimler ve bu değişimlerden dolayı kimi ürünlere olan talebin azalması veya hiç talep görülmemesi olarak ifade edilmektedir (Korkmaz ve Mahiroğulları, 2007). Zamanla üretim teknolojisinde ve tüketici tercihlerinde meydana gelen değişmelerin veya gelişmelerin ekonomideki üretim ve talep yapısının da yol açtığı değişikliklere işgücü piyasasının adapte olamaması durumunda meydana gelen işsizlik türüdür (Bocutoğlu, 2011). Friksiyonel işsizliğin uzun dönemli olması durumuna da yapısal işsizlik denir (Berber, 2013). Bu işsizlik türünün tamamen ortadan kaldırılması mümkün değildir.

1.2.3. Dönemsel (Konjonktürel) İşsizlik

Ülkenin ekonomisini etkileyen ve etkileşim sonucu ortaya çıkan tüm ögelere konjoktür denilmektedir. Talep yetersizliği durumunda ortaya çıkan işsizlik olarak bilinen konjonktürel işsizlik, iş gücü piyasasında yeterli miktarda iş bulunmaması olarak ifade edilmektedir (Biçerli, 2007).

Ekonomideki dalgalanmalar sonucunda konjonktürel işsizlik ortaya çıkar. Konjonktürel işsizliğin diğer işsizlik türlerinden farkı, dönemsel değişim dalgalanmalarının olmasıdır. Yapısal işsizlik ve geçici işsizlikte ekonomik dalgalanmalarda küçük değişimler gösterirken, konjonktürel işsizlik de ekonomik değişikliklerde yükselme ve düşme eğilimlerine bağlı olarak daha büyük değişimler gösterir (Biçerli, 2007). Bu dalgalanma dönemlerindeki değişim iki problemi ortaya çıkarır. Bunlardan ilki, yapılan yatırımlarda ve üretimde artış olmasına rağmen toplam talebin yetersiz kalmasıdır. İkincisi ise, talebin yetersiz kalması halinde ekonominin gerileme yada büyüme durumunda bulunmasıdır (Lordoğlu ve Özkaplan, 2007).

1.2.4. Doğal İşsizlik

Klasik iktisat teorisine göre ücretlerin esnek olması ile ekonomide tam istihdamın yaşanacağını ve çalışmayan hiç kimsenin olmayacağını belirtmiştir. Keynesyen iktisatçılara göre, ücretlerin yeterince esnek olmadığını ve bu nedenden ötürü piyasada veya ekonomide eksik istihdamın olacağını ifade etmektedirler. Monetarist iktisat teorisine göre ise her ekonomide belli bir düzeyde işsizliğin yaşanabileceğini, işsizliği bu seviyenin aşağısına düşürmenin kısa dönemde mümkün olmayacağını ileri sürmüşlerdir. Monetarist iktisat teorisini savunanlara göre yapısal ve friksiyonel işsizlik oranlarının toplamı doğal işsizlik oranını vermektedir. Doğal işsizlik oranının tespit edilmesi zor bir işlem olup, dönemden döneme değiştiği görülmektedir (Yıldırım, 2012).

Doğal işsizlik reel ücretlerin artması, sermaye birikimi ve teknolojik ilerleme ile birlikte işgücü verimliliğinin de artması sonucunda bunun ücretlere yansıtılması durumudur. Reel ücretlerin artması, devamında talep fazlasına neden olmakta, işsizlik oranının doğal işsizlik oranının aşağısına gelmesine ve bu durum uzun dönemde enflasyona sebep olmaktadır (Akın, 2018). İşsizlik oranındaki artış doğal işsizlikle ölçülür.

1.2.5. Teknolojik İşsizlik

Üretimlerini en son yapılan teknoloji ile sağlayan üretici firmalar insan gücünü daha da az talep etmektedirler (Uluatam, 1998). Üretim faktörleri içerisinde yer alan emek ve sermaye arasında ikame ilişkisi denen bir ilişki bulunmaktadır. Teknolojinin

gelişmesi ile birlikte, işgücünün yerine makineler geçebilir ve kendisinden beklenen sonuçları veren metotlara geçilebilir (Unay, 1996).

Teknolojik işsizlik, üretim için gereken emeğin yerini otomasyonun alması başka bir deyişle emek üretiminin yeni makinelerle ikame edilmesi veya üretimin artması için yeni teknolojik yöntemlerin kullanılması nedeniyle ortaya çıkan işsizlik türüdür (Korkmaz ve Mahiroğulları, 2007).

Teknoloji, ABD ülkesinin büyümesine olumlu katkıda bulunmuştur. Örneğin ABD’de 50 yıl önce bilgi teknoloji alanında az kişi çalışmaktaydı. Bugün ise, istihdam edilen kişi sayısı üç milyondan fazladır. Teknolojik inovasyon sonucunda ABD’de son yirmi yılda üretim iki kat artmış ve kişi başına gelir de %26 oranında yükselmiştir (Lei, 2011).

Teknolojinin gelişmesi ile başlarda ortaya çıkan işsizlik kısa sürede telafi edilemezken uzun dönemde istihdamda ve reel gelirden büyük artışlar ortaya çıkarmaktadır. OECD tarafından yapılan araştırmada 1880’lerde mevcut işsizlik üçte iki oranında azalırken, istihdamın üç katına çıktığı belirlenmiştir (Biçerli, 2009).

1.2.6. Gizli İşsizlik

Çalışır gibi görünen fakat dışsal faktörlerden dolayı normal çalışma saatlerinin altında çalışan diğer bir ifadeyle, bireyin üretime hiç katkısının olmaması durumuna gizli işsizlik denilmektedir. Teknolojik bir gelişme olmadan üretim kapasitesinin üstünde işçi istihdam edilmesidir (Zaim, 1997).

Batı ülkelerinde işgücü piyasalarında yaygın biçimde kamu ve özel iş bulma kurumlarının bulunması ve işsizlik sigortasının etkin biçimde yürütülmesi farklı biçimlerde ortaya çıkan işsizlik türlerini açık işsizliğe çevirirken, Türkiye ve gelişmekte olan ülkelerde işsizlik sigortasının sınırlı olması, bireyleri yapay ve resmi olmayan piyasalarda çalışmasına neden olmaktadır. (Biçerli, 2007). Bireysel gelirin az olması, bireyin becerilerini tam kullanamamasına ve düşük verimlilikte çalışmasına neden olarak gizli işsizliğin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Biçerli, 2007).

1.2.7. Mevsime Bağlı İşsizlik

Gelişmiş ekonomi ve sanayiye sahip olan ülkelerde ürün talebine olan değişimler daha fazla görülmektedir. Mevsimsel işsizlik kavramı hava şartlarından kaynaklı tarımsal üretim, turizm hareketliliği ve inşaat sektörü fazla olan ülkelerde daha çok görülmektedir (Zaim, 1997). Mevsimlere bağlı olarak ortaya çıkan durgunluk dönemlerinde meydana gelir.

Türkiye’de mevsimsel işsizlik bireylerin adetlerinden, gelenek ve göreneklerinden etkilenmektedir. Türkiye’de mevsimsel işsizlik bu ve buna benzer sebeplerden ötürü artıp azalmaktadır.

1.3. İŞSİZLİK TEORİLERİ

İnsanoğlu var olduğu süre içerisinde birçok ekonomik model ve teoriyi geliştirmiş ve farklı yaklaşımlar öne sürmüştür. İktisatçılar Klasik iktisat teorisini, Keynesyen iktisat teorisini, Monetarist iktisat teorisini, Yapısalcı iktisat teorisini geliştirmişlerdir. Ayrıca yakın zamanda yeni yaklaşımlar olarak literatüre giren İş arama teorisi, Konjonktür devresi teorisi, İş kontratları teorisi, İçerdekiler-Dışardakiler ve Etkin ücret teorisi gibi yeni teorilerde geliştirilmiştir. Bu teoriler bağlamında istihdam ve işsizlikle ilgili konular aşağıda verilen başlıklar altında ele alınmıştır.

1.3.1. Klasik İktisat Teorisi

Klasik iktisat teorisi, iktisadın babası olarak kabul edilen Adam Smith tarafından 1776 yılında Milletlerin Zenginliği kitabının yayımlanmasıyla ortaya çıkan bir teoridir. İlk iktisadi ekol olarak da bilinmektedir. Klasik iktisat teorisi işsizliği iradi işsizlik olarak tanımlamıştır. Ekonominin her zaman tam istihdam dengesinde olduğunu savunan bu görüş, emek arz ve talebini belirleyen faktörün de reel ücretler olduğunu savunmuştur.

Klasikler işsizliği sorun olarak kabul etmemişlerdir. Ayrıca klasik iktisat teorisine göre üretim sürecinin belli aşamalardan meydana geldiğini ve bu süreçte de iş bölümünde uzmanlaşmanın sağlanmasıyla ekonomide daha fazla çıktının meydana gelmesinin mümkün olabileceğini belirtmişlerdir. Klasik iktisatçılara göre, ekonomide her zaman görünmez bir elin olduğunu ve bu sayede ekonominin tam istihdam düzeyine gelebileceğini savunmuşlardır.

Klasik iktisatçılara göre dış ticaretin de serbest olması taraftarıdır. Böylelikle Adam Smith'e göre mutlak üstünlük koşulunda, Ricardo'ya göre ise mukayeseli üstünlük koşullarının geçerli olması durumunda bile uluslararası üretimde uzmanlaşmaya gidecekler ve uzmanlaşma ise beraberinde ülkelerin gelirini ve refahını yükselteceğini öngörmüşlerdir (Chacholiades,1978).

Kısaca, klasik teoriye göre tam rekabetçi piyasada fiyatlar ve ücretler bütünüyle esnektir ve uzun dönemde tam istihdam dengesi sağlanacaktır. İktisadi dalgalanmalar karşısında fiyatlar ve ücretler kendiliğinden uyum sağlayacaktır. Klasik iktisatçılara göre ancak işçilerin sendikalaşması sonucunda pazarlık güçlerinin artması, ücret değişimlerine direnç göstermeleri, devletin koruyucu önlemleri nedeniyle ücretler yükselir ve işsizlik ortaya çıkar. Fakat ekonomiye müdahale edilmezse tam istihdam düzeyi sağlanır ve ekonomide sadece friksiyonel işsizlik görülür.

1.3.2. Neo-Klasik İktisat Teorisi

1929 büyük bunalıma kadar etkili olan iktisadi düşünce neo-klasik iktisattır. Neo-klasik iktisadi düşüncenin egemen olduğu dönemde, ekonomiye kesinlikle müdahalelerin olmaması gerektiğini ve müdahale olmaması durumunda ekonominin kendiliğinden dengeye geleceğini savunmuşlardır (Ataman, 1998).

Piyasanın kendiliğinden dengeye ulaşacağını savunan bu görüşe göre, piyasada ve ekonomide bulunan her mal satılacak ve talep yetersizliği oluşmayacaktır. Neo-klasik iktisatçılara göre ekonomide kısa çaplı dalgalanmaların olabileceğini ve bunun sonucunda da gönüllü işsizliğin ortaya çıkabileceğini belirtmişlerdir (Lordoğlu ve Özkaplan, 2007).

Bu teoriye göre, tam istihdama karşılık gelen gerçek ücret düzeyinde (denge durumu) çalışmak isteyen kişiler rahatlıkla iş bulabilmektedir. Bu denge ücret düzeyinin üstünde bir ücret seviyesinde istihdama dahil olmak isteyenler ise, herhangi bir iş bulamazlar ise bu bireyler gönüllü işsiz olarak tanımlanmaktadır. Sonuç olarak Neo-klasik iktisatçılara göre bu teori bir tam istihdam teorisidir ve Neo-klasik iktisat teorisi ekonomide neden sürekli tam istihdam durumunda olduğunu ifade etmektedir (Ataman, 1998).

1929 Dünya ekonomik bunalımını seyreden yıllarda, Neo-klasik iktisat teorisinin bir önceki ekonomik dönemde yaşanan olayları tam olarak açıklayamadığı görülmüştür.

Çünkü Neo-klasik iktisatçılara göre ücretlerin ve fiyatların düşürülmesiyle ekonominin yeniden canlanacağını ve istihdamın artacağı varsayımı gerçekleşmemiştir. Böylelikle bu durum işsizliği tam olarak açıklayamamış ve farklı beklenti ve çabalara yol açmıştır.

1.3.3. Keynesyen İktisat Teorisi

Neo-klasik iktisatçıların işsizlik sorunu hakkında söyledikleri, Keynes'in "Genel Teori" adlı kitabını yayınlamasıyla kabul edilebilirliğini yitirmiştir. 1973 yılında gerçekleşen birinci petrol krizine kadar Keynes iktisat teorisi geçerli olmuştur (Lordoğlu ve Özkaplan, 2007).

Keynesyen iktisat teorisi, ücretlerin esnek olmadığını ve bu yüzden ekonomiye müdahale edilmesi gerektiğini savunmuştur. Teoride kamu harcamaları veya kamu girişimleri özel sektörün yetmediği durumda müdahale ederek eksikliğin giderileceği vurgulanmaktadır.

1.3.4. Monetarist İktisat Teorisi

1960'ların sonlarında enflasyonun yükselmesi ve bununla beraber işsizlik sorununun ortaya çıkmasıyla birlikte stagflasyon problemi oluşmuş ve bu durum Keynesyen iktisat teorisine duyulan saygınlığı azaltmıştır. Bu süreç yaklaşımın itibar kaybetmesine neden olmuştur. Bu dönemde Parasal iktisadın öncüsü Friedman, 1976 yılında "Paranın Miktar Teorisi Üzerine Çalışmalar" adlı bir kitap yazmıştır. Doğal işsizlik oranı hipotezini geliştiren Parasal iktisatçılara göre işsizlik oranı kısa dönemde düşse bile uzun dönemde eski düzeyine geri döner (Barışık ve Çevik, 2008).

Friedman'a göre enflasyon parasal bir olaydır. Enflasyon ile işsizlik arasında uzun dönemde savunulduğu gibi bir alışveriş (tradeoff) söz konusu değildir çünkü uzun dönemde Phillips eğrisi, doğal işsizlik oranından çıkarak dikey bir seyir izlemektedir. Enflasyon oranı arttıkça enflasyon beklentisi de artacaktır. Bu ise, enflasyonist beklentilere bağlı olarak Phillips eğrisinin yukarı kaymasına sebep olacaktır. Burada kısa dönem Phillips eğrisinin varlığı inkar edilemez ancak enflasyon beklentileri değiştikçe, bu değişimler doğrultusunda kaydığı iddia edilir.

Parasal iktisatçılara göre para talebi istikrarlıdır. Para piyasasına yapılan müdahaleler para arzını talep unsurundan bağımsız hale getirecek ve fiyat istikrarsızlığına yol açacaktır. Bir başka deyişle para arzındaki artışın milli gelirdeki artışın üzerinde kalan kısmı doğrudan fiyatlar genel seviyesini yükseltecektir.

1970'li yılların başlıca sorunları olan işsizlik ve enflasyonun sebebi uygulanan para politikalarıdır. Para arzındaki artışların doğrudan doğruya nominal gelirleri artırması sonucunda enflasyon ortaya çıkar. İşsizlik ise enflasyonun sebep olduğu bir problemdir. Bu durum şöyle açıklanır: para politikalarının etkisiyle fiyatların artması durumunda reel ücretler düşer. Fiyat ve reel ücretlerdeki düşüş yatırımların artmasıyla sonuçlanır. Kısa dönemde teknoloji bileşeni sabit olduğu için firmalar yatırım artışıyla paralel olarak işgücü taleplerini de artırır. Fakat bir süre sonra fiyatlardaki artışın reel ücretleri azalttığı işçiler tarafından fark edilecek ve parasal ücret artışları talep edilecektir. Bunun sonucunda reel ücretler ve işsizlik oranı eski seviyesine geri dönecek, söz konusu politikalar sadece fiyatlar genel düzeyini artıracaktır.

Kısaca Friedman ve Philips enflasyon oranı ne olursa olsun uzun dönemde işsizliğin doğal oranında kalacağı görüşünü sorgulamış ve işsizliği doğal oranının altında tutma çabalarının uzun dönemde enflasyonu hızlandırıcı bir etki yapacağını belirtmişlerdir.

1.3.5. Yapısalci İktisat Teorisi

Keynes'in toplam talep yetersizliği ile açıkladığı işsizlik olgusunu, gelişmekte olan ülkelerdeki işsizlik problemini açıklamakta başarılı sayılamamıştır. Yapısal iktisatçılar, işsizliği gelişmekte olan ülkelerin ekonomik hareketlerinden kaynaklanan bir olgu olduğunu ifade etmektedirler (Lordoğlu ve Özkaplan, 2007).

Yapısalci yaklaşıma göre çeşitli darboğazlar ve engeller gelişmeyi engellemektedir. Başka bir deyişle iktisadi kalkınmayı gerçekleştirecek olan kaynakların esnekliği yok denecek kadar azdır. Yani talep ve arzın fiyatlar karşısında duyarsız oluşu, piyasa aktörlerinin ekonomiye müdahalesini zorlaştırmıştır (Chenery, 1965).

Yapısalci iktisatçılara göre ekonomik kalkınmada en önemli ögenin sermaye birikimi olduğunu ve sermaye birikiminin yetersiz olduğu ekonomilerin az gelişmiş ülkeler olduğunu savunmuşlardır. Bu nedenle gelişmiş ülkelerin girişimcileri ile az gelişmiş

ülkelerin girişimcileri mukayese edildiğinde aralarındaki rekabetin güçlü olmadığını belirtmişlerdir. Singer'e göre yabancı sermaye yatırımları ve uluslararası ticaretin az gelişmiş ülkelerde gelişmiş ülkelere nazaran yarar sağlayamayacağını ileri sürmüştür. (Kaynak, 2007).

Yapısal yaklaşıma göre, işsizlik sorununun çözümünde iki yaklaşımla açıklanmıştır; birincisi, geleneksel keynesyen para ve maliye politikaları uygulayarak işsizliği düşürmek, ikincisi ise, yapısalci politikaların geliştirilmesi ve bölgesel farklılıkları ortadan kaldırmaya yönelik çabalarla işsizliği düşürmektir (Lordoğlu ve Özkaplan, 2007).

1.3.6. Yeni Yaklaşımlar

Son zamanlarda işgücü piyasası hakkında yeni yaklaşımlar gündeme gelmiştir. Bu yeni yaklaşımlarda, işgücü piyasası yeniden şekillenen ekonomik olgulara göre şekillenmiştir. Günümüz işgücü piyasasının değişken bir yapıya sahip olması sebebiyle bir bütünlük içinde incelenememesi sonucunu doğurmuştur (Ataman, 1998).

1.3.6.1. İş Arama Teorisi

Neo-Klasik iktisadın “tam bilgi” ihtimalini eleştirerek ortaya çıkan bu teori, işgücü piyasalarında bilgi edinmek isteyen kişilerin bunu bedel ödemediğini yapmalarını tenkit etmiştir. İşgücü piyasasında bulunan çalışanların bilgi sahibi olabilmesi için kaynak harcamaları ve zaman ayırmaları gerektiğini savunmuştur (Işığışok, 2011). İş arama teorisine göre işsizlik, kişilerin ekonomideki durumları hakkında tam bilgiye ulaşamaması durumunda ortaya çıkmaktadır.

1.3.6.2. Konjonktür Devresi Teorisi

Konjonktür Devresi Teorisi, ekonomide gerçekleşen bocalamanın sebebi olarak teknolojik sarsıntıları görmektedir. Başka bir deyişle istihdam dalgalanmalarını teknolojik gelişmelerin sebep olduğu arz ve talep dengesizliği olduğunu belirterek oluşan işsizliği “teknolojik işsizlik” olarak ifade etmektedir (Işığışok, 2011). Başka bir deyişle kişilerin ücretlerin arttığı zamanlarda daha uzun, ücretlerin azaldığı zamanlarda daha kısa sürede çalışmak istemeleri işsizlik oranlarına tesir etmektedir. (Snowdon ve Vane, 2005).

1.3.6.3. İş Kontratları Teorisi

Keynes iktisat teorisinde ücretlerin neden esnek olmadığını ifade eden ilk yaklaşım Zımnî Sözleşme Teorisidir (Biçerli, 2007). Günümüz ekonomilerinde çalışma hayatının büyük bir bölümü sözleşmelerle yapılmaktadır. Emek piyasalarında çalışan ve işveren arasındaki yükümlülükler “açık” ve “zımnî” olarak ikiye ayrılmıştır. İşçi ve işverenin sorumlulukları yazılı olarak belirlenen sözleşme türü açık sözleşme olarak ifade edilmektedir (Topalhan, 2012). Zımnî sözleşme teorisi, ücretlerin esnek olmaması ve işsizliği riske atmak istemeyen çalışanlar ile riske karşı taraf tutmayan firmalar arasında karşılıklı çıkar ilişkisine dayanan gayri resmi sözleşmelere dayanarak açıklamaktadır (Öztürk, 2005).

1.3.6.4. İçerdekiler-Dışardakiler Teorisi

İçerdekiler-dışardakiler teorisi, Keynesyen analizlerde ele alınan işgücü piyasalarıyla ilgili fiyat ve ücret yapışkanlığının açıklanması hakkında işgücü piyasası ve işgücü piyasasında ele alınan gayri iradi işsizlik üzerine geliştirilen teorileridir. Bu teoriyi geliştiren yeni Keynesyen iktisatçılar konuyu reel ücret katılığı temelinde incelemişlerdir. Şuanda çalışan kişilere “içerdekiler”, herhangi bir işte çalışmayan ve kayıt dışı işte çalışan kişilere ise “dışardakiler” denilmektedir. Bu teorinin varsayımına göre “içerdekiler” olarak tabir edilen kişilerin mevcut piyasada diğerlerine oranla avantajlı olduklarını varsaymışlardır (Lindbeck ve Snower, 2001).

1.3.6.5. Etkin Ücret Teorisi

Etkin ücret teorisi, verimliliğin yükselmesi ile ücretlerinde yükseldiğini savunmaktadır. Piyasa denge ücret seviyesinin üstünde ücret ödenmesi ile işçilerin daha verimli ve daha sağlıklı olabileceğini savunmaktadır (Kaytancı, 2010). Tarihe bakıldığında Henry Ford’un 1914’de bünyesinde çalışan kişilerin randımanlığını yükseltmek için ücretleri arttırması etkin ücret teorisini doğrulayan bir emsaldir. Henry Ford’un ücretleri arttırmasıyla işgücü periyotları düşmüş ve çalışanların güdülerini yükseltmiştir (Topalhan, 2012).

1.4.GENÇ İŞSİZLİK KAVRAMI

Kişinin belirli bir dönemde iş arayışı içerisinde olmasına karşın iş bulamaması durumuna işsizlik denir. Gelişmiş olan toplumlarda sanayileşme sonrası dönemde işsizlik sorunu niteliksiz işgücüne olan ihtiyacın azalması olarak ortaya çıkmışken, gelişmekte olan toplumlarda tarım toplumundan sanayi toplumuna geçerken sürekli bir sorun haline gelmiştir (Uyanık, 2008). Günümüzdeki tüm toplumlarda cinsiyet ve yaş grupları bağlamında farklı işsizlik türleri bir sorun olarak ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda yaş grubu üzerinde tanımlanan genç işsizlik, dünyadaki ülkelerin çözüm aradığı önemli bir iktisadi problemdir. İşsiz genç bireylerin işgücüne dahil olma süresi belirsizdir ve ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Ayrıca faal olarak iş arayan 15 yaş ve üstü öğrenciler iş gücüne dahil iken, eğitim döneminde olan genç bireylerin işsiz olup olmadıkları ülkeden ülkeye fark edilmektedir (Görlük vd., 2013).

15-24 yaş grubundaki kişilerin son dört hafta içinde iş aradıklarını, iş için müsait olduklarını ve iş bulmak için aktif adımlar attıklarını bildiren kişilere genç işsiz denir (OECD, 2022). Resmi istatistiklere göre ABD ve İngiltere'de gençlik, 16-24 yaş grubu olarak sınıflandırılırken, başta Avrupa ülkeleri olmak üzere bir çok ülkede gençliğin yaş aralığını 15-24 yaş olarak sınıflandırılmıştır. Türkiye'de de gençliğin yaş aralığı 15-24 yaş olarak kabul edilmiştir (Gündoğan,1999; Karabıyık, 2009).

Genç işsizlik kavramı okul hayatından iş hayatına geçilen dönemde eğitim sistemine, ekonomik piyasaların düzenlemelerine, ailelerin sağladığı gelir desteğine ve toplam nüfus içinde yer alan genç nüfusun oranına göre değişim göstermektedir (Jimeno vd., 2002).

1.4.1.Genç İşsizliğin Nedenleri (Genç İşsizlik Önündeki Engeller)

Genç işsizliğin oluşmasına sebep olan birden fazla neden bulunmaktadır. Bu nedenler mikro ve makro çerçevede incelenmektedir. Genç işsizliğin mikro sebepleri arasında gençlere has bireysel özellikler, eğitimi tamamlamış işsizler, gençlerin işgücü piyasasına ilk defa giriyor olmaları sayılabilir. Makro düzeydeki sebepler ise mevcut ekonomik yapı, ekonomik krizler, sosyal ve demografik faktörler olarak sıralanabilir (Murat ve Şahin, 2011). Genç işsizliğe yol açan etmenler aşağıda verilen başlıklar altında ele alınmıştır.

a) Eğitim Düzeyinin ve Kalitesinin Düşük Olması Nedeniyle İlgili Niteliklerin

Eksikliği: Gelişen teknoloji şüphesiz emek piyasasının yapısını değiştirmiştir. Günümüz koşullarında aklın ve zekanın üretim süreci içerisinde derine nüfuz etmesi çağımızın en somut gerçeği olmaktadır. Bu bağlamda teknolojik süreçlere ve üretime katılabilmek için gerekli eğitimin verilmemesi çağ, toplum ve birey üçlüsü arasında uyumsuzluğu arttırmakta ve işsizliği de yükseltmektedir. Nihayetinde teknolojik ilerlemeler geleneksel işgücü yapısını oluşturan genç işgücünün kas gücüne bağımlılığını azaltmakta ve tek vasa dayanan emek tipinin işsiz kalma ihtimalini arttırmaktadır. Eğitimin en önemli getirilerinden birisi de bireylere bilgi ve beceri yeteneklerini kazandırarak işgücü piyasasına uygun bireyler yetiştirmek ve işsiz kalma riskini azaltmaktır. İşgücü piyasasında emek talebinde bulunan işverenler genellikle tercihlerini bilgi ve becerisi gelişmiş eğitilmiş bireylerden yana kullanmaktadır. Emek piyasasına uygun olarak kendini geliştirebilmiş bireylerin istihdam edilmesi daha kolay olmaktadır. Dolayısıyla işgücü piyasasına uygun olmayan vizyonsuz eğitimlerin gençler arasındaki işsizlik problemini çözememekte, hatta sorunun derinleşmesine katkı sağlamaktadır.

Eğitim seviyelerindeki farklılıklar işsizlik istatistiklerini de farklılaştırmaktadır. Eğitimsiz bireylerde işsizlik daha yoğun hissedilirken kalifiye bireylerde işsizlik çok daha düşük kalmaktadır. Teknolojideki değişimler düşük vasıflı işçileri dışlamakta ve sayılarının artmasına neden olmaktadır. Çağımızda yüksek bilgi ve beceriye dayalı yeni mesleklerin ortaya çıkması, bu mesleklere uygun işgücü yetiştirilmesinde eğitimin önemini bir kez daha vurgulamaktadır. İş dünyasındaki hızlı değişimlere, emek arz edenlerin eğitim uyumunun hızı genç işsizlikte önem arz eden diğer bir faktördür. Piyasa talebine uyum sağlayamayan bir eğitimin varlığı gençler arasında işsizlikle sonuçlanmaktadır. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde iş gücü piyasasına uyum sağlayamayan eğitilmiş-eğitimsiz diyebileceğimiz gençler bu uyumsuzluk nedeni ile iş bulmakta zorlanmaktadırlar. Uyumsuz bir eğitim ile mezun olan çok sayıda genç bir süre sonra “ne iş olursa yaparım” mantığı ile iş aramaktadır. Eğitimin amacı nitelikli bireyler yetiştirerek günümüz iş dünyasına uygun emek gücü meydana getirmek olmalıdır. Nitelikli bir eğitim, bireylerin iş bulma ihtimalini yükseltirken işte kalma süresini arttırmakta ve iş geçişlerinde ise süreyi kısaltmaktadır. Bu durum bireysel ve toplumsal olarak işsizliğin maliyetini de düşürmektedir.

Türkiye’de eğitim düzeyinin yükselmesi ile genç işsizlik arasında kayda değer bir ilişki yoktur. Bu durumun en önemli nedeni, eğitim düzeyinin yükselmesi ile birlikte sanayinin ve eğitimin istenilen düzeyde olmaması durumudur (Sayın, 2011).

Türkiye’de genç nüfusun fazla olmasından dolayı Türkiye’deki gençlerin etkin bir eğitim sistemiyle yetiştirilmesi, sosyalleşme düzeylerinin artmasının ardından aktif istihdama katılabileceğini vurgulayan Mütevellioğlu ve Aksoy (2010), çalışmasında Türkiye’de verilen eğitimin istihdam için yetersiz olduğunu, işsizlik probleminin çözülebilmesi için hükümetlerin tedbirler geliştirmesini ve bu gibi konularda da gençlerin kaygılarının var olduğunu ve devlete güvenmedikleri sonucuna ulaştıklarını belirtmişlerdir (Müteveli oğlu ve Aksoy, 2010).

Eğitim ile genç işsizlik ilişkisi hakkında yapılan bir çalışmada genç işsizlik düzeyinin genellikle ülke yapısındaki eğitim sisteminin zor olması, bu alanda sorunların yaşanması gibi etkenler doğrultusunda geliştiği ve mesleğe dayalı uygulamaların ve girişimcilik eylemlerinin işsizliğin giderilmesi adına kullanılmasına rağmen genç işsizlikte artış yaşandığı sonucuna varmışlardır (Coşan vd., 2017).

b) Beceri Eksikliği ve Beceri Uyumsuzluğu: Kişilerin örgün eğitimle elde ettiği kazanımlar ile firmaların ihtiyaç duyduğu kazanımlar arasındaki uygunsuzluk hali istihdam oluşturmanın önündeki en büyük handikaplardan biridir. Bahsedilen bu durum, yükseköğretimde kazanılan kazanımlar ile işgücü piyasasında gereksinim duyulan kazanımlar arasındaki uyumsuzluğu göstermektedir (Apaydın, 2018). Bu uyumsuzluk genç işsizlik düzeyini artırarak ekonomide üretim üzerinde olumsuz durumların ortaya çıkmasına neden olabilir. Gençlerin eğitim döneminde iş uygulamaları üzerinde beceri düzeyleri artırılabilir. Bu anlamda stajların yaygınlaştırması önemli bir politika olarak ortaya çıkmaktadır.

c) Kariyer Rehberliği Eksikliği: Kariyer rehber eksikliği gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin sıklıkla karşılaştığı en temel sorunların başında gelmektedir. Bireylerin işsizlik kaygısı kariyer amaçları arasında ara faktör olarak rol oynamaktadır (Akyüz ve Durmuş, 2022). Gençlerin işgücü piyasasına entegre olabilmesi için dahil olmak istedikleri piyasayla alakalı eğitim almaları, üniversite ve özellikle lise gibi eğitim kurumlarında kariyer rehberliği ve danışmanlığı almaları genç işsizliğin azaltılmasında önemli rol oynayabilir. Ayrıca kariyer konusunun lise müfredatına

eklenmesi, gençlerin gelecek konusunda geri dönülmesi zor hataların yapılmasının önüne geçmektedir. Ne istediğini tam olarak bilmeden işgücüne dahil olan gençler, belli bir süre çalıştıktan sonra yaptığı yanlış tercihin farkına varıp çalıştığı işten ayrılma durumu söz konusu olmaktadır. Sonuç itibariyle çalışmayı düşündüğü veya çalıştığı işle ilgili bilgi sahibi olmadan işe başlayan gençler, işsizler kategorisine dahil olmaları kaçınılmaz bir son olacaktır.

d) Eğitim Kurumlarının Eksikliği: Genç işsizlik ile eğitim arasında hem uzun hem de kısa dönemde bağlantılı olduğunu kanıtlayan bir çalışmada işsizliğin çözülebilmesi için eğitim kurumlarının ve eğitim politikalarının önemli olduğu vurgulanmıştır (Abdioğlu ve Albayrak, 2018). Kırsal bölgelerde eğitim kurumlarının yetersiz oluşu, aktif bir eğitimin olmayışı genç işsizliği yükselten sebepler arasında gözükmektedir. Bu nedenle eğitim kurumlarına yapılan doğrudan yatırımlar hem eğitim kalitesini arttırmakta hem de kırdan kente göçü azaltmaktadır.

e) Kırdan Kente Göç ve Nüfus Artışı: Genç işsizliğin önemli nedenlerinden birisi demografik yapıdır. Bir ülkedeki nüfus artış hızı istihdam hızından daha fazla olduğu zaman söz konusu ülkede işsizlik kaçınılmaz olmaktadır. Dolayısıyla bu süreç ve istihdam yaratamama hali genç işsizlik üzerinde aynı şekilde bir arttırıcı etki meydana getirmektedir. Böyle bir durum bir ülkedeki göçü tetikleyebilir. Göç, düşük nitelikli çalışanların ücret seviyelerini düşürerek istihdamda artış yaşanmasına sebep olmaları durumudur (Camarota, 1997). Bir ülkede nüfusun artmasında, birçok etken söz konusudur. Türkiye’de nüfusun artmasında en fazla etkili olan faktörlerden biri doğum oranlarının artmasıdır. Hızlı nüfus artışı ile birlikte ekonomide tüketimin artması, tasarrufların nüfus artışıyla birlikte azalması, kişi başına düşen gelirin azalması ve gayrimenkul yetersizliği gibi problemlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır (Akan ve Arslan, 2008).

Kırdan kente göçmüş olan ailelerde sadece erkek bireylerin değil ailenin diğer kalan üyelerinin de istihdama katılmalarına sebep olmuştur. Göç, işsizlik oranının artmasına karşın yoksullaşmanın da artmasına sebep olmaktadır. (Öztürk ve Altuntepe, 2008). Göç nedeniyle kentlere gelen insanların eğitim düzeyleri ve niteliklerinin düşük olması nedeniyle işsiz kalmaları muhtemeldir.

f) Zayıf İşgücü Piyasası İletişimi: Genç işsizler olarak tabir edilen kesim eğitimini tamamlamış olsa dahi yetişkin işgücünün sahip olduğu uygulama yetilerinden daha zayıftır. Türkiye gibi ülkelerde, işgücünün genellikle büyük bir kısmı kurumsal potansiyeli düşük ve imkanları sınırlı Kobilere çalışmaktadır. Bundan dolayı bu firmalar yeni çalışanı eğitmek için belli bir zahmete girme gereği duymazlar (Murat ve Şahin, 2011). Bu nedenle genç işsizliği azaltmanın en temel yollarından biri belli bir eğitim görmüş, belli bir seviyeye gelmiş genç işsizleri teorik bilginin yanında uygulamalı eğitim de verilerek işgücüne katılımları sağlanmalıdır. Böylelikle işgücü piyasasının daha nitelikli olmasına ve yeni mezun olmuş gençlerin iş sahibi olmasına vesile olmaktadır.

g) Yolsuzluk ve Genç İşsizlik: Yolsuzluk, kamu çalışanlarının kamudaki görevlerinden ötürü buldukları konumu kendi çıkarları için iyiye kullanmama durumu olarak ifade edilmektedir (Martinez vd., 2006). Yolsuzluk ve genç işsizlik arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışmada, işe alım kuvvetine sahip olan kamu çalışanlarının çalıştıkları yerde yaptıkları yolsuzluk faaliyetlerinin eğitim görmüş çalışanlar ve genç bireyler için işsizlik oranını yükselttiğini ve iş arayan kişilerin bu dönemde devlet çalışanlarına rüşvet teklif edilmesinin de yolsuzluğu yükselttiğini saptamıştır (Bouزيد, 2016). Literatürdeki benzer çalışmalara bakıldığında, İtalya için yapılan araştırmada genç işsizlik ve yolsuzluk arasındaki ilişkinin pozitif bir ilişki olduğunu ifade etmişlerdir (Corrado ve Rosetti, 2018).

h) Ekonomik Yapı: Bir ekonomide işsizliğin en önemli sebepleri arasında o piyasanın ekonomik yapısı gelmektedir. Örneğin ekonomik bir yapı içerisinde öngörülmesi planlanan ekonomik büyüme, işsizliği istenilen düzeyde etkileyebilir. Bu yüzden bir ülkenin işsizlik oranları ile ilgili yorum yapılması gereken durumlarda, o ekonominin işgücü piyasası, girdi-çıkıtı miktarları, sektörel dağılım ve bölgenin coğrafi-siyasi özellikleri göz önüne alınarak bir bütün halinde incelenmesi gerekmektedir.

Ekonomik dalgalanma genç işsizliği etkileyen bir başka faktördür. Gençler işgücü piyasasında taze kan gibidir ve tecrübeleri diğerlerine oranla daha düşüktür. Ekonominin daraldığı dönemlerde işsizlik oranları yükselirken genç işsizlik oranları daha da fazla yükselmektedir. Bunun sebebi ise piyasadaki işsiz sayısının yüksek olması ve işverenin daha da kalifiyeli personel çalıştırmayı yeğlemesidir. Böylelikle

kazanımı ve niteliği genelde daha düşük olan genç işgücünün işsiz kalması daha muhtemeldir (Öztürk, 2012). Genç işsizlik, yapısal olarak yetişkin işsizlikten ayrılmaktadır. Nitekim ekonomilerde kriz zamanlarında öncelikli etkilenen grup genç bireyler olmaktadır. İstihdam edilme sürecinde de gençler yetişkin bireylere göre dezavantajlı olmaktadır. Bu ve benzeri özellikler yetişkin ve genç işsizliği birbirinden ayırt edici özelliklerin başında gelmektedir. Farklılıkların oluşmasında bir takım mikro ve makro nedenler söz konusudur. Genç işsizliğin nedenleri arasındaki en önemli faktörlerden birisi de ekonomik durgunluk ve krizlerdir (Gürüş ve Yaman, 2018). Kriz ve durgunluk işsizliğin nedeni olabildiği gibi aynı zamanda gençler arasındaki işsizliğin yaygınlaşma sebebidir. Ekonomik durgunluk zamanlarında genç istihdamı zorlaşmaktadır. İşgücü talep edenler emek gücünü deneyimli yetişkinler arasından tercih etme eğilimi sergilemekte ve bu durum genç işsizliği etkilemektedir.

ı) Gençlerin Katılım Düzeyi: Sosyal sermayenin bir bileşeni olan katılımcılık iş bulmada bireylere fayda sağlayabilir. Özellikle bireyler katılım yoluyla sosyal ağlardan elde edilen kazanımları artırabilirler. Bu tür katılımcılık, yeni işler hakkında daha fazla bilgi sağlamaktadır (Granovetter, 1973). Highton ve Wolfinger (2001) işgücünün içinde olan gençlerin oy kullanma eğiliminin daha yüksek olduğunu tespit etmelerine rağmen Giugni vd. (2022) yaptığı araştırmada genç işsizlerin genellikle siyasi katılımlarının düşük olduğunu bulmuşlardır. Düşük düzeyde bir katılımcılık düzeyine sahip bir gencin iş kanaları bilgisi de daha düşük olması olasıdır. Katılımcı genç bireyler işgücü piyasasına daha hızlı entegre olabilirler.

i) Gencin Güven Düzeyi: Düşük güven düzeyine sahip bir gencin kendini gerçekleştirme ve yeteneklerinin farkına varması daha zordur. Gençlerin güven düzeyi ile işsizlik arasında literatüre bakıldığında çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir. Yapılan bir araştırmaya göre istihdam ve güven arasında kuvvetli bir ilişki olduğunu, işsizlik ve güven arasında tek yönlü bir ilişki olduğunu saptamıştır (Pan, 2018). Gençler sahip oldukları yüksek güven düzeyi ile iş aramadaki işlem maliyetlerini azaltabilirler. Ayrıca güven ilişkisine dayanılarak bağlantılar aracılığı ile daha hızlı bir biçimde iş bulabilirler.

j) Gencin Sağlık Durumu: Bireyin genel sağlık durumu genç işsizlikle ilişkisi literatürde incelendiği görülmektedir (Lakey vd. 2001). Mathers (1996), Montgomery vd.(1996) çalışmalarında gençlerin genel sağlık durumunun kötü

olması ile işsizlik arasında bir bağlantı olduğunu saptamışlardır. Genel sağlık durumu iyi olmayan ya da kendini sağlıklı olarak hissetmeyen gençlerin iş bulma ihtimalleri daha düşüktür. Çünkü sağlıklı olma, çalışma ve iş arama isteğini teşvik eder. Ayrıca çalışan gençler arasında kendini genel anlamda sağlıklı hissetmeyenlerin iş verimleri ve işe devamları daha düşük olabilir. Yapılan ampirik bir çalışmada işsiz olma durumunun algılanan özellikleri ruh sağlığını etkilediği, ruh sağlığı da iş arama niyetini, iş arama davranışının miktarını ve türünü etkilediği bulunmuştur (Taris, 2002).

1.4.2.Dünyada Genç İşsizlik

İşsizliğin sebepleri araştırıldığında, birçok faktör araştırmalara konu olmuştur. İşsizlik konusu bazı ekonomilerde yoğun olarak kendini göstermektedir. Öte yandan 2008 yılında meydana gelen ekonomik krizle birlikte işsizlik oranları artmış ve bu oran 2010 yılında %9.6 seviyelerine yükselmiştir (Borjas, 2015).

Avrupa komisyonunun sosyal gelişmeler raporuna göre Avrupa'daki ekonomik durumun iyi olmadığını belirtmiş olup, başta Güney ve Doğu Avrupa olmak üzere işsizlik seviyelerinin yükseldiğini ifade etmişlerdir (Görlich vd., 2013).

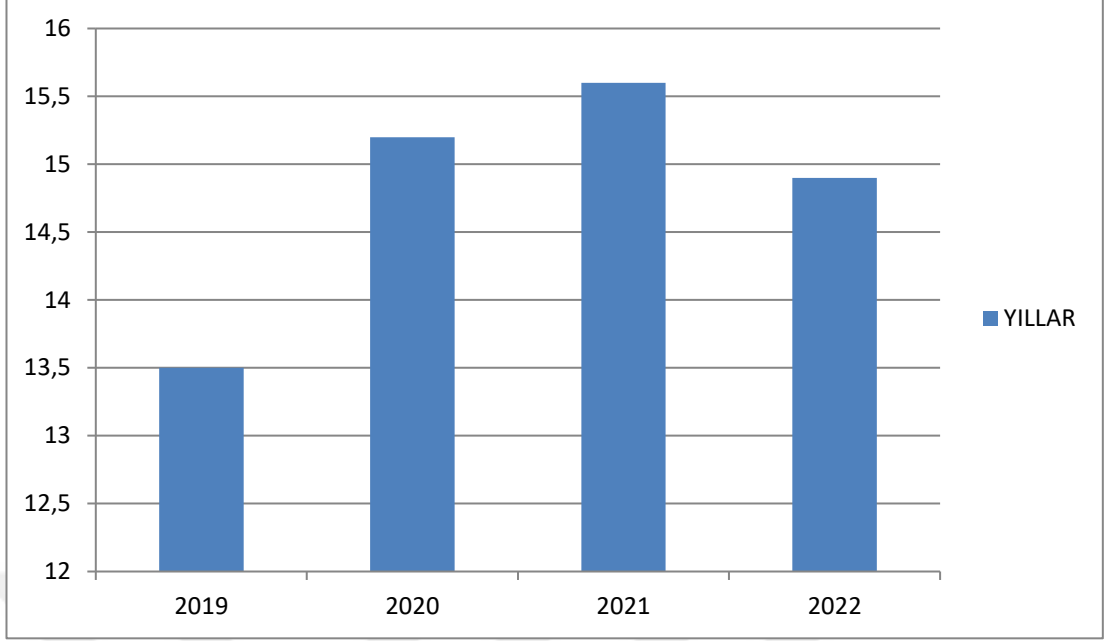
Bazı OECD ülkelerinin 2020 ve 2021 yıllarına ait işsizlik oranları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Bazı OECD Ülkelerinde Genç İşsizlik Oranları

Ülke	İşsizlik Oranı (2020)	İşsizlik Oranı (2021)
İspanya	16.5	27.9
Kolombiya	20.8	21.5
İtalya	10.7	23.1
Şili	12.4	16.4
İsveç	9.5	21.2
Kanada	13.7	9.2
Finlandiya	8.8	14.9
İrlanda	7.9	5.4
Fransa	8.9	15.3
İsrail	5.5	5.6
Estonya	8.1	21.2
Portekiz	8.1	19.3
ABD	14.8	7.8
Norveç	5.3	10.2
İngiltere	5.1	10.4
Meksika	5.5	6.6
Macaristan	5.0	9.1
Güney Kore	5.4	7.2
Almanya	4.1	5.4
Japonya	3.1	4.4
Çek Cumhuriyeti	3.4	7.7
Türkiye	26.1	20.4
Hollanda	4.6	7.5
OECD Ortalaması	8.8	10.6

*Kaynak: OECD (2022), Data. www.oecd.org. Erişim Tarihi:14.09.2022.

Buna göre Kanada, İrlanda ve İsrail'in genç işsizlik oranları % 10 ve altı iken, İspanya, İsveç, Portekiz, gibi ülkelerin genç işsizlik oranları % 10'un üstü olduğu görülmektedir. Özetle, "Gençlerde Küresel İstihdam Eğilimleri 2022" raporunda belirtildiği gibi, dünyadaki toplam işsiz nüfusun % 14.9'u genç işsizlerden oluşmaktadır (ILO, 2022).

Şekil 1: Dünyadaki Genç İşsizlik Oranları

Kaynak: ILO, Global Employment Trends for Youth 2022, https://www.ilo.org/global/publications/books/WCMS_853321/lang--en/index.htm Erişim Tarihi:23.08.2022

Şekil 1, 2019-2022 yılları arasında dünyadaki genç işsizlik oranlarını göstermektedir. Bu grafiğe göre 2019 yılında dünyada genç işsizlik oranı %13.5, 2020 yılında %15.2, 2021 yılında bu oran %15.6 ve son olarak 2022 yılında ise %14.9 olarak gerçekleşmiştir.

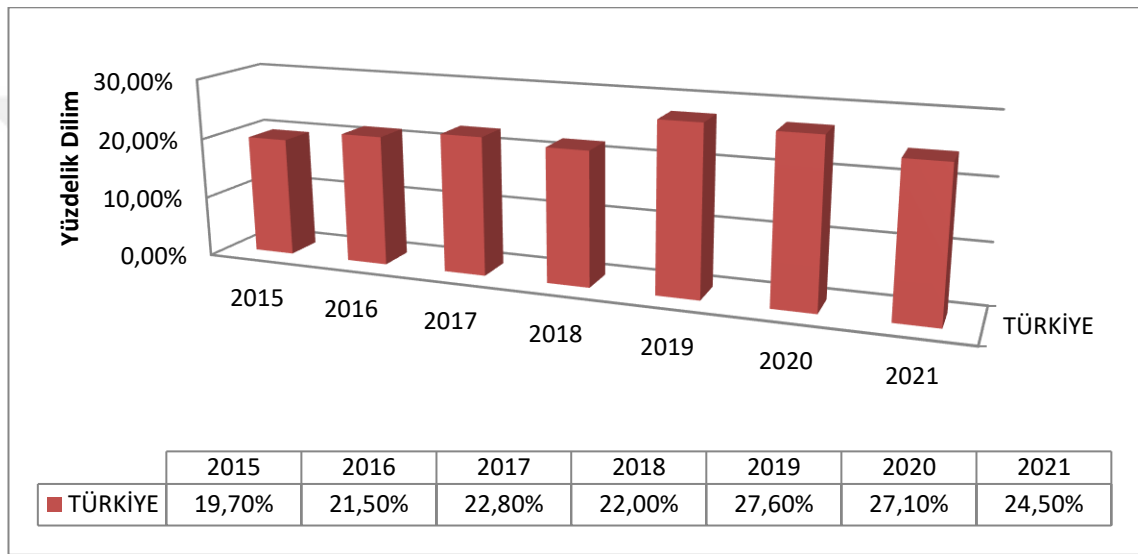
1.4.3. Türkiye’de Genç İşsizlik

İşsizlik en geniş tabiriyle enflasyon ile birlikte dünya üstündeki ülkelerin çare bulmaya çalıştıkları en önemli sorunlardan biridir. Ekonomik ve siyasi konuların temelini oluşturan genç işsizlik, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler bakımından güncelliğini korumaktadır (Biçerli, 2011). Genç işsizliği etkileyen birçok neden ve değişken vardır. Bunların arasında cinsiyet faktörünü ele aldığımızda, kadın genç işsizlik oranı erkek genç işsizlik oranına göre daha fazladır (Ünlü ve Yıldız, 2021).

Genç işsizliğe sebep olabilecek bir diğer değişken yaş unsurudur. Genç işsizlerin işverenin aradığı deneyim ve kritere sahip olmaması işverenin genci işe almamasına neden olmaktadır (Adıgüzel, 2021). Başka bir deyişle genç işsizlik olarak tabir edilen

15 yaşını da kapsayan bir yaş aralığında, 15 yaşındaki bir gencin istenilen nitelikte tecrübe kazanması son derece zordur.

Türkiye’de genç işsizliğin ortaya çıkma nedenleri makro ve mikro olarak ayrılmaktadır. Makro nedenler olarak talepte daralma, ekonomide durgunluk ve kriz, genç nüfusun çok olması, demografik faktörler, emek piyasalarının az olması ve eğitim sistemindeki problemler gösterilmektedir. Mikro nedenler ise gençlerin kişisel özellikleri, çalışma eğilimleri, yaşadıkları coğrafyanın dezavantajları ve fiziksel-zihinsel özellikleri olarak ifade edilmektedir (Murat ve Şahin, 2011).

Şekil 2: Türkiye’de Genç İşsizlik Oranları

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri, (2015-2021)

Şekil 2’de Türkiye’deki 2015-2021 yılları arasındaki genç işsizlik oranları verilmiştir. 2015 yılında genç işsizlik oranı %19.7, 2016 yılında genç işsizlik oranı %21.5, 2017’de %27.8, 2018 yılında genç işsizlik oranı %22, 2019 yılında %27.6, 2020 yılında %27.1 ve son olarak 2021 yılında bu oran ise %24.5 olarak gerçekleşmiştir. Verilen yıllar arasında en yüksek oranın 2019 ve 2020 yılında olduğu görülmektedir. Bahsedilen bu yılda Covid-19 pandemisinin başlaması sebebi ile başta ekonomik, sosyal alandaki sektörlerde duraklamalar ve işten çıkarmalar söz konusu olmuştur.

Covid-19 salgın sırasında devletlerin, işletmelerin ve eğitim kurumlarının kapatılması, büyük toplantıların yasaklanması ve evde bulunmanın mecburi olması

vb. gibi önlemlerin salgının yayılma hızını düşürse de ekonomi üzerinde bir enkaz bırakmıştır (Kong ve Prinz, 2020).

Türkiye’de ilk Covid vakası 11 Mart 2020 tarihinde görülmüştür. 2020 yılının Nisan ayında genç işsizlik oranı %24.4 iken aynı oran 2020 yılının Mayıs ayında artarak %24.9 olarak tespit edilmiştir (TÜİK, 2021).

Türkiye’de 15 ve daha yukarı yaştaki kişiler için işsizlik oranı 2020 yılında %13.2 olup bu oran 1.2 puan azalarak 2021 yılında %12’ye gerilemiştir. Benzer bir biçimde 15-24 yaş grubundaki gençlerdeki yıllık işsizlik oranı 2020 yılında %25.3 iken 2.7 puan azalarak 2021 yılında %22.6’ya gerilemiştir (TÜİK, 2022).

İşgücü araştırması 2020 yılı verilerine bakıldığında Türkiye’de yükseköğretim mezunu olan bireylerin % 70.5’i istihdamda, % 13.8’i işsiz, % 15.7’si ise istihdamda yer almamaktadır. Yükseköğretim mezunlarında erkeklerin % 78.8’i işgücü piyasasında yer alırken, % 7.6’sı işsiz gençlerden oluşmaktadır. Genç kızlarda bu oranlar sırasıyla % 59.3 ve % 12 düzeyindedir (TÜİK, 2020). 2021 yılına ait genç işsizlik verilerine bakıldığında ise bu oranın %22.6 olduğu tespit edilmiş olup, bir önceki yıla göre düşme eğilimi gösterdiği gözükmektedir (TÜİK, 2021).

Türkiye’de bilhassa son zamanlarda işgücü piyasasını düzeltmek için yapılan uğraşların, AB aday ülke olmamızın da verdiği kimi cezalardan sonra arttığı görülmektedir. Fakat işsizlik probleminin fazla olarak görüldüğü ülkemizde AB ile koordineli olmaktan ötürü ülkemizin kendine has koşullarını dikkate alarak araştırmaların yapılmasını zaruri hale getirmiştir (Ay, 2012).

Tablo 2’de Türkiye’deki bölge bazlı işsizlik oranları verilmiştir. Tablo 2’ye göre Türkiye geneli için 15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta işsizlik oranı 2020 yılında %25.3 olmuştur. Aynı dönemde kadın genç işsiz oranı % 30.3 olarak, erkek genç işsiz oranı ise % 22.5 olarak belirlenmiştir. TRB1 Bölgesinde (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli) işsizlik oranına bakıldığında ise 2019 yılında %9.9, 2020 yılında %10.3 ve 2021 yılında ise bu oran %10.2 olarak gerçekleşmiştir.

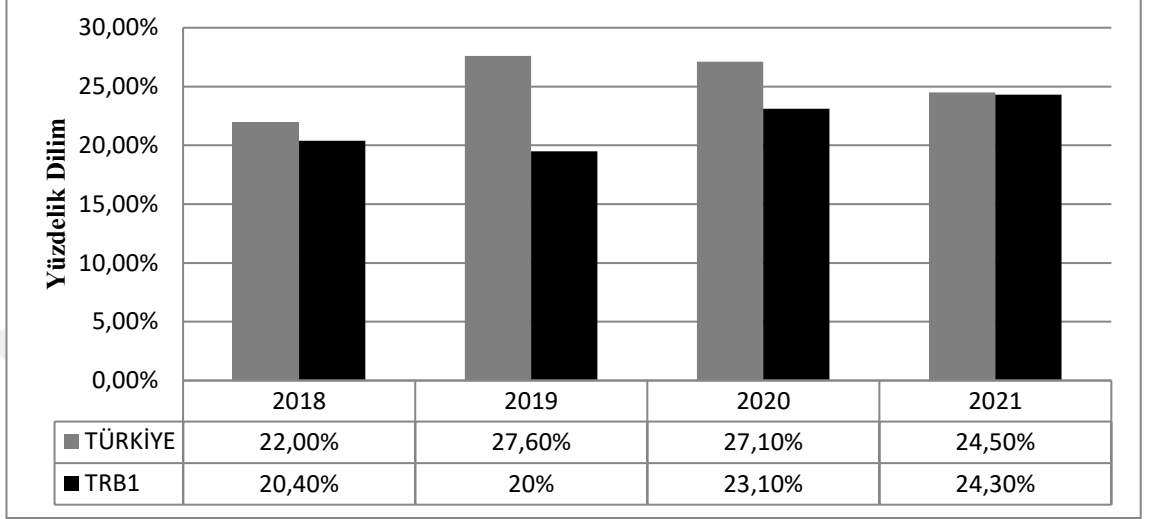
Tablo 2: Bölge Bazlı İşsizlik Oranları (2019-2021)

	2019	2020	2021
TR10 (İstanbul)	14.9	14.7	12.3
TR21 (Tekirdağ, Edirne, Kırklareli)	11.0	9.0	9.3
TR22 (Balıkesir, Çanakkale)	8.3	7.9	7.9
TR31 (İzmir)	16.0	17.1	14.7
TR32 (Aydın, Denizli, Muğla)	9.2	9.7	10.2
TR33 (Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak)	9,8	8,2	6.9
TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)	11.2	9.6	9.4
TR42 (Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova)	13.5	12.3	9.6
TR51 (Ankara)	14.2	14.8	13.4
TR52 (Konya, Karaman)	8.0	7.8	7.9
TR61 (Antalya, Isparta, Burdur)	13.3	12.2	11.8
TR62 (Adana, Mersin)	11.9	13.3	13.2
TR63 (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye)	18.1	15.4	17.1
TR71 (Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir)	13.3	11.8	13.0
TR72 (Kayseri, Sivas, Yozgat)	14.5	12.7	11.7
TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın)	9.6	9.2	10.9
TR82 (Kastamonu, Çankırı, Sinop)	7.6	6.2	5.8
TR83 (Samsun, Tokat, Çorum, Amasya)	8.3	8.3	7.9
TR90 (Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane)	9.9	8.8	9.9
TRA1 (Erzurum, Erzincan, Bayburt)	11.2	10.2	10.0
TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan)	9.8	12.1	13.7
TRB1 (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli)	9.9	10.3	10.2
TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkari)	25.9	23.5	20.4
TRC1 (Gaziantep, Adıyaman, Kilis)	15.2	13.0	10.1
TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır)	23.4	20,0	15.0
TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt)	30.9	34.1	29.8
Türkiye Geneli Genç İşsizlik Oranı	25.4	25.3	22.6
Kadın Genç İşsiz Oranı	30.6	30.3	28.7
Erkek Genç İşsiz Oranı	22.5	22.5	19.4

1.4.4. TRB1 Bölgesinde Genç İşsizlik

TRB1 Bölgesi Türkiye'deki 26 bölgelerden biridir. Bu bölge dezavantajlı grupların yoğun olduğu bölgelerden bir tanesidir. Şekil 3'te Türkiye ve TRB1 Bölgesi'nde yıllar itibari ile genç işsizlik oranı verilmiştir. Şekil 3'e göre Türkiye'de genç işsizlik oranı 2018 yılında %22 iken 2019 yılında yükselerek yaklaşık %27.6 seviyelerine geldiği görülmektedir. 2020 yılında genç işsizlik oranı %27.1 seviyelerinde iken 2021 yılında bu oran %24.5 dolaylarında seyir etmiştir. TRB1 bölgesindeki genç işsizlik oranına baktığımızda ise genel olarak verilen yıllar aralığında sürekli bir yükselme eğilimi içerisinde olduğu gözükmektedir. 2018 yılında bu bölgedeki genç işsizlerin oranı %20.4, 2019 yılında %19.5, 2020 yılında %23.1 ve son olarak 2021

yılında da genç işsizlerin oranı %24.3 olarak tespit edilmiştir. TRB1 bölgesindeki genç işsizlik oranının bu denli yükselmesinin nedenlerini açıklayabilmek için, bu bölgedeki sosyal, ekonomik, demografik ve diğer bazı faktörlerin de incelenmesi gerekmektedir.

Şekil 3: Türkiye ve TRB1 Bölgesinde Yıllar İtibarıyla Genç İşsizlik Oranları

Kaynak: TÜİK'ten veriler alınmış ve yazar tarafından oluşturulmuştur.

1.4.5. Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik ve İşsizlik Kaygısının Nedenleri

1.4.5.1. Niteliksel Olarak Bilgi ve Beceri Eksikliği

Üniversite okuyan genç öğrenciler kendilerini işgücü piyasası için faydasız görmektedirler. Bunun nedeni olarak da üniversitede gördükleri eğitimin kendileri için yetersiz olduğunu düşünmeleri sayılabilir. Gençlerin istedikleri alana yönelmek yerine üniversitedeki derslerde başarı peşinde koşmaları kendilerini yetersiz hissetmelerine de sebep olmaktadır.

Üniversite sayısındaki artış ile beraber öğrenci sayısı da artmaktadır. Buna bağlı olarak öğretim elemanı bu oranda artmamaktadır. Bu da eğitimde aksaklıklara ve çeşitli problemlere yol açmaktadır. Böylelikle öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı artmakta ve danışmanlık hizmeti tam olarak verilememektedir (Anık ve Özkan, 2016).

1.4.5.2. Kişisel Karamsarlık ve Özgüven Eksikliği

Stres ve kaygı düzeyini büyük oranda yükselten durumlar arasında, kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği gelmektedir. Üniversite okuyan gençlerde oluşan bu durum mezun olduktan sonra gençler arkadaşları ile yarış halinde olmak istemeyecektir. Bunun sonucunda da kendisine karşı özgüveni olmayan bireyler yetişmiş olacaktır (Kim, 2001). Kart ve Erdost (2008) mezun olmak üzere olan öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmada, genç öğrencilerin işsizlik kaygısının çok yüksek olduğunu saptamışlardır. Gençlerdeki özgüven eksikliği öğrencilerin geleceğe yönelik umutlarını azaltarak, istihdamda yer edinememe problemini ortaya çıkarmaktadır (Dursun ve Aytaç, 2012).

1.4.5.3. Çevresel ve Sosyal Baskı

Türkiye’de gençlerde ve üniversite mezunu bireylerde işsizliğin yaygın olması sebebiyle öğrencilerin bu durum ile karşılaşması ihtimaller arasındadır. Bu durum ile birlikte çevresindeki işsizleri gören gençlerin kaygı ve stres seviyeleri yükselmektedir (Dursun ve Aytaç, 2012).

Üniversite okuyan gençlerin gelecekle ilgili kaygı hissetmesinde çevresel olarak en büyük etkenlerden bir tanesi ailedir (Yavuzer vd., 2005). Çocuklarını geleceğe daha iyi hazırlamak için her türlü desteği veren aileler, bu durumla kaynaklı olarak bir

beklenti içerisinde girmektedir (Anık ve Özkan, 2016). Gençlerde ailelerdeki bu beklentiyi görüp karşılamak isteyeceklerdir. Sonuç olarak birey üzerinde bir baskı hissedecektir.

1.5. İSTİHDAMIN DURUMU

Çoğu ülkede meydana gelen genç işsizlik problemi, ülkemizde de başlıca sorunlar arasındadır. Ülkemizdeki yükseköğretim mezunu gençlerdeki işsizlik oranı genç işsizler kategorisinde en yüksek seviyeye sahiptir (Çondur ve Bölükbaş, 2014).

Türkiye’de 2022 yılında 15-24 yaş aralığındaki genç işsizlik oranı %20.8, istihdam oranı ise %34.1 oldu. 15-24 yaş aralığını kapsayan genç nüfusta işgücüne katılım oranı 2020 yılına göre 0.2 puanlık bir düşüşle %43 olarak belirlenmiştir (TÜİK, 2022). TÜİK verilerine göre 2021 yılı için yükseköğretim mezunu gençlerin %13.7’si çeşitli nedenlerle işgücüne katılamamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2.GENÇ İŞSİZLİĞİ ETKİLEYEN SOSYOEKONOMİK VE DEMOGRAFİK FAKTÖRLERİN ARAŞTIRILMASI

Bir ülke ekonomisinde yaşanan sosyal ve ekonomik problemlerden en fazla etkilenen kısım gençler olduğu ifade edilebilir. Gençlerin toplam nüfus içindeki oranı yüksektir. Piyasadaki herhangi bir gelişme ve aksamalarda en fazla etkilenen kısım gençlerdir. Gençlerin en aktif olduğu bu dönemde kendi potansiyelini istenildiği düzeyde kullanmaması, beraberinde psikolojik ve ekonomik sonuçlar da doğurmaktadır. Bu denli önem arz eden bir konunun ayrıntılı bir şekilde irdelenip açıklanması gerekmektedir. Araştırma konusunun daha iyi anlaşılabilmesi ve kavranması için daha önce yapılmış ampirik ve teorik çalışmalara bakılması önem arz etmektedir.

2.1. Literatür Taraması

Yapılan literatür taraması iki başlık altında değerlendirilmektedir. İlk başlıkta teorik çalışmalar, ikinci başlıkta ise ampirik bulgular içeren çalışmalar yer almaktadır.

2.1.1. Literatürdeki Teorik Çalışmalar

Bu bölümde yurtiçinde ve yurtdışında konuyla ilgili yapılmış olan teorik çalışmalar incelenmiştir. Konuyla ilgili teorik literatüre bakıldığında Hutchens (1994) tarafından yapılan nitel çalışmada, genç işsizler arasında depresyon, yalnızlık ve can sıkıntısı ile ilişkili olarak benzer bir dizi faktöre işaret etmektedir. Araştırmaları damgalanma, reddedilme, statü eksikliği, para eksikliği, çalışan arkadaşlardan gündüz ayrılığı, işte insanlarla tanışma fırsatlarının olmaması, gün için bir zaman yapısının olmaması ve gelecekteki ilerlemeyi görmedeki zorluklar gibi faktörleri tanımlamaktadır.

Bayraktar ve İncekara (2003), Türkiye’de yer alan genç işsizlik konusunu ve genel profilini ele alarak, yüksek nüfusa sahip Türkiye’de işgücü stratejilerini göz önünde bulundurularak, mesleğe dayalı eğitim, işgücü danışmanlığına dair sunulan hizmetler ve girişimcilik eylemlerinin desteklenmesi gerekliliğine yönelmek gerektiği ve bu durumda pozitif gelişmeler yaşanabileceğini ifade etmişlerdir.

Genç işsizlik sorununun sebepleri üzerinde durulması gerektiğini öneren Çetinkaya (2008), genç işsizliğin alt yapı ve konjonktürel nedenlere dayandığını belirtmiştir. 2008 yılında dünyanın yaşamış olduğu ekonomik krizden dolayı ekonomilerin daralması, genç işsizlik konusundaki gerekli istihdam alanının minimum düzeyde olması, yine kriz yüzünden işten çıkartılan bireylerin genellikle genç bireylerden seçilmesinin genç işsizliği arttırdığını ve bu durumun o dönemki konjonktüre dayandığını belirtmiştir. Altyapı bakımından ele alındığında maddi anlamdaki gelişmelerin dışında yetenek konusundaki eksiklikler, vasıflı personel yetersizliği ve asgari ücret tutarı gibi sebepler genç işsizliğe neden olmaktadır. Bireylerin istihdamı için gerekli olan yetenek ve tecrübe genç kuşakta bulunmamaktadır (Çetinkaya, 2008). İşsizlik konusunda maddi ve toplumsal yöndeki dönüşlere bakıldığında, kişilerin direkt etki altında kaldığı ve makro etkilerden hareketle işsiz kesimin hem toplumsal hem de psikolojik bakımdan sorunlar yaşadığı görülmektedir.

Mütevelliöglü ve Aksoy (2010), üniversite çağındaki gençlerin gelecekte istihdam edilmelerine yönelik kaygılarını demografik değişkenlerle ilişkisini saptamaya yönelik bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. 2008 yılında dünyanın tamamında etkisini gösteren ekonomik krizden dolayı mali açıdan gelişmenin azaldığı, farklı iş olanaklarının yetersiz olduğu gibi konuların işsizlik sorunundan daha önde olduğu çalışmada vurgulanmaktadır. Türkiye’de genç nüfusun fazla olmasından dolayı gençlerin etkin bir eğitim sistemiyle yetiştirilmesi, sosyalleşme düzeylerinin artmasının ardından aktif istihdama katılabileceğini vurgulayan Mütevelliöglü ve Aksoy (2010), Türkiye’de verilen eğitimin istihdam için yetersiz olduğunu, işsizlik probleminin çözülebilmesi için hükümetlerin tedbirler geliştirmesini ve bu gibi konularda da gençlerin kaygılarının var olduğunu ve devlete güvenmedikleri belirtmişlerdir (Mütevelliöglü ve Aksoy 2010:208-228).

Coşan vd. (2017), Türkiye ve Güney Avrupa bağlamında genç işsizliği ele alarak İspanya, Yunanistan, İtalya ve Portekiz kapsamında araştırma gerçekleştirmişlerdir. Yapılan çalışmada genç işsizlik düzeyinin genellikle ülke yapısındaki eğitim sisteminin zor olması, bu alanda sorunların yaşanması gibi etkenler doğrultusunda geliştiği ifade edilmektedir. Ayrıca bu ülkelerde mesleğe dayalı uygulamaların ve girişimcilik eylemlerinin işsizliğin giderilmesi adına kullanıldığı buna karşın yine de bu alanda artış yaşandığını belirtmişlerdir.

Lakey vd. (2001), çalışmalarında gençler arasında işsizlik ve sağlık arasındaki ilişkiye ilişkin son araştırmaların bulgularını gözden geçirmektedir. İncelemeler sonucunda sağlık sorunları olan gençler, sağlıklı yaşlılarına göre iş bulma konusunda daha az başarılı olduklarını ve ayrıca işlerini kaybetme veya bırakma olasılıklarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Sonuç olarak kötü sağlığın işsizliğin hem nedeni hem de sonucu olduğunu belirtmiştir.

2.1.2. Literatürdeki Ampirik Çalışmalar

Bu bölümde yurtiçinde ve yurtdışında konuyla ilgili yapılmış olan ampirik çalışmalar incelenmiştir. Konuyla ilgili ampirik literatüre bakıldığında;

İşsizlikle ilgili psikososyal dönüşleri saptamayı hedefleyen Yüksel (2003), hedef olarak cinsiyet kapsamında psikolojik ve sosyal düzeyde sonuçları saptamayı, işsizliğin neden olabileceği depresyon düzeyinin demografik yapısını, maddi ve zihinsel olaylara göre değişkenlik durumunu öngörmek için bir çalışma yapmıştır. Ankara'da bulunan 182 işsizle karşılıklı görüşmeye dayalı anket sonucunda, işsiz kalınan süreçte meydana gelen toplumsal, maddi, fiziksel ve psikolojik sebeplerden dolayı, işsiz kesimin zorlu şartlar altında hayatlarını idame ettirdikleri, yoğunlukla depresyon yaşandığı, erkek işsiz kitlenin kadınlara göre daha fazla olumsuz etkilendiği sonucuna ulaşmıştır. İşsizliğin devam ettiği süreçte, bireysel ve içinde bulunulan toplumun tutumlarından dolayı işsizlikle karşılaşan erkeklerin kadınlara göre daha ağır buhran yaşadığı, bundan dolayı erkek işsiz kitlenin sosyal yapıya karşı nefret taşıdığı düşünülmektedir. Elde edilen bulguların aile düzeyinde de olumsuzluklara neden oldukları saptanarak, ailesinin ihtiyaçlarını karşılayamayan erkek imajının yıkıcı etkileri erkek odaklı aile geçimi algısını ortaya koymaktadır. Ayrıca %47 oranında anket katılımcısının sonraki dönemlere yönelik umut taşımadıkları tespit edilmiştir.

Uysal ve Erdoğan (2003) çalışmalarında ücretteki değişim oranları ve işsizlik arasındaki ilişkiyi 2 dönem olarak ayırarak incelemişlerdir. İlk dönem olarak 1980-1990 yılları arasını inceleyen Uysal ve Erdoğan (2003), analizlerinin sonucunda bu dönemde ücretteki değişim oranları ve işsizlik arasında pozitif bir ilişkinin var olduğunu bulmuşlardır. Buna ek olarak ise işsizliğin azaltılmasına yönelik politikalarla beraber enflasyon oranlarının aşağı yönde gittiğini öne sürmüşlerdir. İkinci dönemde ise 1990 ile 2002 yılları arasındaki veriler analiz edilmiştir. Bu analiz

sonuçlarında ise enflasyon ve işsizlik arasında negatif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu dönemde işsizliği azaltmak için uygulanan politikaların enflasyon oranlarının yukarı doğru ivmelenmesine sebep olmuştur. Bunun ile birlikte bu iki dönem (1980-2002) birlikte analiz edildiğinde Phillips eğrisini destekleyici şekilde negatif bir ilişki bulunmuştur.

İslamoğlu (2014) çalışmasında, Sakarya ilinde görülen işsizliğin sebep ve sonuçlarının Türkiye'deki alt yapı yetersizliği ve kriz konularının içerisinde bulunduğu konjonktürel sebeplerle alakalı olduğunu belirtmiştir. Alt yapı sorununda, kentsel göç ile endüstride yeterli donanımına sahip olmayan bireylerin açığı karşılayamaması sonucunda sorun yaşandığı belirtmiştir. İstihdamda meydana gelen maliyetin yüksek olması da bir diğer işsizlik sebeplerinden sayılmaktadır. İşsizlik kişisel düzeyde incelendiğinde genellikle düşük özgüven, bireysel yetilerin kaybı, yüksek kaygı yaratması, umutsuzluk hissi, duygusal yoğunluk vb. alanlarda bireysel etkileri yansıtmaktadır. İncelemede anketlerden yararlanılmış ve edinilen bulguya göre Sakarya'da talep kaynaklı işsizliğin gereken düzeyde iş sahasının bulunmamasından, düşük seviyede ücretle sosyal güvence sağlanmadan, istihdamda yer almanın sıklıkla görülmesinden kaynaklanan işsizlik sorunu gündeme gelmektedir. Arz kaynaklı işsizlik bakımından ise verilen görevi beğenmeme, vasıflı işgücünün gereken düzeyde olmaması, mesleğe dayalı yetersiz eğitim düzeyi gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Uygulanan anketin ardından, genel olarak işsizlik problemleri bakımından üç önemli unsur öne çıkmaktadır. Bunlar: talep kaynaklı, arz kaynaklı ve istihdam sistemi olarak ifade edilmektedir (İslamoğlu, 2014).

Gordo (2006), Almanya'da yaptığı anket çalışması ile zaman serisi analizini kullanarak sıhhatin bozulması ile işsizlik süresi arasında bir bağlantı olup olmadığını araştırmıştır. Çıkan sonuçta işsizliğin kısa zamanlı olması sadece erkeklerde olumsuz tesirleri olduğunu, kadınlarda ise herhangi bir etkinin olmadığını tespit etmiştir.

Akhtar ve Shannaz (2006), Pakistan mali yapısında 1991-2004 dönemini kapsayan süreçte genç işsizliğin sebeplerinin makro ve mikro düzeyde incelendiği bir çalışma yapmışlardır. Çalışma ile ulaşılan sonuçlara bakıldığında iktisadi gelişimin genç işsizliği olumsuz ve anlamlı düzeyde etki altına almadığı belirtilmiştir. Ayrıca kamuda gerçekleştirilen yatırımların özel sektöre göre genç işsizlik düzeyinin gerilemesine göre çok daha ön planda olduğu değerlendirilmiştir.

Verick (2009), mali krizlerin genç işsizliğe yönelik etkisini, Reinhart ve Rogoff (2008)'un çalışmalarında ele aldığı Norveç, Finlandiya, İsveç ve Japonya örneklerini “ekonomik kriz oluşması halinde” ve “ekonomik kriz” öncesi olarak iki düzeyde ele almaktadır. Mali anlamda yıkıcı bir etkinin sonrasında söz konusu ülkelerin mali yapılarında durağan bir süreç yaşanmasından dolayı uzun vadede büyük bir gerilemenin görüldüğü bildirilmektedir. Bunlarla birlikte 1990 döneminde Meksika ve Türkiye kapsamında görülen krizler, farklı coğrafi alanlardaki tecrübelerle dair bilgi elde etmek için yorumlanmaktadır. Avrupa’da yer alan ülkelerin genellikle Avustralya, Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri’nin kriz oluşumu ile birlikte bugüne değin genç yaş grubunda bulunan cinsiyete yönelik işsizlik düzeyindeki farklılıkları da ele alınmaktadır. Elde edilen bulgularda mali krizlerin iktisadi yapının tekrar gelişmesinin ardından uzun vadede genç kitleyi negatif yönde etkilemektedir. Genellikle inşaat alanında olası kriz koşullarından ağır düzeyde etkilenen iş koşullarında genç erkek düzeyinin artış gösterdiği ifade edilmektedir. Bunların yanında, siyasal kanun koyucuların genç kesimi olabildiğince işgücüne dâhil etmesini hedefleyen kriz önlemlerinin geliştirilmesi ve iş alanına yeni geçiş yapanlara, görevden alınanlara istihdam sağlanması konusunda iktisadi yapının gelişeceği belirtilmiştir.

Arpaia ve Curci (2010), AB kapsamında 2008-2009 dönemi itibari ile yaşanan iktisadi durağanlığın ardından istihdam, işsizlik seviyesi ve çalışma koşulları paralelinde finans sektörünün yapılandırılması gibi konuları gündeme taşımaktadır. Bu konularla birlikte yetersiz vasa sahip olan, tecrübe ve iş sözleşmesi bulunmayan kesiminde bu alanda büyük ölçüde etki altında kaldıkları ve genç işsiz düzeyinin gün geçtikçe yükseldiği sonuçları elde edilmiştir.

Perugini ve Signorelli (2010), 1999-2006 döneminde 26 AB ülkesini içine alarak bir çalışma yürütmüşlerdir. Bu çalışma ile genç işgücü piyasasını etkileyen etkenleri araştırmışlardır. Dinamik mekansal panel yöntemini kullanarak, işsizliğin özellikle gençler arasında yükselişte olduğunu belirlemişlerdir. Çıkan sonuçta cinsiyet durumunun genç işsizliği etkileme açısından farklılıklar olduğunu vurgulamışlardır. Batı bölgelerindeki genç erkek işsizliği ile ters yönlü ilişki, genç kadın işsizliği ile doğru yönlü ilişki olduğu saptamışlardır.

Çizel vd. (2011), işsizliğin kişisel etkileri ve işsizlik evresinde meydana gelen maddi sorunların sağlık ve yaşam kalitesini olumsuz etkilediği, bireyin özgüveni konusunda gerilemeye neden olduğu belirtmişlerdir. Antalya'da İŞKUR kaydı bulunan basit rastlantısal örneklem aracılığı ile belirlenen 610 işsiz bireye karşılıklı konuşma çerçevesinde bir anket uygulaması yürütülmüştür. Elde edilen bulgulara bakıldığında işsiz geçen süreç zarfında erkek işgücünün kadınlara oranla daha yoğun maddi problem ve daha çok psikolojik rahatsızlıkla karşılaştıkları, maddi sorunların erkeklerin psikolojik açıdan büyük oranda olumsuz etkilere sebep olduğu gibi konular öne çıktığı görülmektedir. Türk aile yapısının ve genel sosyal değerlerin göz önünde bulundurulduğunda, cinsiyete dayalı farklı roller bulunması nedeni ile kadınlar ve erkekler arasında işsizlik değişken etkiler bırakmaktadır.

Bell ve Blanchflower (2011), 2008-2009 dönemlerinde yaşanan ekonomik krizin AB'ye üye ülkelerde genç işgücü piyasası üzerindeki tesirini araştırmışlardır. Probit modeli kullanılarak elde edilen veriler ile gençlerin topluma maliyetlerinin gelecekte etki edeceğini öngörmüşlerdir.

Kabaklarlı ve Gür (2011), Türkiye kapsamında meydana gelen genç işsizlik probleminin iktisadi unsurlarını 2005-2010 sürecini kapsayan periyodik olarak aylık sistemde edinilen bilgiler doğrultusunda, Johansen Eşbütünleşme analizinden yararlanarak ele almaktadır. Ulaşılan sonuç söz konusu oranın reel GSYH, gerçek yatırım, etkinlik, enflasyon vb. değişkenler bağlamında uzun dönemde ilişki elde edilememiştir. Uzun dönemde enflasyon, büyük ölçüde genç işsizlik düzeyinde etki etmektedir. Ayrıca Philips teorisinin Türkiye'de geçerli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. GSYH konusundaki gelişmeye yönelik genç işsizlik düzeyinin gerilediği ve iş gücü bakımından kişi başı gerçek yatırımların yükselmesi konusunda da genç işsizlik seviyesinin yükseldiği ifade edilmektedir.

Demidova ve Signorelli (2012), 2000-2009 döneminde 75 adet Rus bölgesi adına genç işsizlik konusundaki etkenleri panel veri analizi ile çalışmışlardır. Çalışma sonucunda ulaşılan verilere bakıldığında, bölgesel gelişmişlik seviyesinin yükselmesi ile genç işsizlik konusunun da gelişme kaydeditiği ifade edilmektedir. Bölgesel ticari boşluklarda genç işsizlik doğrudan etki altında kalmaktadır.

Sayın (2011), Türkiye’de 1988-2010 yılları arasında genç işsizlik ile büyümenin etkisini incelenmiş ve arasındaki ilişkiyi Vektör Otoregresif (VAR) model sonucunda büyümenin genç işsizlik üzerinde en çok etki eden değişken olduğu sonucuna varılmıştır.

O’Higgins (2012), Büyük Durgunluk’un un gençlerin AB’deki ülkelerin işgücü piyasası tecrübelerine olan tesirini araştırmıştır. Mevcut ekonomik durgunluk döneminde gençlerin işgücü piyasası tecrübelerinin önemli niteliklerinden bazılarını incelemiştir. Bunun yanında 1998-2011 dönemi verileri ile genç işsizlik ve GSYH arasındaki bağlantıyı AB’ye üye ülkeler için hem yatay-kesit hem de zaman serisi regresyon modellerini kullanarak araştırma yapılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre, durgunluk döneminde bazı ülkelerde genç işgücünde geçici istihdamın oranı artmaya devam etmektedir. Yani işgücü piyasası esnek olduğunda, durgunluk döneminde gençlerin hissettiği olumsuz sonuçlara önemli ölçüde fayda sağlamaktadır.

Choudhry vd. (2012), 1980-2009 dönemleri arasında yaptıkları çalışmada yüksek gelirli OECD ülkelerinde ekonomik büyüme, enflasyon, reel faiz oranı, eğitim düzeyi, kısmi çalışma, genç nüfusun toplam nüfus içindeki payı gibi kontrol değişkenleri durumunda işgücü piyasa reformları genç işsizliği düşürücü etkiye sahip olduğunu savunmuşlardır. Eğitim, ekonomik büyüme, ekonomik özgürlükler, kısmi zamanlı istihdam, aktif işgücü piyasası politikaları genç işsizliği azaltırken; genç nüfusun toplam nüfus içindeki payının yükselmesi ve işsizlik yardımları genç işsizlik oranını arttırmakta olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Anyanwu (2013), Afrika’daki genç işsizliğin makro belirleyicileri ve özellikleri adlı çalışmasında reel gayri safi yurtiçi hasıla ile genç işsizlik arasındaki ilişkiyi test etmiştir. Sonuç olarak reel gayrisafi yurtiçi hasıla ile genç işsizlik arasında u şeklinde bir ilişkinin varlığına dikkat çekmiştir. Belirli bir noktaya kadar reel gayrisafi yurtiçi hasıla ile genç işsizlik arasında negatif bir ilişki söz konusudur ve bu etki sabit değildir. Diğer faktörler sabit tutulduğunda reel gayrisafi yurtiçi hasılanın belli bir noktanın üzerindeki seviyelerde genç istihdamı arttırdığı sonucuna ulaşmıştır.

Caporale ve Gil-Alana (2014), 1980-2005 yılları arasında 15 Avrupa ülkesini kapsayan çalışmasında, genç işsizliğinin rassal özelliklerini ve makroekonomik faktörlerini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda genç işsizlik durumunun genel

olarak Avrupa ülkelerinde daimi olduğunu tespit etmişlerdir. Kısa zamanlı işsizliğin yapısal bir boyuta geçmesini engellemek için aktif işgücü piyasasına ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra Avrupa’da genç işsizlik ile GSYH ve enflasyon arasında uzun dönemli bir ilişkinin var olduğunu ispatlamışlardır.

De Lange vd. (2014), Avrupa Sosyal Araştırmasında 29 ülkeden genç insanlara yapılan anket sonuçları ve 1992-2008 dönemi gündüz eğitimi alan gençlere yönelik bilgilerden faydalanmışlardır. Genç işgücü piyasasında daimi çalışan işçiler, sürekli çalışmayan işçiler ve çalışmayanlar grup haline getirilerek Multinomial logit model ile tahmin yapılmıştır. Analiz sonucunda, mesleki eğitim niteliğine sahip olan genç bireylerin işgücü piyasasına daha rahat entegre olabildikleri sonucuna varmışlardır.

Bayar (2014), Türkiye ekonomisinde 2000-2013 arasında 3 aylık veriler kullanarak ihracat, doğrudan sermaye yatırımı ve ekonomik büyüme ile işsizlik arasında ilişkiyi incelemiştir. Granger nedensellik analiz ile bu ilişkiyi açıklamaya çalışmıştır. Doğrudan sermaye ile işsizlik arasında pozitif, ekonomik büyüme ve ihracat ile işsizlik arasında negatif ilişki olduğu tespit etmiştir.

Günaydın ve Çetin (2015), Türkiye mali yapısı kapsamında 1988-2013 sürecinde genç kesimin işsizliğine dair ARDL sınır testi ve Granger nedensellik testini kullanmışlardır. Elde edilen bulgular ışığında uzun dönemde bireysel reel gelir, ticari açıklar, yabancı sermaye gibi değişkenler ile genç işsizlik arasında negatif ve anlamlı bir ilişki saptamışlardır. Uzun vadede direkt olarak yabancı sermayeye yönelik iki taraflı nedenselliğe rastlanırken; bireysel reel gelir, enflasyon ve ticari açık tek taraflı nedensellik etkisi yaratmaktadır.

Türel (2015) özel sektörde görev alan personelin kapsama alındığı saha incelemesinin hedefi, Türkiye’de görülen işsizlik probleminin önde gelen sebeplerini saptamak ve işsizliğin minimize edilmesi konusunda çözüm stratejileri geliştirmek gibi konuları incelemektir. Araştırmada kullanılan anket, 2014 yılının Kasım ve Aralık döneminde Isparta’da görev alan 551 özel sektör personeli ile karşılıklı görüşmeler doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen anket uygulamasının ardından, işgücüne dair önde gelen problemler şu şekilde belirtilmektedir: Vasıflı işgücü yetersizliği, iş dünyasının gereksinimlerine elverişli personel sağlamada eğitim düzeyinin gereken seviyeye ulaşmaması, asgari ücret karşılığı görev alan

personel oranının üst düzeyde olması, vergi diliminin ağır gelmesi, kırsal alanlardan şehre göç sonucunda kentsel nüfus artışı vb. sorunlar önde gelmektedir.

Banerji vd. (2015) genç işsizliğin ekonomik büyümeye karşı yetişkin işsizliğe göre daha duyarlı olduğunu ve özellikle finansal kriz zamanlarında daha yüksek işsizlik oranlarının olduğunu ifade etmişlerdir. Kalıcı yüksek işsizlik oranlarını üretimdeki düşüş ve işgücü piyasasının özellikleri ile açıklamışlardır.

Dietrich ve Möller (2015), 1995-2014 yılları arasında AB-15 ülke için genç ve yetişkin işsizlik arasındaki bağlantıyı dengesi olmayan panel veri analizini kullanarak çalışmalarını yürütmüşlerdir. Çalışmada reel GSYH'nin cari ve bir dönem gecikmeli büyüme oranının yetişkin işsizlik ve genç işsizlik üzerinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna varmışlardır. Genç işsizliğinin Avrupa ülkeleri arasındaki ayrımlarının açıklanmasında ülkelere göre etkilerin önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Pastore ve Giuliani (2015), 2001-2011 yılları arasında 21 Avrupa ülkesinde genç işsizliği etkileyen faktörleri panel veri analiz yöntemini kullanarak, EKK ve dinamik sistem GMM ile tahminde bulunmuşlardır. Analiz sonuçlarına göre eğitim hayatı biten gençlerin iş hayatına geçiş yaptıkları zaman başlangıç döneminde aleyhte durumda olacağını belirtmişlerdir. Ayrıca GSYH büyüme oranı ile genç işsizlik oranı arasında negatif bir ilişki olduğu ve genç bireylerdeki artışın işgücü piyasasında daralmaya sebep olabileceği sonucuna varmışlardır.

Tomic (2016), 2002-2014 dönemi için 28 Avrupa ülkesinde panel veri analiz yöntemini kullanarak düşük milli gelir, inşaat oranının ve yüksek kamu borcuna sahip ülkelerde genç işsizlik oranının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Inozemtsev (2016), Rusya ve Almanya'daki genç işsizliğinin karşılaştırmalı analizini araştırmıştır. Bunun yanı sıra Rusya ve Almanya'daki genç işsizlik seviyesi üzerindeki küçük işletmelerdeki gelişmeleri incelemiştir. Rusya'nın 55 bölgesinden ve Almanya'nın 38 bölgesindeki mekânsal ağırlık matrisinin türlü opsiyonlardan faydalanarak panel analizini kullanmıştır. Analiz sonuçlarına göre Rusya'da genç işsizlik yükselirken, Almanya'da ise genç işsizlik düşmektedir. Genç işsizlik üzerine mekânsal modellerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır.

Batu (2016) Etiyopya'da genç işsizliğe sebep olabilecek faktörleri ve serbest meslekte karşılaştıkları kısıtlamaları belirlemeyi ele almaktadır. Çalışma 2015

yılında Merkezi İstatistik Kurumu tarafından toplanan kesitsel verilere dayanmaktadır. Ülkenin tüm bölgelerinden toplam 16.984 örnek analiz için değerlendirilmektedir. Tanımlayıcı ve çapraz tablo analizi kullanan çalışmada genç işsizliğin bölgesel konum, cinsiyet, medeni durum ve eğitim ile yüksek oranda ilişkili olduğunu göstermektedir. Analiz ayrıca gençlerin kendi işlerini kurma hayallerinin finansman sıkıntısı ve iş yeri eksikliği nedeniyle büyük ölçüde kısıtlandığını göstermektedir.

Çondur ve Şimsir (2017), 1991-2016 sürecinde Türkiye’de eğitim giderleri ve iktisadi gelişimle birlikte genç işsizliğin karşılıklı bağlantısını EKK metodu ile ele almaktadır. Elde edilen bulgular ışığında, eğitim giderlerinin GSYH kapsamındaki oranının yükselmesinden dolayı genç işsizlik seviyesinin arttığı ancak GSYH gelişimi sonucunda işsizlik düzeyinin gerilediği belirtilmektedir.

Günel ve Tunca (2017), TÜİK 2015 senesinde Hane Halkı İşgücü İstatistikleri aracılığı ile Düzey 2 İBBS’ndan yararlanarak, Türkiye’de oluşan genç işsizliğin mekânsal regresyon analizi kullanılarak araştırma yapılmış, demografik ve iktisadi etkilerin saptanmasıyla birlikte mekânsal etkileşim üzerinde de durulmuştur. Ulaşılan sonuçlara bakıldığında, minimum istihdama dahil olma düzeyi, genellikle doğu ve kuzeydoğu kesiminde meydana gelirken; optimum seviye ise İzmir ve Edirne başta olmak üzere batı kesiminde meydana gelmektedir. Aynı şekilde optimum işsizlik seviyesi TRC3 konumunda meydana gelmektedir.

Bayrak ve Tatlı (2018) genç işsizliğin sebeplerinin 2000-2015 yılları arasında OECD ülkeleri için panel veri analiz yöntemini kullanarak ekonomik büyüme, enflasyon oranı ve tasarrufların genç işsizliği negatif etkilediği, emek verimliliği üzerinde ise pozitif etkileri olduğu sonucuna varmışlardır.

Pan (2018) çalışmasında, Kanada’da işsizlik ve güven arasındaki ilişkiyi hem yatay kesit bağımlılığını ve bölgeler arası heterojenliği dikkate alan panel verileri hem de zaman serisi nedensellik testleri kullanarak incelemektedir. Bu araştırmanın sonucunda güvenden işsizliğe tek yönlü bir nedensel ilişki bulunduğunu saptamıştır. Bu, güvenin işsizliği öngörebileceğini gösterir. Ayrıca, analiz yapılırken bölgesel farklılıkların ve kesit bağımlılığının dikkate alınmasının önemini vurgulamıştır. Ayrıca, güvenin artırılması işsizlik sorununu toplu düzeyde yani gençler ve kadınlar

gibi belirli gruplar için iyileştirmeye yardımcı olacağını ve işsizlik süresini azaltacağını belirtmiştir.

Sindisiwe (2020) çalışmasında, Güney Afrika hükümeti, 15-24 yaş arasındaki gençlerin iş bulmasının önündeki engelleri anlamak, işsiz gençlerin beceri ve deneyim düzeylerini değerlendirmek için hedef popülasyondan otuz denek seçilmiştir. NVivo yazılımı kullanılarak elde edilen veriler ışığında, genç işsizliğin önündeki engeller gerekli beceri ve niteliklerin eksikliği, işgücü piyasası katılıkları, kariyer rehberliği eksikliği ve yoksulluk olarak saptamıştır. Araştırma bulguları genç işsizlik sorununun, ilgili tüm paydaşları içeren çok yönlü bir strateji aracılığıyla ele alınabileceğini ortaya koymuştur.

Okicic vd. (2020) çalışmasında, istihdam konusunun Avrupa'daki gençlerin endişelendiği listenin başında olduğunu belirtmişlerdir. Bosna Hersek'te gençlerin, özellikle yüksek işsizlik oranı nedeniyle en savunmasız gruplardan biri olduğu gerçeği göz önüne alınarak gençlerin istihdam olasılıklarını etkileyen temel bireysel ve hane özelliklerini incelenmiştir. USAID MEASURE-BiH Ulusal Gençlik Anketi veri setini kullanarak, Bosna-Hersek'teki çeşitli bireyler üzerindeki etkileri araştırmıştır. Analizler sonucunda bireylerin eğitim, yaş, cinsiyet ve belirli hanehalkı özelliklerinin işsiz olma olasılığının etkiler arasında olduğunu tespit etmişlerdir.

Wright vd. (2021), çalışmasında genç işsizliğinin daha sonraki yaşamda daha kötü ruh sağlığı ile ilişkili olduğunu belirtmiş ve iki yeni yöntem analizlerde kullanmışlardır. Yöntemler 2008-2009 küresel mali krizinin ardından iş piyasasına giren İngiliz okul çocuklarına ilişkin bir Kohort çalışması olan Next Steps'ten elde edilen veriler ışığında spesifikasyon eğrisi analizi ve bir negatif kontrol sonuç tasarımı (bir tür plasebo testi) kullanmışlardır. Sonuç olarak işsizlik ve Genel sağlık anketi (GHQ-12) arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna varmışlardır.

Berhe (2021) çalışmasında Etiyopya'da kentlerdeki genç işsizliğinin görülme sıklığını ve süresini analiz etmeye çalışmıştır. Lojistik regresyon modeline ek olarak, verileri analiz etmek için Kaplan-Meier analizi ve Cox modeli kullanmıştır. Çalışmanın sonucunda Etiyopya'da genç işsizliğinin hem görülme sıklığının hem de süresinin yüksek olduğunu ve işsizliğe sebep olan faktörlerin bireysel sorunlar

olduğunu belirtmiştir. Berhe çalışmasında, gençlerin becerilerini ve istihdam olanaklarını teşvik edecek bir hedef politika benimsemeye ihtiyaç olduğunu belirtmiştir.

Azzolini (2021) alışmasında 26 ülkede, işsizlik oranları ve yara izi arasındaki makro-mikro etkileşimler üzerine rekabet eden hipotezler formüle etmiştir. Bu hipotezleri, 26 ülke için Avrupa Sosyal Araştırmasının 4-8 (2008-2016) verilerine dayanarak test etmiştir. Lojistik regresyonlardan elde edilen sonuçlar uzun işsizlik izlerine sahip vatandaşların oy kullanma olasılığının, izi olmayanlara göre %9 daha az olduğunu göstermektedir.

Genç işsizlikle ilgili yapılan bazı ampirik çalışmalar yazar, örneklem, dönem, bağımsız değişken, yöntem ve elde edilen bulgu bağlamında sınıflandırılarak Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Genç İşsizlik Literatürüyle İlgili Bazı Ampirik Çalışmalar

Yazarlar	Örneklem	Dönem	Kullanılan Değişkenler	Yöntem	Bulgu
Berhe (2021)	Etiyopya	2015	Genç işsizliği, bölgesel konum, cinsiyet ve eğitim durumu ile olan ilişkisi	Lojistik regresyon modeli, parametrik olmayan Kaplan – Meier hayatta kalma analizi ve Cox orantılı tehlikeler modeli	Genç işsizlik; bölgesel mekan, cinsiyet ve medeni durumla yüksek derecede ilişkilidir.
Bayrak ve Tatlı (2018)	OECD ülkeleri	2000 - 2015	GSYİH Büyüme Oranı, Enflasyon, Yurtiçi Brüt Tasarruflar, İşgücü Verimliliği Artışı	Panel Veri Analizi	Enflasyon, yurt içi tasarruflar ve GSYİH genç işsizliğini olumsuz etkilerken, işgücü verimliliğinin genç işsizliği üzerinde olumlu etkisi olmuştur.
Sönmez ve Özerkek (2018)	Türkiye'deki Düzey-2 26 Bölgede	2004 - 2013	Bölgesel genç işsizlik oranı, dışa açıklık oranı, toplam dış ticaretin bölgenin GSYH sı içindeki payı	Panel veri analizinde Genelleştirilmiş Momentler Tahmincisi	Enflasyon ve göreceli kohort büyüklüğünün Türkiye'de bölgesel genç işsizliği etkilediği fakat dışa açıklığın ve ekonomik büyümenin anlamlı bir etkiye sahip olmadığı sonucuna varmışlardır.
Günel ve Tunca (2017)	Türkiye	2015	Yaş, Cinsiyet, Medeni Durum, Eğitim	Mekânsal Regresyon Analizi	İstihdama dahil olma düzeyi, genellikle doğu ve kuzeydoğu kesiminde; optimum seviye ise batı kesiminde meydana gelmektedir.
Çondur ve Şimsir (2017)	Türkiye	1991 - 2016	Enflasyon, Büyüme, Eğitim harcamaları, Genç işsizlik	En Küçük Kareler Yöntemi	Eğitim harcamalarındaki artış GSYH'deki genç işsizliği artırırken, GSHY'daki büyüme işsizliği azaltmaktadır.
Türel (2015)	Türkiye	2015	Cinsiyet, Yaş, Eğitim Durumu, İş Durumu	Tanımlayıcı İstatistikler ve Çapraz Tablo	Genç işsizliği; vasıflı işgücü yetersizliği ve kırsal alanlardan şehre göç sonucunda kentsel nüfus artışı gibi durumlar arttırmaktadır.

Günaydın ve Çetin (2015)	Türkiye	1988 - 2013	Genç işsizliği, Yabancı Sermaye Girişleri	ARDL Sınır Testi ve Granger Testi	Genç işsizlik ve doğrudan yabancı sermaye arasında çift yönlü bir nedensellik söz konusudur.
Bayar (2014)	Türkiye	2000 - 2013	İşsizlik oranı, Büyüme oranı, Yabancı sermaye girişleri	ARDL Eşbütünleşme Testi	Doğrudan yabancı sermaye yatırımları işsizliği arttırmaktadır.
Sayın (2011)	Türkiye	1998 - 2010	Genç işsizliği, GSYİH, Yükseköğretim ve Ortaöğretim okullaşma oranı	Vektör Otoregresif Modeli	Genç işsizliği uzun dönemde kendisinden sonra en çok etkileyen değişken, büyüme ve yükseköğretim okullaşma oranıdır.
Demidova ve Signorelli (2012)	Rusya	2000 - 2009	Kalkınma düzeyi, Demografi, Dış Ticaret Oranları	Panel Veri Analizi	Bölgesel gelişmişlik seviyesinin yükselmesiyle genç işsizlik artmaktadır.
Kabaklarlı ve Gür (2011)	Türkiye	2005 - 2010	Genç işsizliği, GSYİH, Verimlilik, Enflasyon	Eşbütünleşme Analizi	Genç işsizlik oranı ile GSYİH, verimlilik ve enflasyon değişkenleri arasında uzun dönem bir ilişki bulunmaktadır.
Çizel vd.(2011)	Türkiye	2011	İşsizlik süresi, Genel sağlık durumu, Parasal sıkıntı, Özsaygı	Tanımlayıcı İstatistikler ve Çapraz Tablo	İşsizlik süresinde erkekler, kadınlara kıyasla daha fazla parasal sıkıntı ve daha yüksek düzeyde psikolojik sıkıntı yaşamaktadır.
Bell ve Blanchflower (2011)	AB Ülkeleri	2008 - 2009	İşsizlik oranı, Genç işsizliği, GSYİH	Probit Model	Gençlerin bireye ve topluma maliyetleri işsizlik üzerinde etkilidir. Ancak genç işsizlik üzerindeki etkileri belirsizdir.
Perugini ve Signorelli (2010)	AB Ülkeleri	1999 - 2006	İşsizlik oranı, Genç işsizliği	Mekânsal Panel Veri Analizi	Ücret yönetim politikası, genç işsizliği azaltmada olumlu bir etkisi vardır.
Tomic (2016)	AB Ülkeleri	2002 - 2014	Milli gelir, Kamu borcu, Genç işsizliği	Panel Veri Analizi	Genç işsizlik, GSYH'de düşük büyüme kaydeden ve yüksek kamu borcunun olduğu ülkelerde daha

					çok görülmektedir.
Banerji vd. (2015)	AB Ülkeleri	2015	Ekonomik büyüme, Genç işsizliği	Panel Veri Analizi	Gelişmiş Avrupa ülkelerinde genç işsizliğin ekonomik büyümeye duyarlılığı yetişkin işsizlik oranından daha yüksektir.
Anyanwu (2013)	Afrika Ülkeleri	1991 - 2009	Büyüme Enflasyon Eğitim harcamaları Genç işsizliği	Panel Veri Analizi	Enflasyon genç işsizliği azaltmaktadır. Ekonomik büyümedeki artış genç işsizliği arttırmaktadır. Eğitim harcamaları arttıkça genel olarak Afrika'da genç işsizlik artmaktadır.

Literatürdeki çalışmalara bakıldığında işsizlik ve genç işsizlik olgusunun insanlar üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmaların sayısının azlığı dikkat çekmektedir. Bunun dışında literatürdeki çalışmalarda işsizliği etkileyen en önemli unsurun enflasyon olduğu görülmektedir. Literatürdeki bir diğer dikkat çeken konu ise, mikro açıdan yapılan çalışma sayısının az olmasıdır.

2.2. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE KAPSAMI

Genç işsizlik problemi genişçe incelenmesi gereken bir konudur. Gençlerin hayatlarının en önemli bölümünde, üretim sürecine dahil olmadıkları zaman kendilerini çok pasif ve yetersiz hissedebilmektedir. Kendisini yetersiz hisseden gençler sosyal hayata yeterince katılamamakta ve duygusal olarak da kendilerini kötü hissetmektedirler. Bu yüzden toplumumuzun en dinamik kesimini aşağıya çeken işsizlik kavramını çok boyutlu bir şekilde bir bütün halinde araştırılması gerekmektedir. Bu nedenle bu çalışmanın konusu genç işsizliği etkileyen faktörleri çok boyutlu olarak inceleyip, bölgesel düzeyde analiz etmektir. Bu çalışmanın kapsamı ise TRB1 bölgesindeki 15-24 yaş aralığındaki gençlerin işsizliğe neden olabilecek olan değişkenler sosyoekonomik ve demografik faktörler, gencin güven düzeyi, gencin sağlık durumu, son genel seçime katılım durumunu ortaya çıkarmaktır.

2.3. ARAŞTIRMANIN AMAÇ VE HEDEFLERİ

Araştırmanın amacı ve araştırmanın kapsamı bu bölümde açıklanmıştır.

2.3.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, genç işsizliği işgücü piyasalarının ve istihdamın değişen yapısı çerçevesinde açıklanması ve sorunun çözümüne yönelik yaklaşımlar dikkate alınarak TRB1 bölgesinde genç işsizliği etkileyen sosyoekonomik ve demografik faktörlerin irdelenip bu faktörlerle genç işsizlik ilişkisinin değerlendirilmesidir.

2.3.2. Araştırmanın Hedefleri

Bu tez TRB1 bölgesinde genç işsizlik ile mücadelede öngörülmesi planlanan siyasi bir görüş belirtme amacıyla değildir. Çalışmanın hedefinde güncel sonuçlara ilişkin tahmin ve varsayımda bulunarak Türkiye'nin ve TRB1 bölgesinin kendine has özellikleri dikkate alınarak çalışma bulgularına dayalı bazı tekliflerde bulunmaktadır. Başka bir deyişle genç işsizlik sorunu için birkaç politika önerilerinde bulunmaktadır. Öte yandan genç işsizliği etkileyen siyasi, sosyal ve demografik faktörlerin ortaya çıkartılmasını sağlamak ve bu noktada yapılabilecek çözüme yönelik çabalarda bulunmaktadır.

2.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmada TRB1 bölgesinde genç işsizliği etkileyen faktörlerle ilgili olarak geniş bir literatür taraması yapılmıştır. Konu ile ilgili yayınlanmış yerel ve uluslararası makale, yüksek lisans, doktora tezleri ve internet ortamındaki bilimsel yayın platformlarında araştırmalar yapılmıştır. Yabancı dildeki çalışmalar tercüme edilmiştir. Çalışma ışığında oluşan veriler bilimsel ve etik çerçevede içerisinde yorumlanmıştır. Çalışmada araştırmanın ilk basamağını oluşturmak için yüz yüze anket tekniği tercih edilmiştir. Dolayısıyla veri toplama ve veri analiz yöntemlerinden oluşan iki aşamalı işlemlerle çalışma devam ettirilmiştir. Bu yöntemler aşağıda ayrı ayrı açıklanmıştır. Çalışmada önce bağımlı değişken ve bağımsız değişkenlere yönelik tanımlayıcı istatistikler ele alınıp daha sonra lojistik regresyon analizi ile ikinci aşamaya geçilmiştir. Ampirik model, TRB1 bölgesinde uygulanan bir ankette elde edilen veriler üzerinde analiz edilmiştir.

2.4.1. Veri Toplama Aracı

Araştırma yönteminin yüz yüze anket tekniği olarak belirlenmesinden sonra, anketlerin uygulanması için bir taslak anket formu hazırlanmıştır. Bu taslak anket formu ile araştırmanın amacına uygun sorular eklenmiştir. Verilerinin elde edilebilmesi amacıyla anket formları rassal bir şekilde seçilen kişilerce uygulanmıştır. Veri kalitesinin iyileştirilebilmesi için pilot il olarak seçilen Bingöl ilinde rassal bir şekilde 20 kişiye taslak anket formu uygulanmıştır ve anketteki eksiklikler ya da anlaşılamayan sorular düzeltilip hazır hale getirilmiştir (Bkz: Ek1). Tüm düzeltmelerden sonra basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle anketler uygulanmıştır. TRB1 bölgesinde çalışma anketinin uygulama tarihi Aralık 2021-Mart 2022 dönemlerini kapsamaktadır. Toplanan anket formlarına verilen cevaplar elektronik ortama aktarılmış ve araştırma verileri oluşturulmuştur.

2.4.1.1. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırma konusunun evreni ve araştırmanın uygulanacağı araştırma örnekleme aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Araştırma kapsamı, Türkiye'deki TRB1 bölgesinde genç işsizliği etkileyen sosyo ekonomik, demografik faktörler, güven, sağlık ve katılımın araştırılması olarak belirlenmiştir. Bu bölgedeki şehirler: Malatya, Elazığ, Tunceli ve Bingöl'deki genç bireyler anakütle olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla çalışmanın evreni bu illerde yaşayan toplam 287128 genç bireyden oluşmaktadır.

Örnekleme sayısının belirlenmesinde minimum örnekleme metodu kullanılmış ve Denklem 1'deki formülasyon ile minimum örneklem sayısı belirlenmiştir.

$$n = \frac{N \times P \times Q + Z^2}{[(N - 1) \times d^2 + P \times Q + Z^2]} = \frac{2871289629 \times 0.5 \times 0.5 \times 1.96^2}{[(287128 - 1) \times 0.05^2 + 0.5 \times 0.5 \times 1.96^2]} = 371.9037$$

(1)

Burada;

n: Örnek Kütle Büyüklüğünü,

P: Ana Kütle X'in işsiz olma olasılığını (0.5),

Q: İşsiz olmama olasılığını (0.5),

d: Etki Büyüklüğünü (0.05),

Z: Dağılım değerini (1.96),

α : Önem düzeyi,

N: Evren büyüklüğünü, göstermektedir.

Denklem 1'e göre çalışmanın örneklem sayısı yaklaşık 372 olarak belirlenmiştir. Ancak çalışmada örneklem hatası vb. hususlar göz önünde bulundurularak 400 adet olarak hedeflenmiştir. Çalışmanın evreni farklı illeri de temsil ettiği için örneklem sayısı bu illere yüzdesel olarak dağıtılmış, her bir ilde genç nüfus sayısına göre örneklem sayısı belirlenmiştir (Tablo 4).

Tablo 4: Bölgesel Olarak Dağıtılmış Örneklem Sayısı

	Genç Nüfus	Evren	Örneklem
Malatya	129784	129784x(400/287128)	134
Elazığ	96500	96500x(400/287128)	181
Bingöl	50085	50085x(400/287128)	70
Tunceli	10759	10759x(400/287128)	15
TOPLAM	287128	287128	400

Kaynak: Youth in Statistics, 2020, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Youth-in-Statistics-2020-37242&dil=2> Erişim Tarihi:17 Mayıs 2021

Buna göre çalışmanın verileri ağırlık olarak Elazığ ilinde yoğunlaştığı görülmektedir. Tunceli ilinden temsili nitelikte denilebilecek bir örneklem düştüğü görülmektedir. Tüm illerde örneklem üzerinde yapılan tekrarlı görüşmelerle örneklem sayısı kadar anket uygulanarak toplamda 400 adet örneklemden veri toplanmıştır.

2.4.2. Araştırmanın Analiz Yöntemi ve Değişkenleri

Çalışmanın modelindeki bağımlı değişken iki değer aldığı için ikili tercih modellerden lojistik regresyon modeli ayrıntılı olarak incelendikten sonra çalışmanın modeli ve değişkenleri verilmiştir.

2.4.2.1. Logit Model

Logit regresyon modeli, bağımlı değişkenin tahmini değerlerini ihtimal olarak hesaplayarak kurallara uygun tasnif etme fırsatı veren ve ham veri setlerini analiz eden bir istatistiksel yöntemlerden biridir (Özdamar, 1999). Literatürde logit model

yerine lojistik regresyon modeli ifadesi de kullanılır. Bu yöntemde bağımlı değişken 0 ve 1 gibi ikili değerler alır. Yani bağımlı değişken çalışıyor-çalışmıyor, hasta-sağlıklı, işi var-işi yok gibi ikili tercihlili ise bu durumda lojistik regresyon modelleri kullanılmaktadır (Cebeci, 2012). Lojistik regresyon, kategorik bir bağımlı değişkenin ön kestirimi amacıyla bağı olarak Diskriminant analizine benzerdir ve daha az varsayımı gerektirir. Diğer yandan Diskriminant analizinin gerektirdiği varsayımların sağlanması durumunda da lojistik regresyon uygulanabilir (Akgül ve Çevik, 2003).

Doğrusal olasılık modelinde (DOM) karşılaşılan problemleri çözmek için normal Birikimli Dağılım Fonksiyonu'na (BDF) dayalı olarak üretilen probit modelinin çerçevesine kıyasla daha sınırlıdır (Gujarati ve Porter, 2009). Bu nedenle probit modeline seçenek olarak oluşturulan logit model, uygulamada daha kullanışlı bulunmakta ve daha sık kullanılmaktadır (Gujarati ve Porter 2009). Olasılığın 0-1 aralığında kalmasını sağlayan ve katsayılar itibarıyla doğrusal olmayan logit modeli (Kennedy, 1988);

$$P_i = E(Y_i = 1 | X_i) = F(I_i) = F(\beta_0 + \beta_1 X_i) = \frac{1}{1 + e^{-I_i}} = \frac{1}{1 + e^{-(\beta_0 + \beta_1 X_i)}} \quad (1)$$

biçiminde yazılır. Denklem (1)'in her iki yanını $(1 + e^{-I_i})$ ile çarpıldığında $(1 + e^{-I_i})P_i = 1$ olur. P_i ye bölünüp çıkarılarak $e^{-I_i} = 1/P_i - 1 = (1 - P_i) / P_i$ bulunur. $e^{-I_i} = 1 / e^{I_i}$ olduğundan; $e^{I_i} = P_i / (1 - P_i)$ eşitliği elde edilir. Burada $P_i / (1 - P_i)$ olasılık oranı olarak ifade edilir (odds ratio)'dır (Özer, 2004). Daha sonra odds oranının doğal logaritması alınarak Logit'e ulaşılır. Bu amaçla son eşitliğin her iki yanının doğal logaritması alındığında;

$$\ln\left(\frac{P_i}{1 - P_i}\right) = \ln e^{I_i} = I_i = \beta_0 + \beta_1 X_i \quad (2)$$

$$L_i = \ln\left(\frac{P_i}{1 - P_i}\right) = I_i = \beta_0 + \beta_1 X_i$$

Denklem (2) elde edilir ve burada olasılık oranının logaritması olan L_i artık hem X_i ye hem de anakütle katsayılarına göre de doğrusaldır. Böylece odds oranının logaritması alınmak suretiyle doğrusal olmayan ilişki logit fonksiyonu yardımıyla doğrusal hale getirilmiştir. Burada L_i ye logit denir ve logit model olarak adlandırılır (Özer, 2004).

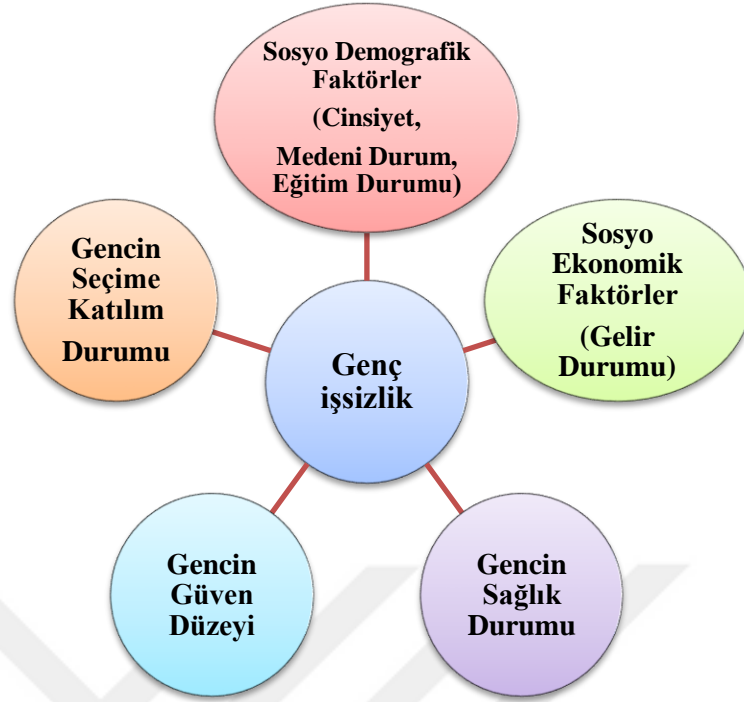
Logit regresyon modelinin parametreleri maksimum olabilirlik yöntemi ile tahmin edilir ve modeldeki katsayılar logit ve olasılık (odds) oranlarına göre yorumlanır. Odds oranı bağımlı değişkenin bağımsız değişkeninin etkisi ile kaç kat daha fazla ya da yüzde kaç oranda fazla gözlenme olasılığına sahip olduğunu gösterir (Tatlı, 2013). Logit modelde bir parametrenin yorumu bağımsız değişkendeki bir birim değişmeye karşılık logaritmik oran değerindeki belirli birim değişmeyi belirtmektedir (Tatlı, 2013).

Lojistik regresyon analizinde katsayıların tahmin edikten sonra değişkenlerin anlamlı olup olmadıklarına bakılır. Lojistik regresyon modelinde değişkenlerin anlamlı olup olmadıklarını Olabilirlik oran testi (likelihood ratio test), Wald testi (Wald test) ve Skor testi (score test) ile yapılır (Oğuzlar, 2005).

Modelin uyum iyiliği Hosmer-Lemeshow testi ve sınıflandırma tablosu ile yapılır. Bu test olasılık değerlerini gruplandırarak uyum iyiliğinin sonucunu verir (Oğuzlar, 2005). Hosmer-Lemeshow testi uyum iyiliği istatistiği olan Pearson Ki Kareye bakılır. Eğer önem düzeyi %5'ten büyük ise modelde tanımlama hatası olmadığına karar verilir (Birecikli ve Şengül, 2021).

Genç işsizliği etkileyen faktörlerin incelendiği bu çalışmada, genç işsizlik üzerinde cinsiyet (Cinsiyet), medeni durumu (Medeni), eğitim durumu, babanın eğitim durumu, hanehalkına göre kişi başına düşen gelir (Kbgelir), genç katılımcının seçimde oy kullanma dururumu (Katılım), genç katılımcının güven düzeyi (Güven) ve sağlık durumu etkili olabileceği düşünülmektedir (Şekil 4). Dolayısıyla, bu değişkenler tahmin modellerinde bağımsız değişken (X_i) olarak kullanılmaktadır. Çalışmanın modeli Şekil 4'te görselleştirilmiştir.

Şekil 4: Çalışmanın Modeli

Literatürde yapılan önceki çalışmalara dayanarak ve çalışmanın amacıyla ilgili olarak aşağıdaki hipotezler önerilmiştir:

- H1: Sosyodemografik Faktörler, gençlerin işsiz olma olasılığı ile ilişkilidir.
- H2: Sosyoekonomik Faktörler (Kişibaşına Gelir), gençlerin işsiz olma olasılığını negatif olarak etkiler.
- H3: Gençlerin sağlık durumu, gençlerin işsiz olma olasılığıyla ilişkilidir.
- H4: Gençlerin güven düzeyi, gençlerin işsiz olma olasılığını negatif etkiler.
- H5: Gençlerin katılım düzeyi, gençlerin işsiz olma olasılığını negatif etkiler.

2.4.2.2. Araştırmanın Değişkenleri

Genç işsizliği etkileyen faktörler arttırılabilir ancak yapılan anketten elde edilen veriler ışığında bağımlı değişken olan genç işsizliği etkileyen faktörler Tablo 5'teki bağımsız değişkenlerle sınırlandırılmıştır.

Tablo 5: Araştırmada Kullanılan Değişkenler

Değişkenler	Tanımı
Bağımlı Değişken	
Genç İşsizlik (Çalışma Durumu)	(Kategorik) Çalışmıyor:1 Çalışıyor:0
Bağımsız Değişkenler	
Cinsiyet (Cinsiyet)	Kukla (Erkek: 1, Kadın:0)
Medeni Durumu (Medeni)	Kukla (Evlü: 1 Bekar/Dul: 0)
Eğitim Durumu	Tamamlanan en yüksek eğitim düzeyi (Kategorik: Ortaöğretim, Lise, Üniversite ve Lisansüstü) Lise:1 Diğer:0 Üniversite:1 Diğer:0 Lisansüstü:1 Diğer:0 Referans sınıf: Ortaöğretim
Babanın Eğitim Durumu	Tamamlanan en son eğitim düzeyi [Kategorik: Okuryazar değil, İlkokul (ilkokul), Ortaokul (ortaokul), Lise (lise) ve Üniversite (üniversite)] İlkokul:1 Diğer:0 Ortaokul:1 Diğer:0 Lise:1 Diğer:0 Referans sınıf: Okuryazar değil
Hanehalkına Göre Kişibaşına Düşen Gelir (Kbgeleir)	Kişibaşına gelir (Nicel) Hanehalkı aylık ortalama geliri/Hanehalkı büyüklüğü
Genç katılımcının seçimde oy kullanma dururumu (Katılım)	Kukla (Oy kullandı:1, Oy kullanmadı/kullanamıyor:0) Referans sınıf: Oy kullanmadı/kullanamıyor
Genç katılımcının güven düzeyi (Güven)	Kukla (Evet Çoğu İnsana Güvenirim:1, Hayır Dikkatli Olunmalıdır:0) Referans sınıf: Hayır Dikkatli Olunmalıdır
Sağlık Durumu (Sağlık)	Katılımcıların Vücut Kitle İndeksi üzerinden hesaplanmıştır* (Kategorik: Sağlıklı:1 Sağlıklı değil:0) Referans sınıf: Sağlıklı değil

Kaynak: T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/beslenmehareket-hesaplamalar>

* Çalışmanın anketi ile genç katılımcıların boy uzunlukları ve kiloları dikkate alınarak:(vücut ağırlığının boy uzunluğunun karesine bölünmesiyle, kg/m^2) Vücut Kitle Endeksi hesaplanmıştır (VKE). Sağlık Bakanlığının elektronik ortamdaki VKE oranı kullanılmaktadır. Vücut kitle endeksi: 0-18.4 değeri arasında olanlar zayıf (sağlıklı değil), 18.5-24.9 arasında olanlar normal (sağlıklı), 25-29.9 arasında olanlar ise şişman (sağlıklı değil) şeklinde sınıflandırılmıştır.

2.5. ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu kısımda önce tanımlayıcı istatistikler, sonra analiz bulgularına yer verilmiştir.

2.5.1. Tanımlayıcı İstatistiklere İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmanın uygulandığı verileri tanımlayan nitelikte istatistiklere yer verilmiştir. Araştırma uygulanmasında anket formunu yanıtlayan kişilere ait sorulara yer verilmiş olup, verilen yanıtlardan da elde edilen bulgulara ait tanımlayıcı istatistikler yorumlanmıştır.

Katılımcıların Sosyoekonomik ve Demografik Bilgileri

Tablo 6'ya bakıldığında ankete katılanların 178'i erkek, 222'si ise kadınlardan oluştuğu tespit edilmiştir. Buna göre katılımcıların yaklaşık %55.5'i kadınlardan oluşmaktadır. Birçok çalışmada kullanılan önemli demografik faktörlerden biri olan medeni durum ele alındığında katılımcıların %86'sının bekar/dul, %14'ünün ise evli olduğu bulunmuştur.

Tablo 6: Katılımcıların Medeni Durumu ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

		Frekans	%
Cinsiyet	Erkek	178	44.5
	Kadın	222	55.5
Medeni Durum	Evli	56	14.0
	Bekar/dul	344	86.0

Çalışmaya katılanlarının yaşlarının, hanedeki kişi sayılarının ortalama aylık gelirlerinin ve ortalama hane aylık geliri hakkındaki tanımlayıcı istatistikler Tablo 7’de gösterilmiştir. Buna göre katılımcıların sosyoekonomik ve demografik özelliklerine bakıldığında katılımcıların yaşlarının ortalaması 20.59 ± 2.63 ve ortalama hanehalkı sayısı 5.43 ± 1.67 ’dir. Katılımcıların ortalama aylık toplam gelirinde ortanca değeri 50000 TL ve en yüksek değeri ise 20000 TL’dir. Gelirin ortanca değeri 4500 TL, en yüksek değeri ise 50000 TL olarak tespit edilmiştir.

Tablo 7: Katılımcıların Sosyoekonomik ve Demografik Özelliklerine Göre Tanımlayıcı İstatistikleri

	Yaş Dağılımı	Hanedeki Kişi Sayısı	Ortalama Aylık Toplam Gelir Dağılımı	Ortalama Hanenin Aylık Toplam Gelir Dağılımı
Örneklem	400	400	400	400
Ortalama	20.5875	5.4325	1728.5550	5967.2550
Std.sapma	2.6333	1.6755	2733.2804	5877.7808
Ortanca değer	21.0000	6.0000	50000.00	4500.0000
En düşük değer	15.00	1.00	0.00	0.00
En yüksek değer	24.00	10.00	20000.00	50000.00

Tablo 8’e bakıldığında katılımcıların %44’ü yükseköğrenim düzeyinde eğitim aldıkları görülmektedir. 126 katılımcının ortaokul/ilköğretim düzeyinde eğitim aldığı tespit edilmiştir. Ortaokul/ilköğretim düzeyinde eğitim alanlar toplam örneklemin %31’ini temsil etmektedir. Lise düzeyinde eğitim almış 59 katılımcı ve lisansüstü düzeyde 39 katılımcı bulunmaktadır. Sonuç olarak, çalışmaya katılanların yükseköğrenim seviyesi ile yükseköğrenim öncesi oranlarının birbirine yakın olduğu bulunmuştur.

Tablo 8: Katılımcıların Tamamladığı En Yüksek Eğitim Seviyesine Göre Dağılımı

	Frekans	%
Ortaokul/İlköğretim seviyesi	126	31.0
Lise	59	15.0
Yükseköğrenim seviyesi	176	44.0
Lisansüstü	39	10.0
Toplam	400	100.0

Çalışmaya katılanların şu anda aldığı eğitim düzeyini gösteren dağılım Tablo 9’da verilmiştir. Buna göre katılımcıların %39.2’si ortaöğretim, %45.3’ü yükseköğrenim düzeyinde, %15.5’i lisansüstü /doktora sonrası düzeyde eğitim almaktadırlar. Ayrıca katılımcıların %42’si ise şuanda eğitim almadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 9: Katılımcıların Şu Anda Aldığı Eğitim Düzeyinin Dağılımı

	Frekans	%	Geçerli %	Kümülatif %
Ortaöğretim düzeyinde	91	22.8	39.2	39.2
Yükseköğrenim düzeyinde	105	26.3	45.3	84.5
Lisansüstü, doktora sonrası düzeyinde	36	9.0	15.5	100.0
Toplam	232	58.0	100.0	
Şu anda eğitim almayanlar	168	42.0		
Toplam	400	100.0		

Tablo 10’a göre ankete katılanların yaklaşık %58.8’lik kesimi şuanda eğitim aldıklarını göstermektedir. Çalışmaya katılanların en son aldığı eğitim durumlarına göre dağılımlarında %1.8’i hiç eğitim almamış, %33.8’i eğitimlerini tamamlamış ve %58.8’i ise şuan da eğitim alan kişilerin oranını göstermektedir.

Tablo 10: Katılımcıların En Son Aldığı Eğitim Düzeyinin Dağılımı

	Frekans	%
Hiç eğitim almadım	7	1.8
Mezun olmadan önce ayrıldım	23	5.8
Eğitimimi tamamladım	135	33.8
Şu anda eğitim alıyorum	235	58.8
Toplam	400	100.0

Tablo 11 katılımcıların eğitimini durdurmalarının temel sebebini gösteren dağılımını vermektedir. Buna göre gençlerin %24’ü çalışmaya başlamak istediklerinden ötürü %8’i ise ailesi okula devam etmesini istememesi nedeniyle eğitimlerini

durdurduklarını beyan etmişlerdir. Sonuç olarak katılımcıların eğitimini durdurmalarının en önemli nedeni çalışmaya başlamak istediklerinden kaynaklandığı görülmektedir.

Tablo 11: Katılımcıların Eğitimini Durdurmalarının Temel Sebebini Gösteren Dağılımı

	Frekans	%	Geçerli %	Kümülatif %
Başarısız sınavlar	3	0.8	12.0	12.0
Okuldan zevk almadım	4	1.0	16.0	28.0
Çalışmaya başlamak istedim	6	1.5	24.0	52.0
Evlenmek	5	1.3	20.0	72.0
Ailem okula devam etmemi istemedi	2	0.5	8.0	80.0
Ekonomik nedenler	5	1.3	20.0	100.0
Toplam	25	6.3	100.0	
Eğitimini durdurmayanlar	375	93.8		
Toplam	400	100.0		

Katılımcıların ikamet durumlarına göre dağılımı Tablo 12’de sunulmuştur. Buna göre katılımcıların; %17.5’i kırsal alanda, %9’u kırsal alanda küçük bir kasabada, %43.8’i kent alanında ve %29.8’i ise büyük şehirde ikamet ettiği görülmektedir. Sonuç olarak, ankete katılanların büyük bir çoğunluğunun kent alanında ikamet ettiği tespit edilmiştir.

Tablo 12: Katılımcıların İkamet Durumuna Göre Dağılımı

	Frekans	%
Kırsal alan	70	17.5
Kırsal alanda küçük bir kasaba	36	9.0
Kent alanı	175	43.8
Büyükşehir	119	29.8
Toplam	400	100.0

Katılımcıların büyüdüğü yerle aynı bölgede yaşayıp yaşamadığını gösteren bulgular Tablo 13 üzerinde gösterilmiştir. Buna göre katılımcıların yaklaşık %54.5’i büyüdüğü yerle aynı bölgede yaşadıklarını, %45.5’nin ise farklı bir bölgede yaşadığı görülmektedir.

Tablo 13: Katılımcıların Büyüdüğü Yerle Aynı Bölgede Yaşayıp Yaşamadığını Gösteren Dağılımı

	Frekans	%
Evet	218	54.5
Hayır	182	45.5
Toplam	400	100.0

Tablo 14 katılımcıların asıl ikamet yerlerine göre dağılımlarını vermektedir. Ankete katılanların %34.3'ü kırsal alan, %9.8'i küçük kasabada, %7.2'si metropol alanında, %36.3'ü büyük şehirde ve geriye kalan %12.5'i ise başka bir şehirde ikamet ettiği tespit edilmiştir.

Tablo 14: Katılımcıların Asıl İkamet Yerlerinin Dağılımı

	Frekans	%
Kırsal alan	137	34.3
Küçük kasaba	39	9.8
Metropol alanı	29	7.2
Büyükşehir	145	36.3
Başka bir şehir	50	12.5
Toplam	400	100.0

Çalışmaya katılanların mevcut ikametgaha taşınmasının nedenini gösteren dağılım Tablo 15'te verilmiştir. Buna göre katılımcıların; %63.1'i aileye eşlik etmek, %10.8'i eğitim/çiraklık için, %20.3'ü çalışmak/işle ilgili nedenlerle, %5.8'i diğer sebeplerden dolayı mevcut ikametgaha taşınmışlardır. Ayrıca katılımcıların %39.8'i ise mevcut ikametgaha taşınmasının söz konusu olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 15: Katılımcıların Mevcut İkametgâha Taşınma Sebebinin Dağılımı

	Sayı	%	Geçerli %	Kümülatif %
Aileye eşlik etmek	152	38.0	63.1	63.1
Eğitim/çiraklık için	26	6.5	10.8	73.9
Çalışmak/işle ilgili nedenlerle	49	12.3	20.3	94.2
Diğer sebepler	14	3.5	5.8	100.0
Toplam	241	60.3	100.0	
Mevcut ikametgaha taşınmayanlar	159	39.8		
Toplam	400	100.0		

Katılımcıların babalarının ve annelerinin eğitim düzeyini gösteren veriler Tablo 16'da sunulmuştur. Bu dağılıma göre ankete katılan gençlerin annelerinin %48.5'i okula gitmemiş, %32'si ilkokul mezunu, %10.5'i ortaokul/ilköğretim mezunu, %4.5'i lise mezunu ve %4.5'i ise üniversite mezunu olarak belirlenmiştir. Babalarının eğitim düzeyinde ise %8'i okula gitmemiş, %26.7'si ilkokul mezunu, %29.52'si ortaokul/ilköğretim mezunu, %22'si lise mezunu ve %13.7'si ise üniversite mezunu olarak gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, ankete katılan genç nüfuslu annelerinin büyük çoğunluğunun okula gitmediği tespit edilmiş olup; babalarının eğitim düzeyi annelerinin eğitim düzeyine kıyasla daha yüksek olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 16: Katılımcıların Babalarının ve Annelerinin Eğitim Düzeyinin Dağılımı

		Frekans	%
Babalarının eğitim düzeyini	Okula gitmemiş	32	8.00
	İlkokul	107	26.75
	Ortaokul/ilköğretim	118	29.50
	Lise	88	22.00
	Üniversite	55	13.75
Annelerinin eğitim düzeyi	Okula gitmemiş	194	48.50
	İlkokul	128	32.00
	Ortaokul/ilköğretim	42	10.50
	Lise	18	4.50
	Üniversite	18	4.50

Tablo 17 katılımcıların hanedeki maaşlı çalışan sayılarının dağılımını göstermektedir. Buna göre ailede 5 kişi ve altında çalışanların oranı %97.8, ailede 5 kişi üstünde çalışanların oranı ise %2.2 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 17: Katılımcıların Yaşadığı Hanedeki Maaşlı Çalışanlarının Dağılımı

	Frekans	%
0 kişi	6	1.5
1 kişi	161	40.3
2 kişi	138	34.5
3 kişi	60	15.0
4 kişi	24	6.0
5 kişi	2	0.5
6 kişi	6	1.5
7 kişi	2	0.5
8 kişi	1	0.3
Toplam	400	100.0

Katılımcıların hanedeki işsiz sayılarını gösteren dağılımı Tablo 18’te verilmiştir. Buna göre gençlerin yaşadığı hanedeki bireylerin içinde çalışanların oranı %41.3 iken, işsiz olanların oranı ise %58.7 olduğu görülmektedir.

Tablo 18: Katılımcıların Yaşadığı Hanedeki Kişilerin İşsiz Sayılarının Dağılımı

	Frekans	%
0 kişi	165	41.3
1 kişi	124	31.0
2 kişi	66	16.5
3 kişi	39	9.7
4 kişi	5	1.2
5 kişi	1	0.3
Toplam	400	100.0

Katılımcıların Çalışma Yaşamı Hakkındaki Bilgiler

Tablo 19 katılımcıların çalışma durumlarına göre dağılımlarını vermektedir. Buna göre %60’ı işsiz iken, %40’ı ise bir işte çalıştığı görülmektedir.

Tablo 19: Katılımcılar Herhangi Bir İşte Çalışıp Çalışmadığı Durumuna Göre Dağılımı

	Frekans	%
Evet	160	40.0
Hayır	240	60.0
Toplam	400	100.0

3 yıl veya daha çok yıl işsiz olan gençlerin oranı %18.1, Son 6 aydır işsiz olanların oranı %22.8, 1-2 yıl olanların oranı %28.3 ve 6 ay-1 yıl olanların oranı ise %30.4 olarak bulunmuştur (Tablo 20). Sonuç olarak, katılımcıların çoğunluğunun 6 ay-1 yıl işsiz oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların %40.8’inin belli bir süre işsiz olmadıkları bulunmuştur.

Tablo 20: Katılımcıların Ne Kadar Süredir İşsiz Olduklarının Dağılımı

	Frekans	%	Geçerli %	Kümülatif %
Son 6 aydır	54	13.5	22.8	22.8
6 ay-1 yıl	72	18.0	30.4	53.2
1-2 yıl	67	16.8	28.3	81.4
3 veya daha çok	43	10.8	18.1	99.6
Toplam	237	59.3	100.0	
İşsiz olmayanlar	163	40.8		
Toplam	400	100.0		

Tablo 21'e bakıldığında çalışmaya katılanların iş deneyim durumlarına göre dağılımları değerlendirilmiştir. İş deneyimi olanların oranı %50.7 ve iş deneyimi olmayanların oranı %49.3 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca ankete katılan 400 kişiden 203 kişinin iş deneyiminin olduğunu, kalan 197 kişinin ise herhangi bir iş deneyiminin olmadığı görülmüştür.

Tablo 21: Katılımcıların İş Deneyim Durumlarına Göre Dağılımları

	Frekans	%
İş deneyimim var	203	50.7
İş deneyimim yok	197	49.3
Toplam	400	100.0

Tablo 22'ye göre katılımcıların iş deneyim durumunu tanımlayan dağılımları verilmiştir. Buna göre özel şirkette staj/çıraklık deneyimi olanlar %27.9, kamu sektöründe staj/çıraklık yapanlar %7.8, kar amacı gütmeyen kuruluşta staj/çıraklık yapanlar %3.4, aile şirketinde/çiftlikte/özel şirkette çalışanlar %7.4, kamu sektöründe çalışanlar %7.4, topluluk gönüllü çalışmasında tecrübesi olanlar %3.9, kayıt dışı ekonomide çalışanlar %23.5 ve diğer deneyimi olanlar ise %18.6'dır. Sonuç olarak; katılımcıların yaklaşık %49'unun iş deneyiminin olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 22: Katılımcıların İş Deneyim Durumunu Tanımlayan Dağılımı

	Frekans	%	Geçerli %	Kümülatif %
Özel şirkette staj/çıraklık	57	14.2	27.9	27.9
Kamu sektöründe staj/çıraklık	16	4.0	7.8	35.8
Kar amacı gütmeyen kuruluşta staj/çıraklık	7	1.8	3.4	39.2
Aile şirketinde çalışmak/çiftlikte çalışmak/özel şirkette çalışmak	15	3.8	7.4	46.6
Kamu sektöründe çalışmak	15	3.8	7.4	53.9
Topluluk gönüllü çalışması	8	2.0	3.9	57.8
Kayıt dışı ekonomide çalışmak	48	12.0	23.5	81.4
Diğer	38	9.5	18.6	100.0
Toplam	204	51.0	100.0	
İş deneyimi olmayanlar	196	49.0		
Toplam	400	100.0		

Tablo 23'e bakıldığında katılımcıların gelirinin çoğunu nereden aldıklarını gösteren dağılımı vermektedir. Bu dağılıma göre katılımcıların %37.5'i gelirini normal işinden, %2.8'i işsizlik veya sosyal güvenlik yardımlarından, %7.2'si eğitim ödeneğinden, %41.3'ü ailem ve/veya ailem ortağımdan ve %8'i ise gelirini kayıt dışı ekonomiden karşılamaktadır.

Tablo 23: Katılımcıların Gelirinin Çoğunu Nereden Aldıklarının Dağılımı

	Frekans	%
Normal işimden	150	37.5
İşsizlik veya sosyal güvenlik yardımları	11	2.8
Eğitim ödeneği	29	7.2
Ailem ve/veya ailem ortağı	165	41.3
Kayıt dışı ekonomide çalışmak	32	8.0
Diğer	13	3.3
Toplam	400	100.0

Tablo 24'te anket çalışmasına katılanların okurken çalışma amacını gösteren dağılımı verilmiştir. Buna göre okurken çalışmasının nedeni para kazanmak için olduğunu seçen katılımcıların oranı %57.8, iş deneyimi kazanmak/özgeçmiş oluşturmak seçeneğini işaretleyenlerin oranı %31.2, gelecekte istihdama yol açabilecek bağlantılar kurmak olduğunu seçenlerin oranı %8.3 ve diğer seçeneği işaretleyenlerin oranı ise %2.8 olarak gerçekleşmiştir. Bu bulgulara göre gençlerin önemli bir kısmı (%57.8)'i okurken aynı zamanda para kazanmak için çalıştıklarını beyan etmişlerdir.

Tablo 24: Katılımcıların Okurken Çalışma Amacını Veren Dağılımı

	Frekans	%	Geçerli %	Kümülatif %
Para kazanmak	63	15.8	57.8	57.8
İş deneyimi kazanmak/özgeçmiş oluşturmak	34	8.5	31.2	89.0
Gelecekte istihdama yol açabilecek bağlantılar kurmak	9	2.3	8.3	97.2
Diğer	3	0.8	2.8	100.0
Toplam	109	27.3	100.0	
Okurken çalışmama durumu	291	72.8		
Toplam	400	100.0		

Tablo 25 katılımcıların haftada kaç saat çalıştıklarını gösteren dağılımı vermektedir. Bu dağılıma göre haftada 5'ten fazla ve 10'dan az çalışanların oranı %42.6, 10'dan fazla ve 20'den az çalışanların oranı %30.4, 20'den fazla saat çalışan gençlerin oranı %22.1, 1'den fazla ve 5'ten az çalışanların oranı %4.4, 1'den az saat çalışan gençlerin oranı ise % 0.5 olarak tespit edilmiş olup, ayrıca ankete katılan gençlerin %49'unun çalışmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 25: Katılımcıların Haftada Kaç Saat Çalıştıklarını İfade Eden Dağılım

	Frekans	%	Geçerli %	Kümülatif %
1'den az	1	0.3	0.5	0.5
1'den fazla ve 5'ten az	9	2.3	4.4	4.9
5'ten fazla ve 10'dan az	87	21.8	42.6	47.5
10'dan fazla ve 20'den az	62	15.5	30.4	77.9
20'den fazla	45	11.3	22.1	100.0
Toplam	204	51.0	100.0	
Çalışmama durumu	196	49.0		
Toplam	400	100.0		

Tablo 26 katılımcıların iyi bir iş bulabilmesi için en az hangi düzeyde eğitim ihtiyacı olduğunun dağılımını göstermektedir. Buna göre katılımcıların %52'si üniversite mezunu, %22'si ortaöğretim mezunu olma ihtiyacının iyi bir iş bulmada etkili olabileceğini beyan etmişlerdir.

Tablo 26: Katılımcıların İyi Bir İş Bulabilmesi İçin En Az Hangi Düzeyde Eğitim İhtiyacı Olduğunu Gösteren Dağılım

	Frekans	%
İlköğretim	10	2.5
Mesleki eğitim	47	11.8
Ortaöğretim	91	22.8
Üniversite	201	50.2
Lisansüstü çalışmalar	51	12.8
Toplam	400	100.0

Tablo 27 katılımcıların hayatındaki en önemli amacı gösteren dağılımında iş hayatında başarılı olmanın önemli olduğunu düşünen gençlerin oranı %18.3, topluma katkı sağlamanın değerli olduğunu seçenlerin oranı %18.5, yerel topluluk işlerine katılmak olduğunu düşünenlerin oranı %9.8, dini inancı korumak olduğunu seçenlerin oranı %13.5, çok paraya sahip olmanın önemli olduğunu ifade edenlerin oranı %17, iyi bir aile hayatına sahip olmanın önemli olduğunu seçenlerin oranı %12.8, boş zaman geçirmenin önemli olduğunu seçen gençlerin oranı %4.3, çok farklı deneyimlere sahip olmanın değerli olduğunu söyleyen katılımcıların oranı %3.3, hayatta amaç ve anlam bulmanın önemli olduğunu seçenlerin oranı %1.3, benlik saygısı güven inşa etmek ve kişisel tatmin bulmak seçeneğini işaretleyenlerin oranı ise %1.5 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 27: Katılımcıların Hayatındaki En Önemli Amacı İfade Eden Dağılım

	Frekans	%
İş hayatında başarılı olmak	73	18.3
Topluma katkı sağlamak	74	18.5
Yerel topluluk işlerine katılmak	39	9.8
Dini inancı korumak	54	13.5
Çok paraya sahip olmak	68	17.0
İyi bir aile hayatına sahip olmak	51	12.8
Boş zaman geçirmek	17	4.3
Çok farklı deneyimlere sahip olmak	13	3.3
Hayatta amaç ve anlam bulmak	5	1.3
Benlik saygısı ve güven inşa etmek ve kişisel tatmin bulmak	6	1.5
Toplam	400	100.0

Katılımcıların iyi bir iş bulmada en yararlı gördükleri becerilerin dağılımı Tablo 28’de verilmiştir. Buna göre ankete katılım sağlayan gençlerden iletişim yetenekleri seçenlerin oranı %22.8, iş dünyası hakkında bilgi seçeneğini işaretleyen gençlerin

oranı %17.8, bilimsel veya teknik nitelikler dillerin komutunu işaretleyenlerin oranı %13.8, bilgi teknolojisi becerilerinin yararlı olabileceği seçeneğini işaretleyenlerin oranı %12.3, iyi genel eğitim görmenin faydalı olabileceğini seçen gençlerin oranı %9.3, takım çalışması becerilerinin yararlı olabileceğini düşünen gençlerin oranı %9, güzel görünüşün etkili olabileceğini düşünen gençlerin oranı %6.3, tutkuyu seçenlerin oranı %6, bir çiraklık veya uygun bir eğitim kursunu tamamlamış olmanın yararlı olduğunu işaretleyenlerin oranı %2.3, diğer seçeneği işaretleyen katılımcıların oranı ise %0.8 olarak belirtilmiştir.

Tablo 28: Katılımcıların İyi Bir İş Bulmada En Yararlı Gördükleri Becerilerin Dağılımı

	Frekans	%
Bilgi teknolojisi becerileri	49	12.3
Bilimsel veya teknik nitelikler dillerin komutu	55	13.8
İş dünyası hakkında bilgi	71	17.8
İletişim yetenekleri	91	22.8
Takım çalışması becerileri	36	9.0
İyi genel eğitim	37	9.3
Güzel görünüş	25	6.3
Tutku	24	6.0
Bir çiraklık veya uygun bir eğitim kursunu tamamlamış olmak	9	2.3
Diğer	3	0.8
Toplam	400	100.0

Tablo 29'a göre katılımcıların ideal çalışma türlerini gösteren dağılımında en yüksek oran ile kendi işini kurma seçeneğini işaretleyen gençlerin oranı %30.8 ve en düşük oran ise mevcut iş türünden memnunum/işim değişmeyecek seçeneğini işaretleyenlerin oranı %1.3 olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak çalışmaya katılan gençlerin %1.3'ü mevcut işinden memnun olduğunu/işinin değişmeyeceğini belirtmişlerdir.

Tablo 29: Katılımcılara Göre İdeal Çalışma Türünün Dağılımı

	Frekans	%
Kendi işini kurmak	123	30.8
Devlet/kamu sektörü için çalışmak	106	26.5
Çok uluslu bir şirkette çalışmak	38	9.5
Özel bir şirkette çalışmak	46	11.5
Kar amacı gütmeyen bir kuruluştaki çalışmak	12	3.0
Kendi/aile çiftliği için çalışmak	27	6.8
Başkasının çiftliğinde çalışmak	8	2.0
Aile şirketi için çalışmak	17	4.3
Emin değilim, çalışmak istemem	18	4.5
Mevcut iş türünden memnunuz/işim değişmeyecek	5	1.3
Toplam	400	100.0

Katılımcıların ideal hangi sektörde çalışmak istediklerini gösteren dağılımı Tablo 30'da verilmiştir. Bu dağılıma göre eğitim, sağlık ve sosyal hizmetlerde çalışmak isteyen gençlerin oranı %26.8, oteller ve restoranlarda çalışmak isteyenlerin oranı %11.8, ulaştırma, depolama ve iletişim finans/sigortayı seçen gençlerin oranı %11.3, kamu yönetimi ve savunmada çalışmak isteyen katılımcıların oranı %11, gayrimenkul, kiralama ve ticari faaliyetler seçeneğini işaretleyenlerin oranı %9.3, üretim %7.2, ve emin değil çalışmak istemeyenlerin oranı ise %1.3 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 30: Katılımcıların İdeal Hangi Sektörde Çalışmak İstediklerinin Dağılımı

	Frekans	%
Tarım, avcılık, ormancılık ve balıkçılık madencilik	17	4.3
Üretim	29	7.2
Elektrik, gaz ve su temini	18	4.5
İnşaat	19	4.8
Toptan ve perakende ticaret, onarım	17	4.3
Oteller ve restoranlar	47	11.8
Ulaştırma, depolama ve iletişim finans/sigorta	45	11.3
Gayrimenkul, kiralama ve ticari faaliyetler	37	9.3
Kamu yönetimi ve savunma	44	11.0
Eğitim, sağlık ve sosyal hizmet	107	26.8
Mevcut sektörden memnunuz /değişmez	7	1.8
Emin değil çalışmak istemem	5	1.3
Diğer	8	2.0
Toplam	400	100.0

Tablo 31 katılımcıların geçen hafta temel faaliyetini gösteren dağılımı vermektedir. Bu çalışmaya göre ankete katılan 400 kişiden 175'i geçen hafta eğitime katılmış, 74'ü işsiz, 81'i ücret, kar veya aile kazancı için çalışmış, 28'i bir işi var, ancak geçici olarak işten yoksun, 10'u evde görev yapmış (çocuk bakımı dahil), 19'u başka nedenlerle (ev görevleri dışında) çalışmadı veya iş aramadı, 10'u okulu yeni bitirdi ve yakın gelecekte iş aramayı planlıyor, son olarak da 3'ü ise okulu yeni bitirdi ve yakın gelecekte işe başlamayı planladığını belirtmişlerdir.

Tablo 31: Katılımcıların Geçen Hafta Temel Faaliyetinin Dağılımı

	Frekans	%
Eğitime katılmak	175	43.8
İşsiz	74	18.5
Ücret, kar veya aile kazancı için çalışmak en az 1 saat	81	20.3
Bir işin var, ancak geçici olarak işten yoksun	28	7.0
Evde görev yapan (çocuk bakımı dahil)	10	2.5
Başka nedenlerle (ev görevleri dışında) çalışmadı veya iş aramadı	19	4.8
Okulu yeni bitirdi ve yakın gelecekte iş aramayı planlıyor	10	2.5
Okulu yeni bitirdi ve yakın gelecekte işe başlamayı planlıyor	3	0.8
Toplam	400	100.0

Tablo 32'de katılımcıların iş arama durumuna ilişkin bilgiler yer almaktadır. Buna göre katılımcıların %54'ünün iş aradıklarını geriye kalan %46'sının ise iş aramadıkları tespit edilmiştir.

Tablo 32: Katılımcıların İş Arama Durumunu İfade Eden Dağılım

	Frekans	%
Evet	216	54.0
Hayır	184	46.0
Toplam	400	100.0

Tablo 33 katılımcıların iş arama kanallarını göstermektedir. Buna göre bir kamu istihdam bürosuna kayıt yaptırarak iş arayan gençlerin oranı %29.6, eğitim/öğretim kurumu aracılığıyla arayanların oranı %18.9, iş fuarlarına katılarak arama %4.9, özel istihdam bürosuna kayıt yaptırarak arayan gençlerin oranı %13.4, işverenler için doğrudan başvuru, bir yarışmaya katılım sağlayarak arama yapanların oranı %12.7, şantiyelerde, çiftliklerde, fabrika kapılarında kontrol, pazarlar veya diğer toplanma

yerlerinde iş arayanların oranı %3.3, gazeteye ilan verilmesiyle iş arayan gençlerin oranı %4.6, reklamları yanıtlamak (internet vb.) kanalları ile iş arayanların oranı %2.3, arkadaşlardan, akrabalarından, meslektaşlardan, sendikalardan vb. yardım isteyerek iş arayanların oranı %6.2, kendi girişimini kurmak için arsa, bina, makine, ekipman arayan katılımcıların oranı %2.3, mali kaynakların düzenlenmesi izinler, lisanslar için başvuru yaparak arama gerçekleştirenlerin oranı %0.7 ve diğer kanallar aracılığıyla iş arayan gençlerin oranı ise %1.3 olarak tespit edilmiş olup, ayrıca çalışmaya katılanların %23.3'ünün iş kanallarıyla iş aramadıkları görülmüştür. Sonuç olarak, ankete katılan gençlerin çoğu yani %29.6'sı bir kamu istihdam bürosuna kayıt yaptırarak iş aradıkları tespit edilmiştir.

Tablo 33: Katılımcıların İş Arama Kanallarına Göre Dağılımları

	Frekans	%	Geçerli %	Kümülatif %
Eğitim/öğretim kurumu aracılığıyla	58	14.5	18.9	18.9
İş fuarlarına katılmak	15	3.8	4.9	23.8
Bir kamu istihdam bürosuna kayıt	91	22.8	29.6	53.4
Özel istihdam bürosuna kayıt	41	10.3	13.4	66.8
İşverenler için doğrudan başvuru, bir yarışmaya katılım	39	9.8	12.7	79.5
Şantiyelerde, çiftliklerde, fabrika kapılarında kontrol, pazarlar veya diğer toplanma yerleri	10	2.5	3.3	82.7
Gazete ilanlarının verilmesi	14	3.5	4.6	87.3
Reklamları yanıtlamak (internet vb.)	7	1.8	2.3	89.6
Arkadaşlardan, akrabalarından, meslektaşlardan, sendikalardan vb. yardım istemek	19	4.8	6.2	95.8
Kendi girişimini kurmak için arsa, bina, makine, ekipman arıyor	7	1.8	2.3	98.0
Mali kaynakların düzenlenmesi izinler, lisanslar için başvuru	2	0.5	0.7	98.7
Diğer	4	1.0	1.3	100.0
Toplam	307	76.8	100.0	
Kanallar aracılığıyla iş aramama durumu	93	23.3		
Toplam	400	100		

Tablo 34'e göre katılımcıların tamamlamayı umduğu en yüksek eğitim seviyesini gösteren verilere göre; Üniversite mezunu olmak isteyen katılımcıların oranı %54.4,

Lisansüstü mezunu olmak isteyenlerin oranı %34.1, diğer seçeneği işaretleyen katılımcıların oranı ise %10.2 ve Ortaöğretim mezunu olmak isteyen gençlerin oranı ise %1.3 olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca ankete katılan gençlerin %4'ü tamamlamayı umduğu eğitim seviyesinin olmadığını beyan etmişlerdir.

Tablo 34: Katılımcıların Tamamlamayı Umduğu En Yüksek Eğitim Seviyesinin Dağılımı

	Frekans	%	Geçerli %	Kümülatif %
Ortaöğretim	5	1.3	1.3	1.3
Üniversite	209	52.3	54.4	55.7
Lisansüstü	131	32.8	34.1	89.8
Diğer	39	9.8	10.2	100.0
Toplam	384	96.0	100.0	
Tamamlamayı umduğu eğitim seviyesinin olmama durumu	16	4.0		
Toplam	400	100.0		

Tablo 35'e göre katılımcıların iş arama durumunu en iyi şekilde ifade eden tabloyu gösteren dağılımları tespit edilmiştir. Bu dağılıma göre büyük bir çoğunluğu iyi bir iş fırsatı çıkarsa çalışacağını belirten gençlerin oranı %48.7, bir iş bulsam iyi olacak diyenlerin oranı %22.7, mutlaka ve çok acele bir iş bulmalıyım seçeneğini işaretleyen katılımcıların oranı %15.9 olarak belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların %4'ünün iş aramadığı görülmektedir.

Tablo 35: Katılımcıların İş Arama Durumunu En İyi Şekilde İfade Eden Dağılım

	Frekans	%	Geçerli %	Kümülatif %
Mutlaka ve çok acele bir iş bulmalıyım	61	15.3	15.9	15.9
Bir iş bulsam iyi olacak	87	21.8	22.7	38.5
Mutlaka bir iş bulmalıyım ama çok acele değil, çalışırım	49	12.3	12.8	51.3
İyi bir iş fırsatı çıkarsa çalışırım	187	46.8	48.7	100.0
Toplam	384	96.0	100.0	
İş aramama durumu	16	4.0		
Toplam	400	100.0		

Tablo 36'ya göre çalışmaya katılanların şuan ki iş arama durumlarına göre dağılımları belirlenmiştir. Buna göre şuan iş aramıyorum seçeneğini

işaretleyenlerin oranı %53.3, en az 2 aydır iş arayanların oranı %12.8, en az 6 aydır iş arayan gençlerin oranı %29.8, iş aramaya mezun olduktan hemen sonra başlayacağını belirten gençlerin oranı %3.3 ve mezun olduktan sonra bir süre iş aramayı düşünmüyorum seçeneğini işaretleyen gençlerin oranı ise %1 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 36: Katılımcıların Şu Anda İş Arama Durumunun Dağılımı

	Frekans	%
İş aramıyorum	213	53.3
En az 2 aydır iş arıyorum	51	12.8
En az 6 aydır iş arıyorum	119	29.8
İş aramaya mezun olduktan hemen sonra başlayacağım	13	3.3
Mezun olduktan sonra bir süre iş aramayı düşünmüyorum	4	1.0
Toplam	400	100.0

Tablo 37'ye göre kendi vasıtasıyla iş arayanların oranı %62.5, ailesi aracılığıyla iş arayan gençlerin oranı %28, arkadaşları vasıtasıyla iş arayan katılımcıların oranı %5.5, çevredekiler ile iş arayan gençlerin oranı %2.5 ve diğer iş arama kanallarının etkili olabileceğini düşünen katılımcıların oranı ise %1 olarak belirlenmiştir.

Tablo 37: Katılımcıların İş Aramada Etkili Olabilecek Kişilerin Dağılımı

	Frekans	%
Kendim	250	62.5
Ailem	114	28.5
Arkadaşlarım	22	5.5
Çevremdekiler	10	2.5
Diğer	4	1.0
Toplam	400	100.0

Tablo 38'e bakıldığında katılımcıların iş aramayı düşündükleri şehri gösteren dağılımı gösterilmiştir. Bu dağılıma göre TRB1 bölgesinde iş aramayı düşünen gençlerin oranı (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli) %43, İstanbul ilinde iş aramayı düşünen katılımcıların oranı %31.3, TRB1 bölgesi dışında düşünenlerin oranı %19.5, diğer illeri düşünen gençlerin oranı ise %6.3 olarak tespit edilmiştir. Sonuç olarak; katılımcıların büyük bir çoğunluğu yani %43'ü TRB1 bölgesinde iş aramayı düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 38: Katılımcıların İş Aramayı Düşündükleri Şehrin Dağılımı

	Frekans	%
TRB1 bölgesi (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli)	172	43.0
TRB1 bölgesi dışında	78	19.5
İstanbul	125	31.3
Diğer	25	6.3
Toplam	400	100.0

Tablo 39’da çalışmaya katılan gençler açısından incelendiğinde ülkedeki işsizliğin nedenleri belirtilmiş olup; işsizliğin sebebini ekonomik kriz olarak görenlerin oranı %29, hızlı nüfus artışı sebep olarak gören katılımcıların oranı %17.3, TR’deki işsizliğin sebebini kişinin eğitim durumu olarak gören katılımcıların oranı %18, işverenin tutumunu sebep olarak görenlerin oranı %11.3, hükümetin yanlış politikası seçeneğini işaretleyen gençlerin oranı ise %24.5 olarak tespit edilmiştir. Sonuç olarak; katılımcılar işsizliğin önemli bir sebebi olarak ekonomik kriz olduğunu beyan etmişlerdir.

Tablo 39: Katılımcılara Göre Türkiye’deki İşsizlik Sebebinin Dağılımı

	Frekans	%
Ekonomik kriz	116	29.0
Hızlı nüfus artışı	69	17.3
Eğitim durumu	72	18.0
İşverenin tutumu	45	11.3
Hükümetin yanlış politikası	98	24.5
Toplam	400	100.0

Tablo 40’taki frekans değerlerine bakıldığında katılımcıların meslekleriyle ilgili olarak gerekli donanımına sahip olup olmadıklarına göre dağılımları değerlendirilmiştir. Buna dağılıma göre bu soruya cevap veren gençlerden 115 kişi kesinlikle katılıyorum (%28.7), 98’i katılıyorum (%24.5), 85’i kararsızım(%21.3), 78’i katılmıyorum(%19.5), 24’ü kesinlikle katılmıyorum (%6) olarak tespit edilmiştir. Sonuç olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğu yani yaklaşık %28.7’si meslekleriyle ilgili gerekli bilgi ve donanıma sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 40: Katılımcıların Meslekleriyle İlgili Olarak Gerekli Donanıma Sahip Olup Olmadıklarının Dağılımı

	Frekans	%
Kesinlikle katılıyorum	115	28.7
Katılıyorum	98	24.5
Kararsızım	85	21.3
Katılmıyorum	78	19.5
Kesinlikle katılmıyorum	24	6.0
Toplam	400	100.0

Katılımcıların Genel Olarak Mutluluk, Siyasi Katılım, Güven ve Sağlık Düzeyleriyle İlgili Bilgiler

Tablo 41'e bakıldığında katılımcıların ne kadar mutlu olduklarını gösteren dağılımında; ankete katılan gençlerden oldukça mutlu olanların oranı %8.3, orta derecede mutlu olan gençlerin oranı %29, ne mutlu ne de mutsuz hissedenlerin oranı %37.5, orta derecede mutsuz olan katılımcıların oranı %9.3 ve son olarak oldukça mutsuz hisseden gençlerin oranı ise %16 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 41: Katılımcıların Ne Kadar Mutlu Olduklarının Dağılımı

	Frekans	%
Oldukça mutlu	33	8.3
Orta derecede mutlu	116	29.0
Ne mutlu ne de mutsuz	150	37.5
Orta derecede mutsuz	37	9.3
Oldukça mutsuz	64	16.0
Toplam	400	100.0

Tablo 42'ye bakıldığında katılımcıların çoğu insana güvenip güvenmediğini gösteren dağılımı gösterilmektedir. Bu dağılıma göre evet, çoğu insana güvenirim diyen gençlerin oranı %31.5 ve hayır, dikkatli olunmalıdır diyenlerin oranı ise %68.5 olarak tespit edilmiştir. Sonuç olarak çalışmaya katılanların %68.5'inin çoğu insana güvenip güvenmediği sorusuna hayır cevabını verdikleri gözükmektedir.

Tablo 42: Katılımcıların Çoğu İnsana Güvenip Güvenmediğinin Dağılımı

	Frekans	%
Evet, çoğu insana güvenirim	126	31.5
Hayır, dikkatli olunmalıdır	274	68.5
Toplam	400	100.0

Tablo 43'e göre katılımcıların son genel seçimde oy kullanıp kullanmadığını gösteren dağılımları verilmiştir. Bu veriler ışığında son genel seçimde oy kullanan gençlerin oranı %27.8, oy kullanmayan gençlerin oranı ise %72.3 olarak tespit edilmiştir. Sonuç olarak katılımcıların yarısından fazlası yaklaşık olarak %72.3'ü son genel seçimlerde oy kullanmamıştır.

Tablo 43: Katılımcıların Son Genel Seçimde Oy Kullanıp Kullanmadığının Dağılımı

	Frekans	%
Evet	111	27.8
Hayır	289	72.3
Toplam	400	100.0

Tablo 44'e göre çalışmaya katılanların kilosunun, boyunun ve vücut kitle endeksinin en düşük ve en yüksek değerlerini vermektedir. Katılımcıların kilosunun en düşük değeri 43 kg, en yüksek kilo değeri ise 91 kg'dır. Gençlerin boyunun en düşük değeri 149 cm, en yüksek boy değeri ise 193 cm olarak tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların kilo ortalaması 63.8650 kg, boy ortalaması 167.7975 cm'dir.

Tablo 44: Katılımcıların Sağlık Göstergelerine Göre Tanımlayıcı İstatistikler

	Katılımcıların Kilo Dağılımı	Katılımcıların Boy Dağılımı	VKE
Ortalama	63.8650	167.7975	22.6856
Std. sapma	10.36825	7.51049	3.74360
Ortanca değer	60.0000	168.0000	21.9700
En düşük değer	43.00	149.00	16.18
En yüksek değer	91.00	193.00	36.79

Katılımcıların sağlık durumuna ilişkin frekans dağılımı Tablo 45'te verilmiştir. Buna göre sağlıklı olan katılımcıların oranı %23.3'ü, sağlıklı olan gençlerin oranı ise

%76.8 olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak çalışmaya katılan gençlerin büyük çoğunluğunun sağlıklı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 45: Katılımcıların Sağlık Durumunun Dağılımı

	Frekans	%
Sağlıksız	93	23.3
Sağlıklı	307	76.8
Toplam	400	100.0

2.5.2. Ekonometrik Analiz Bulguları

Çalışmanın modelinde kullanılan bağımsız değişkenler hipotez testlerinin sonuçlarına göre modele alınmıştır. Çok değişkenli model analizlerinde değişkenler seçilirken tek değişkenli model analizleri (hipotez testleri) sonucunda elde edilen P olasılık değeri 0.25'ten küçük olan değişkenler çalışmanın modeline aday bağımsız değişken olarak alınmıştır (Hosmer ve Lemeshow, 1998). Nitel bağımsız değişkenler için ki-kare bağımsızlık testi kullanılmıştır.

Çalışmada kullanılacak nicel değişken olan kişi başına gelir değişken verisinin normal dağılım sergileyip sergilemediğine bakmak için Shapiro–Wilk normallik testi yapılmış ve kişi başına düşen gelir değişkeninin normal dağıldığı hipotezini reddedilmiştir ($z=11.965$, $\text{Prob}>z=0.000$). Bu nedenle kişi başına düşen gelir değişkeninin verileri normal dağılmadığı için bu değişken modele aday değişken olarak seçmek için Mann Whitney U Testi kullanılmıştır (Tatlı, 2013).

Tahmin edilecek modele girebilecek aday nitel değişkenler Tablo 46'da sunulmuştur. Nitel değişkenler için yapılan ki-kare bağımsızlık testi sonuçlarına Cinsiyet, Medeni durum ve Büniversite değişkenleri hariç; katılımcıların eğitim durumu, katılımcının babasının eğitim durumu, güven, katılım, sağlık ile çalışma durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($P<0.05$). Medeni durum hariç diğer nitel değişkenlere ait P olasılık değeri 0.25'ten küçük olduğu için modele girmeye aday olarak kabul edilmiştir.

Tablo 46: Çalışmanın Modeline Girebilecek Aday Girebilecek Aday Nitel Değişkenler

Değişkenler	Çalışma Durumu		P ^a	
	Çalışan	Çalışmayan		
Cinsiyet [n (%)]	Kadın	95 (42.8)	127 (57.2)	0.203
	Erkek	65 (33.3)	113 (66.7)	
	Toplam	160 (40.0)	240 (60.0)	
Medeni Durum [n (%)]	Bekar	26 (46.4)	30 (53.6)	0.290
	Evli	134 (39.0)	210 (61.0)	
	Toplam	160 (40.0)	240 (60.0)	
Lise (Eğitim Durumu) [n (%)]	Diğer	145 (42.5)	196 (57.5)	0.013
	Evet	15 (25.4)	44 (74.6)	
	Toplam	160 (40.0)	240 (60.0)	
Üniversite (Eğitim Durumu) [n (%)]	Diğer	57 (25.4)	167 (74.6)	0.000***
	Evet	103 (58.5)	73 (41.5)	
	Toplam	160 (40.0)	240 (60.0)	
Lisansüstü (Eğitim Durumu) [n (%)]	Diğer	133 (36.8)	228 (63.2)	0.000***
	Evet	27 (69.2)	12 (30.8)	
	Toplam	160 (40.0)	240 (60.0)	
Bilkokul (Babasının Eğitim Durumu) [n (%)]	Diğer	110 (37.5)	183 (62.5)	0.097*
	İlkokul	50 (46.7)	57 (53.3)	
	Toplam	160 (40.0)	240 (60.0)	
Bortaokul (Babasının Eğitim Durumu) [n (%)]	Diğer	124 (44.0)	158 (56.0)	0.012
	Ortaokul	36 (30.5)	82 (69.5)	
	Toplam	160 (40.0)	240 (60.0)	
Blise (Babasının Eğitim Durumu) [n (%)]	Diğer	108 (34.6)	204 (65.4)	0.000
	Lise	52 (59.1)	36 (40.9)	
	Toplam	160 (40.0)	240 (60.0)	
Büniversite (Babasının Eğitim Durumu) [n (%)]	Diğer	141 (40.9)	204 (59.1)	0.230
	Üniversite	19 (34.5)	36 (65.5)	
	Toplam	160 (40.0)	240 (60.0)	
Güven [n (%)]	Diğer	95 (34.7)	179 (65.3)	0.001
	Güven	65 (51.6)	61 (48.4)	
	Toplam	160 (40.0)	240 (60.0)	
Katılım [n (%)]	Diğer	86 (29.8)	203 (70.2)	0.000
	Katılım	74 (66.7)	37 (33.3)	
	Toplam	160 (40.0)	240 (60.0)	
Sağlık [n (%)]	Diğer	46 (49.5)	47 (50.5)	0.033
	Sağlık	114 (37.1)	193 (62.9)	
	Toplam	160 (40.0)	240 (60.0)	

^a Pearson Ki-Kare Testi, *** % 1, **%5, *%10

Nicel değişkenler olan kişi başına düşen gelir için sonuçlar Tablo 47’de sunulmuştur. Buna göre kişi başına düşen gelir değişkeni için olasılık değerleri olan P 0.05’e eşit ya da bundan büyük olmaması nedeniyle sonuçlar istatistiksel olarak anlamlıdır. Çalışan ve çalışmayan gençler karşılaştırıldığında ailesinin

kişi başına düşen gelir değişkeni için farklılık olduğu tespit edilmiştir. Anlamlı ilişkiden dolayı kişi başına düşen gelir değişkeni çalışmanın modeline bağımsız değişken olarak kabul edilmiştir (Tatlı, 2013).

Tablo 47: Çalışmanın Modeline Girebilecek Aday Nicel Değişkenler

Değişken	Çalışmayan	Çalışan	P* değeri*
Kişi başına düşen gelir	240 (42648.5)	160 (37515.5)	0.000

*Mann Whitney U testi Değerler sayı (rank sum) olarak verildi.

Tablo 48, çalışma modelinin katsayılarını, odds oranını ve modelin test edilmesinin sonuçlarını göstermektedir. Katılımcı genç sayısı olan 400 kişi içinden çalışmayanlar 240 ve çalışanların 160 olduğu sınıflandırma sonuçları test edilmiştir. Her gruba göre sınıflandırma sonuçları %76.50 olarak bulunmuştur. Yani logit modelin doğru tahmin etme başarısı %76.50'dir (Tablo 48). Bundan dolayı logit regresyon modeli geçerli kabul edilir ve diğer testler (omnibus testler) yapılabilir. Modelin bir bütün olarak anlamlılığını test eden olabilirlik oranı (LR) modelin anlamlı olduğunu göstermektedir. Çünkü LR değeri $\chi^2=151.65$ 'dir ve bu, %1'de anlamlıdır (P=0.000). Bu sonuç, H₀'ın reddedildiği anlamına gelir, bu nedenle tüm bağımsız değişkenler çalışma modelini önemli bir biçimde etkilediği sonucuna varılır.

Daha sonra modelin uyum iyiliğinin yani modelin tanımlama hatasının olup olmadığını gösteren Hosmer-Lemeshow testi yapılmıştır. Hosmer-Lemeshow testindeki H₀ hipotezi model ile gözlem arasındaki farkı göstermektedir. Testin Ki Kare Değeri $\chi^2=8.13$ ve Olasılık değeri P=0.421'dir. Olasılık değeri %5 anlamlılık düzeyinde modelin gözlemlerden farklı olmaması için H₀'ın reddedilmediği sonucuna ulaşılır. Bu sonuç modelde tanımlama hatasının olmadığını gösterir. Böylece ortaya çıkan modelin uyumu iyidir. Modelin Pseudo R² değeri yaklaşık 0.28'dir. Tüm bu sonuçlar, çalışma modelinin iyi bir uyuma sahip olduğunu gösterir. Bundan sonra gençlerin işsiz olma olasılığının büyüklüğünü tespit etmek için de diğer bireysel testlerin yapılması gerekir.

Her bir bağımsız değişkenin anlamlı olup olmadığını ortaya koymak için değişken katsayılarının sıfırdan farklı olup olmadığına bakılması gerekir. Buna göre Cinsiyet ve Sağlık değişkenleri hariç, diğer bağımsız değişkenlerle bağımlı değişken olan işsiz

olma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Lise mezunu olan gençler ortaokul mezunu olan gençlere göre, üniversite mezunu olan gençler ortaokul mezunu olan gençlere göre, lisansüstü mezunu olan gençler ortaokul mezunu olan gençlere göre, babası ilkokul mezunu olanların babası okuryazar olmayanlara göre, babası ortaokul mezunu olanların babası okuryazar olmayanlara göre, babası lise mezunu olanların babası okuryazar olmayanlara göre, babası üniversite mezunu olanların babası okuryazar olmayanlara göre, genel olarak insanlara güvenen gençlerin insanlara güvenmeyen gençlere göre, seçime katılan gençlerin seçime katılmayan gençlere göre işsiz olma olasılığının daha az olduğu söylenilebilir. Öte yandan, kişi başına düşen gelir gençlerin işsiz olma olasılığını azaltmada olumlu bir etkiye sahip olduğu görülmüştür (Tablo 48).

Logit regresyon yöntemi ile modelin katsayı yorumlarının yapılabilmesi için odds oranı (odds ratio-fark oranları) ve marjinal etkilerin hesaplanması gerekir. Her iki yöntemle göre yorumlar yapılabilir. Burada değişkenler için hem odds oranı hem de marjinal etkiler hesaplanıp yorumlanacaktır (Bakınız Tablo 48 ve Tablo 49).

Tablo 48: Logit Regresyon Analizi Sonuçları

Çalışma Durumu (Bağımlı değişken)	Katsayı	Odds oranı	S. S.	Z	P > z
Cinsiyet	0.212	1.236	0.262	0.81	0.418
Lise	-0.766	0.465	0.448	-1.71	0.087*
Üniversite	-2.384	0.092	0.360	-6.63	0.000***
Lisansüstü	-2.093	0.123	0.521	-4.01	0.000***
Bilkokul	-2.461	0.085	0.697	-3.53	0.000***
Bortaokul	-1.305	0.271	0.690	-1.89	0.059*
Blise	-1.883	0.152	0.697	-2.70	0.007***
Büniversite	-1.303	0.272	0.740	-1.76	0.078*
Kbgelir	-0.000	1.000	0.000	-2.75	0.006***
Güven	-0.493	0.610	0.280	-1.76	0.079*
Katılım	-1.010	0.364	0.291	-3.47	0.001***
Sağlık	0.201	1.223	0.309	0.65	0.514
Sabit	4.227	68.563	0.794	5.32	0.000***
Sınıflandırma sonuçları	%76.50				
log likelihood	-193.38097				
LR chi2 (12)	χ^2 :151.65 Prob:0.000				
Pseudo R²	0.2817				
Hosmer & Lemeshow testi	χ^2 =8.13 Prob:0.421				

* S.S.= Standart Sapma *** %1, **%5, *%1

Odds oranı, gençlerin lise mezunu olması durumunda, bir gencin işsiz olma olasılığının 0.465 kat daha düşük olduğu anlamını verir. Gençlerin üniversite mezunu olması durumunda, bir gencin işsiz olma olasılığının 0.092 kat daha düşüktür. Başka bir deyişle, üniversite mezunu gençlerin işsiz olma olasılığı daha düşüktür. Gençlerin lisansüstü mezunu olmasıyla, bir gencin işsiz olma olasılığının 0.123 kat daha azdır. Katılımcı gençlerin babalarının eğitim durumuna bakıldığında; babası ilkokul mezunu olması durumunda, gencin işsiz olma olasılığı 0.085 kat daha düşüktür. Babası ortaokul mezunu olması durumunda, odds oranı gencin işsiz olma olasılığı 0.271 kat daha düşük olduğu anlamını verir. Babası lise mezunu olması durumunda gencin işsiz olma olasılığı 0.152 kat daha az olduğu saptanmış olup, babası üniversite mezunu olması durumunda gencin işsiz kalma olasılığı 0.272 kat daha az olduğu ortaya bulunmuştur. Öte yandan, kişi başına düşen gelir durumuna bakıldığında gençlerin işsiz olma olasılığını azaltmada olumlu bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Genel olarak insanlara güvenen gençlerin, insanlara güvenmeyen gençlere göre işsiz olma olasılığının 0.610 kat daha az olduğu bulunmuştur. Son olarak son genel seçime katılan gençlerin, seçime katılmayan gençlere göre işsiz kalma olasılığı 0.364 kat daha az olduğu bulunmuştur.

Logit modelde marjinal etkilerin olasılık olarak yorumlanması gerekmektedir. Çalışma modeline dayalı hesaplanan marjinal etkiler Tablo 49'da sunulmuştur. Buna göre modeldeki diğer bağımsız değişkenler sabit tutulduğunda, lise mezun gençlerin referans sınıfı olan ortaokul mezunu olan gençlere göre işsiz olma olasılığı yaklaşık %18.4 azalır.

Diğer değişkenler sabit tutulduğunda, üniversite mezunu gençlerin referans sınıfı olan ortaokul mezunu gençlere göre işsiz olma olasılığı yaklaşık olarak %51.3 daha az olduğu saptanmıştır. Eğitim seviyesi lisansüstü olan gençlerin referans sınıfı olan ortaokul mezunu gençlere göre işsiz olma olasılığının %47.5 daha az olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların babalarının aldığı eğitim düzeylerine bakıldığında diğer değişkenler sabit olmak üzere, babası ilkokul mezunu olanların babası okuryazar olmayan gençlere göre işsiz olma olasılığı yaklaşık %54.7 daha az olduğu babası ortaokul

mezunu olanların babası okuryazar olmayanlara göre işsiz olma olasılığı % 30.6 daha düşük olduğu, babası lise mezunu olan gençlerin babası okuryazar olmayan gençlere göre %43.8 daha az olduğu ve son olarak babası üniversite mezunu olan gençlerin babası okuryazar olmayanlara göre %31.3 daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Genel olarak çoğu insana güvenen gençlerin çoğu insana güvenmeyen gençlere göre işsiz olma olasılığı % 11.4 daha az olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan son genel seçimde oy kullanan gençlerin oy kullanmayan gençlere göre işsiz olma olasılığı %23.8 daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Diğer değişkenler sabit iken kişi başına gelir değişkenine bakıldığında kişi başına ortalama gelir bir birim arttığında gençlerin işsiz olma olasılığı yaklaşık %0.01 kadar azalır.

Tablo 49: Logit Sonrası Marjinal Etkiler Tablosu

Çalışma (Bağımlı değişken)	dy/dx	S. S.	Z	P > z	%95 conf. int.		X
Cinsiyet	0.04810	0.059	0.81	0.416	-0.068	0.164	0.44
Lise	-0.18412	0.109	-1.68	0.092	-0.398	0.030	0.14
Üniversite	-0.51373	0.062	-8.18	0.000	-0.636	-0.390	0.44
Lisansüstü	-0.47543	0.092	-5.15	0.000	-0.656	-0.294	0.09
Bilkokul	-0.54770	0.123	-4.45	0.000	-0.788	-0.306	0.26
Bortaokul	-0.30697	0.157	-1.95	0.052	-0.616	0.00	0.29
Blise	-0.43836	0.143	-3.06	0.002	-0.718	-0.157	0.22
Büniversite	- 0.31344	0.171	-1.83	0.067	-0.648	0.021	0.13
Kbgelir	-0.00007	0.000	-2.71	0.007	-0.000	-0.00	1338.42
Güven	-0.11493	0.066	-1.73	0.084	-0.245	0.015	0.31
Katılım	-0.23897	0.069	-3.44	0.001	-0.374	-0.102	0.27
Sağlık	0.04671	0.072	0.64	0.520	-0.095	0.188	0.76
Lr Chi2 (11)	109.56	P=0.000					
Pseudo R²	0.2035						

* S.S.= Standart Sapma

* Logitten sonra marjinal etkiler $y=pr(\text{çalışma})$ (predict)=0.64820097

TARTIŞMA VE SONUÇ

Üretimde kullanılan işgücü, son yüzyılda tüm ülkelerin önem verdiği ve gelişimi için kaynak harcadığı önemli üretim faktörleri arasında yer almaktadır. İşgücünün iş bulamama hali olan işsizliğin birey, toplum ve ülke ekonomisi üzerinde olumsuz etkisi vardır. Bu nedenle işsizlik iktisatçıların önemle üzerinde durduğu ve teorilerle çözümler aramaya çalıştığı günümüzün en önemli iktisadi ve sosyal sorunlarından biridir. İşsizlik sadece ekonomik bir kayıp değildir. Aynı zamanda bireyler üzerindeki psikolojik etkileri olan ve toplumsal bir takım olumsuz sonuçları da yansıtan psiko-sosyal bir olgudur. Bu anlamda işsizlik bireylerin ruh sağlığına, ülkelerin ve toplumların sosyoekonomilerine doğrudan etki eden önemli bir kavramdır.

İstihdam amaçlı olarak kullanılan genç tanımlaması yaş ile temellendirilir. Genç tanımının evrensel ve uluslararası genel kabul görmüş bir tanımı mevcut değildir. Global ve bölgesel bazı tanımlar 15-24 yaş aralığını genç yaş gurubu arasına almaktadır. Bununla birlikte ileri seviyedeki eğitim faaliyetleri, belirlenen yaş aralığının ötesine geçmekte ve iş gücü piyasasına katılımı ertelemektedir. Bu durum gençlik ile ilgili yaş kavramının üst sınırını yukarı taşımaktadır. Uygulamada birçok istihdam politikası uygulayıcıları genç grubundaki bireyleri 15-24 yaş grubu içine alırken, bazı politika uygulayıcılar üst sınırdan daha esnek davranabilmektedirler.

Genç işsizliğe sebep olabilecek birçok mikro ve makro faktör bulunmaktadır. Bu faktörleri kendi içinde ekonomik, sosyal ve demografik etkileri de dikkate alarak geniş bir çerçevede ele alınması gerekir. İşgücüne katılımı belirleyen birçok sosyal ve ekonomik etken mevcuttur. En önemli faktörlerden birisi de eğitimidir. Eğitim kişinin planlı ve kasıtlı olarak davranışlarında meydana getirdiği değişikliklerdir. Eğitim beşeri sermayedeki gelişmeye katkıda bulunarak ekonomik büyümeleri sağlamakla kalmamakta aynı zamanda toplumlarda kültürel siyasal ve ahlaki gelişmeleri de sağlayarak ülkelerin kalkınmasında da etkin rol oynamaktadır.

Bu çalışma geniş bir çerçevede mikro düzeyde genç işsizliği etkileyebilecek değişkenleri analiz edilmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışmada, genç işsizliği etkileyen çeşitli faktörler lojistik regresyon analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Bağımlı değişken olarak gençlerin işsiz olup olmamaları, bağımsız değişkenler olarak ise

Sosyo Demografik Faktörler (Gencin Cinsiyet, Medeni, Eğitim ve babasının eğitim durumu), Sosyoekonomik faktör (ailesinin kişi başına düşen geliri), gencin güven düzeyi, gencin katılımcı olup olmaması ve gencin sağlık durumu kullanılmıştır. Aralık 2021 ve Mart 2022 dönemi için TRB1 bölgesindeki 15-24 yaş aralığındaki gençlere yüz yüze anket tekniği ile uygulanarak ulaşılan veriler analiz edilmiştir.

Çalışmaya katılan gençlerin çalışma yaşamına ilişkin önemli bulguları aşağıda özetlenmiştir:

- Katılımcıların önemli bir oranı meslekleriyle ilgili gerekli bilgi ve donanıma sahip değildir.
- Katılımcıların önemli bir oranı işsizliğin önemli bir sebebini ekonomik kriz olarak görmektedir.
- Katılımcıların büyük bir çoğunluğu TRB1 Bölgesinde iş aramaktadır.
- Katılımcıların yarısından fazlası kendi imkânlarıyla iş aradığı tespit edilmiştir.
- Katılımcıların önemli bir oranı bir kamu istihdam bürosuna kayıt yaptırarak ve eğitim/öğretim kurumları aracılığıyla iş aramaktadır.
- Gençlerin önemli bir kısmı iletişim yetenekleri ve iş dünyası hakkında bilgiye sahip olmanın iş bulmada etkili olduğunu belirtmiştir.
- Katılımcıların yarısından fazlası iş aramaktadır.
- Katılımcıların %50.7'sinin iş deneyimi vardır. Buna karşılık %49.3'ünün iş deneyimi yoktur.

Ampirik analiz sonuçları, lise, üniversite ve lisansüstü mezun gençlerin referans sınıfı olan ortaokul mezunu olan gençlere göre işsiz olma olasılığının daha az olduğunu göstermektedir. Benzer biçimde babası ilköğretim, ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan gençlerin babası okuryazar olmayan gençlere göre işsiz olma olasılığının daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eğitimin işsizliği azalttığına ilişkin literatürde ampirik çalışmalar vardır (Farzanegan, 2021; Selim vd. 2014; Ingham 1989) Bu sonuçlara bakılarak eğitimin genç işsizlik üzerinde hem bireysel düzeyde hem de aile düzeyinde önemli bir faktör olduğu söylenilebilir.

Çalışmanın analiz sonucu genel olarak insanlara güvenen gençlerin insana güvenmeyen gençlere göre işsiz olma olasılığının daha az olduğunu vermiştir. Yani

yüksek bir güven düzeyi, genç işsiz olma olasılığını azaltmaktadır. Pan (2018), Farmer (2013, 2015) yaptıkları çalışmalar bu sonuçları doğrular niteliktedir. Lindström (2009), işsizlik süresinin güven üzerinde etkisi olduğu saptamış olup; çalışma koşulları, işsizlik ve güven ile ilişkili olduğu sonucuna varmıştır. Söz konusu bu çalışmalardaki analiz sonuçları, çalışmanın sonuçlarına benzer bir biçimde güvenin işsizlikle ilişkili olduğunu göstermiştir.

Öte yandan son genel seçimde oy kullanan gençlerin oy kullanmayan gençlere göre işsiz olma olasılığının daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın sonucuna benzer bir biçimde Dieckhoff ve Gash (2015) işsizlerin istihdam edilenlerden daha düşük sosyal katılım düzeylerine sahip olduğunu ve çalışanlar ile işsizler arasında daha büyük bir sosyal katılım boşluğuna sahip olduğunu ortaya koymuşlardır. Scott ve Acock (1979), düşük sosyoekonomik statüye sahip katılımcıların oy vermekte daha az istekli olduklarını saptamışlardır. Oy kullanan bireyler daha katılımcı olur. Böylece gençler katılımcılıklarıyla da fazla çıkar sağlayabilirler.

Çalışmada gençlerin cinsiyeti ve gençlerin sağlık düzeyi ile gençlerin işsiz olma olasılığı hakkında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Fakat Evans ve Repper (2000), yaptıkları çalışmada gencin sağlık durumunun işsizlikle bağlantılı olduğunu saptamışlardır. Cinsiyet ve bireyin sağlık düzeyinin işsizlik üzerinde açıkça bir etkisi olduğunu ifade eden çalışmaların sayısı sınırlıdır. Selim vd. (2014), yaptıkları çalışma sonucuna göre, erkekler kadınlara oranla daha fazla işsizdir. Başka çalışmalarda ise genç kadınlar genç erkeklere göre daha fazla işsizdir (Berhe, 2021; Ünlü ve Yıldız, 2021).

Çalışmanın diğer önemli bir sonucu gencin ailesinin kişi başına düşen gelirin yüksek olması gençlerin işsiz olma olasılığı negatif etkilemektedir. Evans ve Repper (2000), elde ettikleri bulgulara göre kişi başına düşen gelir düzeyi ile işsizlik oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve mekansal vardır. Ailesinin geliri yüksek olan gençlerin kendilerini gerçekleştirmeleri ve kendi yeteneklerinin farkına varmaları daha kolay olur. Böylece iş bulmaları kolaylaşabilir. Bu nedenle TRB1 bölgesinde gelir seviyesini arttırıcı ve işsizlik oranını azaltıcı önlemlerin alınması TRB1 bölgesi için çevredeki bölgelere nazaran pozitif dışsallık yaratması mümkün olacaktır.

Çalışmanın bulgularına göre bireyin ve babasının eğitim durumu genç işsizliği azaltan en önemli etkenlerden bir tanesidir. Türkiye ve TRB1 bölgesindeki politika yapıcılar genç işsizliği azaltarak, istenilen seviyeye getirmek ve gençlerin işgücü piyasasında aktif ve sürekli rol almalarını sağlamak istiyorlarsa eğitim ile ilgili yapısal değişikliklere yer vermelidirler. Ayrıca bu yapısal değişikliklerin yanında yeni reform hareketlerini ve dolayısıyla eğitim kalitesinde de öncekine nazaran bir gelişme kaydedecektir. Diğer yandan da kamu harcamalarından biri olan eğitim harcamasına daha fazla ödenek ayrılması, günümüz koşullarına göre entegre edilmesi gerekmektedir. Gençlerin eğitim görürken bir yandan da iş hayatına atılabilmesi için yeteneklerine göre deneyim kazandırılması ve bu deneyimi de Halk Eğitim Kurumları ile entegreli bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Keynes iktisatçılara göre, kamunun büyüklüğü işsizliği etkilemektedir. Kamunun büyüklüğünden kastımız kamunun ekonomi içindeki payıdır. Bu anlamda eğitim, sağlık, yaşanılabilir ve adil bir gelir dağılımının sağlanmasına yönelik kamu politikalarıyla genç işsizlik azaltılabilir. Merkezi hükmet ve merkezi hükümetin yereldeki temsilcileri gençlerin güven ve katılımçılık düzeylerinin artırılmasına yönelik stratejiler geliştirmeleri önerilmektedir. Zira katılımcı ve güven düzeyi yüksek olan gençlerin iş bulma olasılığı daha yüksektir. Bu bağlamdan bireylerin güven ve katılımçılık düzeylerinin geliştirilmesine yönelik eğitimler verilebilir. Ayrıca anket uygulama sırasında gençlerden alınan tepkilere göre; gençlerin işleri beğenmediği, ücret düzeyiyle işverenlerle anlaşamadığı görülmüştür. Bu nedenle ekonomik politika yapıcılara, istihdama yönelik politikaların yanında gençlerin çalışma sürelerine, koşullarına ve ücretle ilgili beklentilerine yönelik stratejiler geliştirilmesi önerilmektedir. İlerleyen dönemlerde bu konuyla ilgili yapılacak ampirik çalışmalarda yukarıda bahsedilen değişkenlerin de çalışmaya dahil edilerek analiz yapılması durumunda daha farklı sonuçlar elde edilebilir.

Son olarak, sonuçlara dayanarak, çalışma; TRB1 bölgesindeki gençler için beceriye dayalı eğitimin artırılmasına, güven düzeylerinin yükseltilmesine, katılımçılık düzeylerinin artırılmasına ve istihdam olanaklarını teşvik edecek politikaların benimsenmesine ihtiyaç olduğunu öne sürüyor. Ayrıca çalışma, gençler için girişimcilik eğitimi verilerek ve başlangıç sermayesi sağlanarak yeni işlere girişmelerinin teşvik edilmesini öneriyor.

Bu çalışmada kullanılan veriler TRB1 Bölgesi ve Aralık 2021 ve Mart 2022 dönemiyle sınırlıdır. Çalışma Malatya, Elazığ, Bingöl ve Tunceli illerinin kent merkezlerini kapsamakla birlikte bu illerde bulunan kırsal alanlar zaman ve maliyet kısıtlarından dolayı kapsam dışı bırakılmıştır. Bu nedenle veri seti, Türkiye’de dahil edilen alt bölge (Düzey 2 bölgesi) sayısı açısından genişletilerek yeni bir çalışmayla konu analiz edilebilir.

KAYNAKÇA

- Abdioğlu, Z. ve Albayrak, N. (2018). Genç İşsizlik, Eğitim ve Ekonomik Büyüme. *Global Journal of Economics and Business Studies*, 7(13), 8-20.
- Adıgüzel, M. (2021). Türkiye’de Genç İşsizliği Etkileyen Faktörler. *Econharran*, 5(8), 100-129.
- Akan, Y. ve Arslan, İ. (2008). *Göç Ekonomisi:(Türkiye Üzerine Bir Uygulama)*. Ekin Basım Yayın.
- Akerlof, G. & Shiller, R. (2009). Animal Spirits: How Human Psychology Drives The Economy and Why It Matters For Global Capitalism.
- Akgül, A. ve Çevik, O. (2003). İstatistiksel Analiz Teknikleri “SPSS’te İşletme Yönetimi Uygulamaları, Ankara, Emek Ofset Ltd.
- Akhtar, S. & Shahnaz, L. (2006). Understanding The Youth Unemployment Conundrum in Pakistan: Preliminary Empirical Macro-Micro Analysis. Discussion Paper Series No. 4, Center For Research On Poverty Reduction and Income Distribution, Islamabad.
- Akın, F. (2018). Ekonomilerin En Önemli Problemi Olan İşsizlik Neden Çözülemiyor? *İş ve Hayat* 4(7), 82 99.
- Akyüz, A. M. ve Durmuş, İ. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Hayatlarını Anlamlandırmada İşsizlik Kaygısı, Kariyer Hedefi ve Kişisel Gelişim Değişkenlerinin Rolü. *Journal of Management and Economics Research*, 20(2), 23-53.
- Anık, M. ve Özkan, A. (2016). Türkiye’de Gençlik ve Üniversite İlişkisi :Yapısal Sorunlar ve Somut Öneriler. “İş, Güç” *Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 18(2), 176-193.
- Anyanwu, J. C. (2013). Characteristics and Macroeconomic Determinants of Youth Employment in Africa. *African Development Review*, 25(2), 107-129.
- Apaydın, F. (2018). Türkiye’de İşsizliğin Karakteristiklerinin Karşılaştırmalı Analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (30), 159-200.
- Ardıç, O. (2006). Mikro İktisat. 4.Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Arpaia, A. & Curci, N. (2010). EU Labour Market Behaviour During The Great Recession.
- Ataman, B. C. (1998). İşsizlik Sorununa Yeni Yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 53(01), 59-72.
- Ay, S. (2012). Türkiye’de İşsizliğin Nedenleri: İstihdam Politikaları Üzerine Bir Değerlendirme. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 19(2), 321-341.
- Azzolini, L. (2021). The Scar Effects of Unemployment On Electoral Participation: Withdrawal and Mobilization Across European Societies. *European Sociological Review*, 37(6), 1007-1026.

- Banerji, A., Lin, H., & Saksonovs, S. (2015). Youth Unemployment in Europe: Okun's Law and Beyond. *The Mechanics of a Strong Euro Area: IMF Policy Analysis*, 239.
- Barışık, S. ve Çevik, E. İ. (2008). Yapısal Kırılma Testleri İle Türkiye'de İşsizlik Histerisinin Analizi: 1923-2006 Dönemi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (14), 109-134.
- Bayar, Y. (2014). Effects of Economic Growth, Export and Foreign Direct Investment Inflows on Unemployment in Turkey. *Investment Management and Financial Innovations*, 11(2), 20-27.
- Bayrak, R., ve Tatlı, H. (2018). The Determinants of Youth Unemployment: A Panel Data Analysis of OECD Countries. *The European Journal of Comparative Economics*, 15(2), 231-248.
- Bayraktar, S., ve İncekara, A. (2013). Türkiye'nin Genç İşsizlik Profili. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 4(1), 15-38.
- Bell, D. N., & Blanchflower, D. G. (2011). Young People and The Great Recession. *Oxford Review of Economic Policy*, 27(2), 241-267.
- Berber, Metin, (2013), Makro İktisat, 1. Baskı, Bursa: Ekin Yayınları.
- Berhe, M. W. (2021). Empirical Analysis of Urban Youth Unemployment in Ethiopia. *African Development Review*, 33(1), 104-116.
- Biçerli M. K. (2009), Makro İktisat, 1.Baskı, İstanbul: Beta Yayınları.
- Biçerli, K. (2007). Çalışma Ekonomisi. 4.Baskı, İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Biçerli, M. K. (2011). Yükseköğretim Sistemimizi İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler Paralelinde Yeniden Yapılandırmak Zorundayız. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), 122-127.
- Birecikli, Ş., ve Şengül, Seda, (Ed.), (2021), *Uygulamalarla Mikro Ekonometri*, 1, Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Bocutoğlu E. (2011), Makro İktisat, 8.Baskı, Trabzon: Murathan Yayınları.
- Borjas, G. J. (2015). The Slowdown in The Economic Assimilation of İmmigrants: Aging and Cohort Effects Revisited Again. *Journal of Human Capital*, 9(4), 483-517.
- Bouزيد, B. N. (2016). Dynamic Relationship Between Corruption and Youth Unemployment: Empirical Evidences From A System GMM Approach (English). Policy Research Working Paper; No. WPS 7842. Washington, D.C.: World Bank Group, 25 Kasım 2022, <http://documents.worldbank.org/curated/en/916781475156227542/Dynamic-relationship-between-corruption-and-youth-unemployment-empiricalevidences-from-a-system-GMM-approach>.
- Brand, J.E. & Burgard, S. (2008). Job Displacement and Social Participation Over The Lifecourse: Findings For A Cohort of Joiners. *Social Forces*, 87(2). 211-242.
- Camarota, S. A. (1997). The Effect of Immigration on Low-Skilled Native Workers: Evidence from the June 1991 Current Population Survey. *Social Science Quarterly*, 78(2), 417-431.

- Caporale, G. M., & Gil-Alana, L. (2014). Youth Unemployment in Europe: Persistence and Macroeconomic Determinants. *Comparative Economic Studies*, 56(4), 581-591.
- Cebeci, İ. (2012). Krizleri İncelemede Kullanılan Nitel Tercih Modelleri: Türkiye İçin Bir Probit Model Uygulaması: (1988-2009). *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 62(1), 127-146.
- Chacholiades, M. (1978). *International Trade Theory and Policy* (No. 04; HF1007, C4.).
- Chenery, H. B. (1965). Comparative Advantage and Development Policy. In *Surveys of Economic Theory* (pp. 125-155). Palgrave Macmillan, London.
- Choudhry, M.T., Marelli, E. & Signorelli, M. (2012). Youth Unemployment Rate and Impact of Financial Crises. *International Journal of Manpower*, 33(1), 76-95.
- Corrado, G., & Rossetti, F. (2018). Public Corruption: A Study Across Regions in Italy. *Journal of Policy Modeling*, 40(6), 1126-1139.
- Coşan, B., Şahin, Ş., ve Yörübulut, M. Ç. (2017). Küresel Ekonominin Kronik Sorunsal Genç İşsizlik: Türkiye-Güney Avrupa (İspanya, İtalya, Portekiz, Yunanistan) Ülkelerinin Karşılaştırması. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (Special), 220.
- Cullen, J., Ryan, GM., Cullen, KM., Ronyane, T., Wynne, R.F. (1987). Unemployed Youth and Health: Findings From The Pilot Phase of A Longitudinal Study, *Social Science and Medicine*, 25, 133-46.
- Çetinkaya, E. (2008). Türkiye’de Gençlerin Kayıt Dışı İstihdamdaki Durumu. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, (2), 115-125.
- Çizel, R. B., Güzeller, C. O., ve Mütevellioğlu, N. (2011). İşsizliğin Psikolojik Sonuçları: Antalya Örneği. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 2(1), 26-41.
- Çondur, F., ve Bölükbaş, M. (2014). Türkiye’de İşgücü Piyasası ve Genç İşsizlikbüyüme İlişkisi Üzerine Bir İnceleme. *Amme İdaresi Dergisi*, 47(2), 77-93.
- Çondur, F., ve Cömertler Şimşir, N. (2017). Türkiye’de Eğitim Harcamaları, Ekonomik Büyüme ve Genç İşsizlik İlişkilerinin Analizi. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 44-59.
- Dagume M. A., & Gyekye, A. (2016). Determinants of Youth Unemployment in South Africa: Evidence From the Vhembe District of Limpopo Province. *Environmental Economics*, 7(4), 59-67.
- De Lange, M., Gesthuizen, M., & Wolbers, M. H. (2014). Youth Labour Market Integration Across Europe: The Impact of Cyclical, Structural, and Institutional Characteristics. *European Societies*, 16(2), 194-212.
- Demidova, O., & Signorelli, M. (2012). Determinants of Youth Unemployment in Russian Regions. *Post-Communist Economies*, 24(2), 191-217.
- Dieckhoff, M. & Gash, V. (2015). Unemployed and Alone? Unemployment and Social Participation in Europe. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 35(1/2), 67-90.

- Dietrich, H., & Möller, J. (2016). Youth Unemployment in Europe–Business Cycle and Institutional Effects. *International Economics and Economic Policy*, 13(1), 5-25.
- Dinler, Z. (2007). İktisada Giriş, Bursa: Ekin Kitabevi.
- Dursun, S., ve Aytaç, S. (2012). Üniversite Öğrencilerinin İşgücü Piyasasına Yönelik Beklentileri ve İş Deneyimleri İle Umutsuzluk ve Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1).
- Dünya Bankası, (2022), Data, 01.09.2022.
<https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.1524.ZS>
- Ekin, N. (2003). Türkiye’de İşsizlik: İş Aramayan İşsizler – Kırsal Yoksullar – Kentsel Kayıtdışı Yapay İstihdamdakiler – Açık İşsizler, *Kamu-İş Dergisi*, 7, 2-21.
- Evans, J., & Repper, J. (2000). Employment, Social Inclusion and Mental Health. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 7(1), 15-24.
- Farmer, R.E. (2013). Animal Spirits, Financial Crises and Persistent Unemployment. *The Economic Journal*, 123(568), 317-340.
- Farmer, R.E. (2015). The Stock Market Crash Really Did Cause The Great Recession. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics* 77(5), 617-633.
- Farzanegan, M.R., Gholipour, H.F. (2021). Youth Unemployment and Quality of Education in the MENA: An Empirical Investigation. in: Ben Ali, M.S. (eds) *Economic Development in the MENA Region. Perspectives on Development in the Middle East and North Africa (MENA) Region*. Springer, Cham.
https://doi.org/10.1007/978-3-030-66380-3_5
- Giugni, M., Lorenzini, J., Cinalli, M., Lahusen, C., & Baglioni, S. (2022). *Young People and Long-Term Unemployment: Personal, Social, and Political Effects*. Routledge.
- Gordo, L.R. (2006). Effects of Short- and Long-Term Unemployment on Health Satisfaction: Evidence From German Data. *Applied Economics*, 38(20), 2335-2350.
- Görlich, D., Stepanok, I., & Al-Hussami, F. (2013). *Youth Unemployment in Europe and The World: Causes, Consequences and Solutions* (No. 59). Kiel Policy Brief.
- Granovetter, M. (1973). The Strength of Weak Ties. *American Journal of Sociology*, 78(6), 1360-1380.
- Gujarati, D.N. & Porter, D.C. (2009). *Temel Ekonometri*, (Çev. Ümit Şenesen ve Gülay Günlük Şenesen), Literatür Yayıncılık, İstanbul 2006, s. 563.
- Günel, F. E., ve Tunca, H. (2017). Investigation of Youth Unemployment in Turkey with Spatial Interaction. *Unregistered Employment*, 108.
- Günaydın, D., ve Çetin, M. (2015). Genç İşsizliğin Temel Makroekonomik Belirleyicileri: Ampirik Bir Analiz. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), 17-34.

- Gündoğan, N. (1999). Genç İşsizliği ve Avrupa Birliği'ne Üye Ülkelerde Uygulanan İstihdam Politikaları. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 54(1), 63-79.
- Güriş, S., ve Yaman, B. (2018). OECD Ülkelerinde İşsizliği Etkileyen Faktörlerin Panel Veri Modelleri ile Analizi. *Social Sciences Research Journal*, 7(1), 136-146.
- Highton, B., & Wolfinger, R. E. (2001). The First Seven Years of The Political Life Cycle. *American Journal of Political Science*, 202-209.
- Hosmer, D.W. ve Lemeshow, S. (1998). Applied Lojistik Regresyon, Wiley Series in Probability and Mathematical Statistic.
- Hutchens, S. (1994). Living A Predicament: Young People Surviving Unemployment, Aldershot: Avebury.
- ILO, Global Employment Trends for Youth 2022, 23.08.2022,
https://www.ilo.org/global/publications/books/WCMS_853321/lang--en/index.htm.
- Ingham, M. (1989). Education and Youth Unemployment: A Reappraisal. *Journal of Economic Studies*.
- Inozemtsev, E. (2016). The Youth Unemployment in Russia and Germany: A Spatial Panel Data Analysis. *Asian Journal of Science and Technology*, 7(11), 3700-3706.
- International Labour Office (ILO). (2017). *Global Employment Trends For Youth 2017: Paths To A Better Working Future*. International Labour Office.
- International Labour Organization (ILO). (2020b). World Employment and Social Outlook, Trends 2020. 30.05.2020.
- İşığıçok, Ö. (2011). *İstihdam ve İşsizlik*. Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- İslamoğlu, E. (2014). Sakarya'da İşsizliğin Nedenleri ve Sonuçları Üzerine Bir Araştırma. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 123-13.
- İslamoğlu, E., ve Alp, E. (2019). Türkiye'de Okuldan İşe Geçiş: TÜİK'in Gençlerin İşgücü Piyasasına Geçişi Araştırma Sonuçları Üzerine Bir Değerlendirme. *SGD-Sosyal Güvenlik Dergisi*, 9(1), 103-121.
- Jimeno, J. F., & Rodriguez-Palenzuela, D. (2002). Youth Unemployment in The OECD: Demographic Shifts, Labour Market Institutions, and Macroeconomic Shocks. *Labour Market Institutions, and Macroeconomic Shocks (June 2002)*.
- Kabaklarlı, E., & Gür, M. (2011). Türkiye'de Genç İşsizlik Sorunu ve Ekonomik Belirleyicilerinin Uzun Dönem Eş-Bütünleşme Analizi. *Uluslararası İktisat Öğrencileri Kongresi*, 2011.
- Karabıyık, İ. (2009). Avantaj ve Dezavantajları ile Genç İşsizliğinin Değerlendirilmesi. *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 13(3-4), 293-320.
- Kart, M. ve Erdost, E. (2008). Unemployment Worries Among Turkish University Students. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 36(2), 275-288.

- Kaynak, M. (2007), Kalkınma İktisadı, 2. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Kaytancı, U. B. (2010). Etkin Ücret Teorisi ve Türkiye İmalat Sanayii Üzerine Uygulama. *Ekonomik Yaklaşım Dergisi*, 21(76), 93-118.
- Kennedy, P. Ekonometri Kılavuzu, (1998). Çevirenler: Muzaffer Sarımeseli ve Şenay Açıkgöz, Gazi Kitabevi, Ankara. 2006, s. 286.
- Keynes, J.M. (1936). The General Theory of Employment, Interest and Money. London: Macmillan and Co., Ltd.
- Kim, S. (2001). International Transmission of US Monetary Policy Shocks: Evidence From VAR's. *Journal of Monetary Economics*, 48(2), 339-372.
- Kong, E., & Prinz, D. (2020). Disentangling Policy Effects Using Proxy Data: Which Shutdown Policies Affected Unemployment During The COVID-19 Pandemic? *Journal of Public Economics*, 189, 104257.
- Korkmaz, A., ve Mahiroğulları, A. (2007). İşsizlikle Mücadelede Emek Piyasası Politikaları. *Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa*.
- Köklü, A. (1973). Makro İktisat, 1.Baskı, Ankara: S Yayınları.
- Kömürçüler, E. (2008). Türkiye'de İstihdam Üzerindeki Vergi ve Benzeri Mali Yükümlülüklerin İstihdam Üzerindeki Etkileri: Avrupa Birliği İle Bir Karşılaştırma. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Kumaş, H. (2001). İşsizliğin Psiko-Sosyal Boyutu ve Çalışma Yaşamına İlişkin Değerler Üzerindeki Etkileri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3,(14), 200.
- Lakey, J., Mukherjee, A., & White, M. (2001). Youth Unemployment, Labour Market Programmes and Health. *Policy Studies Institute: London*.
- Lei, C. (2011). Technology Can Help Drive Job Growth, Research Reports: American Institute for Economic Research, 78(12), 4-4.
- Lindbeck, A., & Snower, D. J. (2001). Insiders Versus Outsiders. *Journal of Economic Perspectives*, 15(1), 165-188.
- Lindström, M. (2009). Psychosocial Work Conditions, Unemployment, and Generalized Trust in Other People: A Population-Based Study of Psychosocial Health Determinants. *The Social Science Journal*, 46(3), 584-593.
- Lordoğlu, K.ve Özkaplan, N. (2007). Çalışma İktisadı, İstanbul: DER Yayınları, ss. 4-5.
- Marelli E., Vakulenko E. (2014). Youth Unemployment in Italy and Russia: Aggregate Trends and The Role of Individual Determinants, National Research University Higher School of Economics Working Paper, WP BRP 74/EC/2014, 1-31.
- Martinez-Vazquez, J., Boex, J., & Del Granado, J. A. (2007). Corruption, Fiscal Policy, and Fiscal Management. In *Fighting Corruption in The Public Sector*. Emerald Group Publishing Limited.

- Mathers, C. D. (1996). Health Differentials Among Young Australian Adults, Health Monitoring Series No. 4, Canberra: Australian Institute of Health and Welfare.
- Mlatsheni, C. (2007). A Survey of Youth Labour Market Trends. Draft Paper Prepared For Human Sciences Research Council.
- Montgomery, S. M., Bartley, M. J., Cook, D. G. and Wadsworth, M. (1996). Health and Social Precursors of Unemployment in Young Men in Great Britain, *Journal of Epidemiology and Community Health*, 50(4):415-422. doi: 10.1136/jech.50.4.415.
- Msigwa, R., & Kipesha, E. F. (2013). Determinants of Youth Unemployment in Developing Countries: Evidences From Tanzania. *Journal of Economics and Sustainable Development*, 4(14), 67-76.
- Murat, S., ve Şahin, L. (2011). Nedenleri ve Sonuçları Bakımından Gençler Arasında Yaygınlaşan İşsizlik. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, (44), 1-48.
- Mütevellioglu, N., ve Aksoy, B. (2010). İşsizlikle Mücadelede İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarının İşlevi. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 1(1), 13-35.
- OECD, (2022). Data. 01.09.2022, <https://data.oecd.org/unemp/youth-unemployment-rate.htm>.
- OECD, (2021). Unemployment Rate By Age Group. 01.09.2022, <https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate-by-age-group.htm#indicator-chart>.
- Oğuzlar, A. (2005). Lojistik Regresyon Analizi Yardimiyla Suçlu Profiline Belirlenmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19(1), 21-35.
- O'Higgins, N. (2012). This Time It's Different? Youth Labour Markets During “The Great Recession”. *Comparative Economic Studies*, 54(2), 395-412.

- Okicic, J., Kokorovic Jukan, M., Pilav-Velic, A., & Jahic, H. (2020). Impact of Individual and Household Characteristics on the Employment Probability Among Youth from Bosnia and Herzegovina. *Economic Research-Ekonomska Istrazivanja*, 33(1), 2620-2632.
- Orhan, O.Z. ve Erdoğan, S. (2015). Genel Ekonomi, Umuttepe Yayınları, Kocaeli.
- Özdamar, K. (1999). Paket Programlarla İstatistiksel Veri Analizi, c. 1, 2. bs., Kaan Kitabevi, Eskişehir.
- Özer, H. (2004). Nitel Değişkenli Ekonometrik Modeller Teori ve Bir Uygulama, Nobel Yayın ve Dağıtım, Ankara.
- Öztürk, M., ve Altuntepe, N. (2008). Türkiye’de Kentsel Alanlara Göç Edenlerin Kent ve Çalışma Hayatına Uyum Durumları: Bir Alan Araştırması. *Journal of Yasar University*, 3(11), 1587-1625.
- Öztürk, N. (2005). İktisadi Kalkınmada Eğitimin Rolü. *Sosyoekonomi*, 1(1).
- Öztürk, N. (2012). *Dış Ticaret: Kuram, Politika, Uygulama*. Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Pan, W. F. (2018). Unemployment and Confidence in Canada: Evidence from National and Regional Level Data. *Economics Bulletin*, 38(2), 1111-1123.
- Pastore, F., & Giuliani, L. (2015). The Determinants of Youth Unemployment. A Panel Data Analysis (CRISEI, Discussion Paper, No. 2). *University of Naples Parthenope, Naples*.
- Paugam, S. and Russell, H. (2000). The Effects of Employment Precarity and Unemployment on Social Isolation, in Gallie, D. and Paugam, S. (Eds), *Welfare Regimes and The Experience of Unemployment in Europe*, Oxford University Press, New York, NY, pp. 243-264.
- Perugini, C., & Signorelli, M. (2010). Youth Labour Market Performance in European Regions. *Economic Change and Restructuring*, 43(2), 151-185.
- Sahin, I., ve Fırat, N. Ş. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Sorunları. *Education Sciences*, 4(4), 1435-1449.
- Sayın, F. (2011). Türkiye’de 1988-2010 Döneminde Eğitim ve Büyümenin Genç İşsizliğine Etkisinin Analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(4), 33-53.
- Scott, W. J., & Acock, A. C. (1979). Socioeconomic Status, Unemployment Experience, and Political Participation: A Disentangling of Main and Interaction Effects. *Political Behavior*, 1(4), 361-381.
- Selim, S., Kırgel, D., Çelik, O., ve Yazıcıoğlu, H. (2014). Türkiye’de İşsizliğin Sosyoekonomik Belirleyicileri: Panel Veri Analizi. *Uluslararası Yönetim, İktisat ve İşletme Dergisi*, 10(22), 1-26.
- Sherraden, M. W. (1985). Chronic Unemployment: A Social Work Perspective. *Social Work*, 30(5), 403-408.
- Simon, C. J. (1988). Frictional Unemployment and The Role of Industrial Diversity. *Quarterly Journal of Economics*, 103(4), 715- 728.

- Sindisiwe, D. Z. F. (2020). An Exploration of The Youth Unemployment Challenge Within The Umgungundlovu District Municipality. College of Law and Management Studies. School of Management, IT and Governance.
- Snowdon, B., & Vane, H. R. (2005). *Modern Macroeconomics: Its Origins, Development and Current State*. Edward Elgar Publishing.
- Sönmez, F. D., ve Özerkek, Y. (2018). Türkiye’de Bölgesel Genç İşsizliğin Belirleyicileri. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 40(2), 297- 318.
- Talas, C. (1997). Toplumsal Ekonomi Çalışma Ekonomisi, 7. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara.
- Taris, T.W. (2002). Unemployment and Mental Health: A Longitudinal Perspective. *International Journal of Stress Management*, 9(1):43-57.
- Tatlı, H. (2013). Yoksulluk ve Sosyal Sermaye: TRB1 Bölgesi’nde (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli) Bir Araştırma. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum*.
- Tokol A. ve Y. Alper. (2015). Sosyal Politika, Bursa: Dora Basım-Yayın.
- Tomic, I. (2016). What Drives Youth Unemployment in Europe?. *Radni Materijali EIZ-A, 1*, 5-40.
- Topalhan, T. (2012). *Ücret Teorileri ve Ücret Politikaları*. Gazi Kitabevi.
- TÜİK , İşgücü İstatistikleri (2020). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Haziran-2020-10.09.2020,33790#:~:text=%C4%B0stihdam%20edilenlerin%20say%C4%B1s%C4%B1%20431%20bin,bin%20ki%C5%9Fi%20olarak%20tahmin%20edildi>.
- TÜİK , İşgücü İstatistikleri, (2021). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-2021-23.03.2022,45645#:~:text=%C4%B0%C5%9Fg%C3%BCc%C3%BC%202021%20y%C4%B1l%C4%B1nda%20bir%20C3%B6nceki,ise%20%32%2C8%20oldu..>
- TÜİK, (2020). Youth in Statistics, 17 Mayıs 2021, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Youth-in-Statistics-2020-37242&dil=2..>
- TÜİK, (2022). Bölgesel İstatistikler, [https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/degiskenlerUzerindenSorgula.do_\(01/09/2022\)](https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/degiskenlerUzerindenSorgula.do_(01/09/2022)).
- TÜİK, (2022). *İşgücü İstatistikleri (2014 ve Sonrası)*. 25.10.2022, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=72&locale=tr>.

- TÜİK, İşgücü İstatistikleri, (2021). [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-2021-23.03.2022,45645#:~:text=%C4%B0%C5%9Fsizlik%20oran%C4%B1%20en%20y%C3%BCksek%20b%C3%B6lge%20%29%2C8%20ile%20TRC3%20\(%2C%20%C3%87ank%C4%B1r%C4%B1%2C%20Sinop\)%20oldu.&text=En%20y%C3%BCksek%20istihdam%20oran%C4%B1%20%52,K%C4%B1rklareli\)%20B%C3%B6lgesi'nde%20ger%C3%A7ekle%C5%9Fti.](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-2021-23.03.2022,45645#:~:text=%C4%B0%C5%9Fsizlik%20oran%C4%B1%20en%20y%C3%BCksek%20b%C3%B6lge%20%29%2C8%20ile%20TRC3%20(%2C%20%C3%87ank%C4%B1r%C4%B1%2C%20Sinop)%20oldu.&text=En%20y%C3%BCksek%20istihdam%20oran%C4%B1%20%52,K%C4%B1rklareli)%20B%C3%B6lgesi'nde%20ger%C3%A7ekle%C5%9Fti.)
- Türel, N. A. (2015). *Türkiyede İstihdam ve İşsizlik Sorunları ve Çözüm Önerileri: Özel Sektör Çalışanları Açısından Isparta İli Örneği* (Master's Thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Uluatam, Ö. (1998). Makro İktisat, 9. Baskı, Savaş Yayınları, Ankara.
- Unay, C. (1996). Makro Ekonomi. Ekin Kitabevi, 6. Baskı, Bursa.
- Uyanık, Y. (2008). Neoliberal Küreselleşme Sürecinde İşgücü Piyasaları. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 209-224.
- Uysal, D., ve Erdoğan, S. (2003). Enflasyon İle İşsizlik Oranı Arasındaki İlişki ve Türkiye Örneği (1980-2002). *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3(6), 35-47.
- Ünlü, A., ve Yıldız, K. (2021). Türkiye’de Genç İşsizlik Sorunu ve Çözüm Önerileri. *İktisat Alanında Seçilmiş Konular-2*, 139.
- Ünsal, E. (2011). İktisada Giriş, Ankara: İmaj Yayınevi.
- Verick, S. (2009). Who Is Hit Hardest During A Financial Crisis? The Vulnerability of Young Men and Women to Unemployment in An Economic Downturn. The Vulnerability of Young Men and Women to Unemployment in An Economic Downturn.
- Wright, L., Head, J. A., & Jivraj, S. (2021). How Robust Is The Association Between Youth Unemployment and Later Mental Health? An Analysis of Longitudinal Data From English Schoolchildren. *Occupational and Environmental Medicine*, 78(8), 618-620.
- Yavuzer, H., Demir, İ., Meşeci, F., & Sertelin, Ç. (2005). Günümüz Gençliğinin Gelecek Beklentileri. *HAYEF Journal of Education*, 2(2), 93-103.
- Yıldırım, K. (2012). Makro Ekonomi, 10.Baskı, Ankara.
- Yüksel, İ. (2005). İşsizlik Olgusunun Psikolojik Boyutu: Görgül Bir Araştırma. *Ankara Üniversitesi Sbf Dergisi*, 60(03), 255-274.
- Zaim, S. (1997). Çalışma Ekonomisi, 10. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul.

EK1: ÇALIŞMANIN ANKETİ

Değerli Katılımcı,

Adım **Gülsüm USLU** Bingöl Üniversitesinde Yüksek Lisans öğrencisiyim. Bingöl Üniversitesi bünyesinde 4 ilimizde “ Genç İşsizliği Etkileyen Sosyo-Ekonomik ve Demografik Faktörler” isimli bilimsel bir çalışma yürütmekteyiz. ....de bu illerimizden birisidir. Bu anket genç işsizliğin nedenleri ve etkili olan faktörleri araştırmak üzere yapılacak bilimsel bir çalışmada veri setini oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır. Anketimize vereceğiniz cevapların doğruluğu hususunda elinizden gelen hassasiyeti göstermenizi önemle rica eder, hayatınızda mutluluklar dilerim. Teşekkürler...

- 1) Yaşınız: .....
- 2) Cinsiyetiniz: ( )Erkek ( )Kadın
- 3) Şu anki medeni durumunuz nedir?
  - [1] Hiç evlenmemiş
  - [2] Evlenmek üzere nişanlandı.
  - [3] Evli
  - [4] Ayrılmış/boşanmış
  - [5] Dul
- 4) Şu anki ikamet yerinizi tanımlayın:
  - [1] Kırsal alan
  - [2] Kırsal alanda küçük bir kasaba
  - [3] Kent alanı
  - [4] Büyük şehir
- 5) Büyüdüğünüz yerle aynı bölgede mi yaşıyorsunuz ve/veya çalışıyor musunuz?
  - [1] Evet [2] Hayır
- 6) Asıl ikamet yerinizi (veya kayıt yerinizi) tanımlayın:
  - [1] Kırsal alan
  - [2] Küçük kasaba
  - [3] Metropol alanı
  - [4] Büyük şehir
  - [5] Başka bir şehir
- 7) Mevcut ikametgahınıza taşınmanızın ana nedeni nedir?
  - [1] Aileye eşlik etmek
  - [2] Eğitim/çıraklık için
  - [3] Çalışmak/işle ilgili nedenlerle
  - [4] Diğer sebepler.....

8) Babanızın ve annenizin en yüksek eğitim düzeyi nedir?

	[1] Baba	[2] Anne
Okula gitmemiş		
İlkokul		
Ortaokul		
Lise		
Ön lisans		
Lisans		
Lisansüstü		
Diğer		

9) Yaşadığınız hanedeki kişi sayısı nedir? (kendinizi dahil edin).....

10) Hanede kaç kişi maaş/ücret karşılığında çalışıyor?.....

11) Hanede işsiz ve aktif olarak iş arayan kaç kişi var?.....

12) En son eğitim aldığınız faaliyetiniz nedir?

- [1] Hiç eğitim almadım
- [2] Mezun olmadan önce ayrıldım (16. Soruya gidin)
- [3] Eğitimimi tamamladım (17. Soruya gidin)
- [4] Şu anda eğitim alıyorum (15. Soruya gidin)

13) Şu anda aldığınız eğitim hangisidir?

- [1] İlköğretim düzeyinde (ilköğretim)
- [2] Orta eğitim düzeyinde
- [3] Yükseköğrenim düzeyinde
- [4] Lisansüstü, doktora sonrası düzeyde

14) Eğitiminizi durdurmanızın temel nedeni neydi?

- [1] Biten kurs
- [2] Başarısız sınavlar
- [3] Okuldan zevk almadım
- [4] Çalışmaya başlamak istedim
- [5] Evlenmek
- [6] Ailen okula devam etmeni istemedi
- [7] Ekonomik nedenler (gücü yetmiyor/çok fakir/ihtiyaç var, aileyi desteklemek için para kazanmak için)
- [8] Diğer. ....

- 15) Tamamladığınız en yüksek eğitim seviyeniz nedir?
[1] İlköğretim seviyesi
[2] Meslek okulu
[3] Ortaokulu
[4] Yüksek eğitim seviyesi
[5] Yüksek lisans
[6] Doktora sonrası seviye
- 16) Herhangi bir işte çalışıyor musunuz?
[1] Evet [1] Hayır
- 17) Ortalama olarak, sizin aylık toplam geliri nedir? .....
- 18) Yaşamınızın sürdürmek için paranızın (gelirinizin) çoğunu nereden alıyorsunuz?
[1] Normal işimden
[2] İşsizlik veya sosyal güvenlik yardımları
[3] Eğitim ödeneği veya eğitim ödeneği
[4] Ailem ve/veya ailem ortağım
[5] Kayıt dışı ekonomide çalışmak
[6] Diğer
- 19) Ortalama olarak, hanenizin aylık toplam geliri nedir? .....
- [1] ( ) 0-2020
[2] ( ) 2021-3000
[3] ( ) 3001-4500
[4] ( ) 4501-6000
[5] ( ) 6001-7500
- 20) Aşağıdaki etkinliklerden hangisi, eğitiminizin hemen ardından yaptığımız şeye en iyi şekilde karşılık gelir.
[1] Bir işverenle ücretli/maaşlı çalışma (tam veya yarı zamanlı)
[2] Serbest meslek sahibi/kendi hesabına çalışan
[3] Ücretsiz aile üyesi olarak çalışmak (aile kazancı için çalışmak)
[4] Uygun ve aktif olarak iş arıyorum
[5] Eğitimle meşgul
[6] Evde görev yapan (çocuk bakımı dahil)
[7] Çalışmadı veya başka nedenlerle (engelli vb.)
- 21) Okurken mi çalıştınız (ya da okurken mi çalışıyorsunuz)?
[1] Evet [1] Hayır
- 22) Okurken çalışmanızın birincil motivasyonunuz neydi (nedir)?
[1] Para kazanmak
[2] İş deneyimi kazanmak/özgeçmiş oluşturmak
[3] Gelecekte istihdama yol açabilecek bağlantılar kurmak
[4] Diğer.....
- 23) Lütfen İş Deneyim Durumunuzu Belirtiniz:
[1] İş Deneyimim var [2] İş Deneyimim yok

- 24) Lütfen iş deneyimini tanımlayın
- [1] Özel bir şirkette staj/çıraklık
  - [2] Kamu sektöründe staj/çıraklık
  - [3] Kar amacı gütmeyen kuruluşta staj/çıraklık
  - [4] Aile şirketine çalışmak çiftlikte çalışmak özel şirkette çalışmak
  - [5] Kamu sektöründe çalışmak
  - [6] Topluluk gönüllü çalışması
  - [7] Kayıt dışı ekonomide çalışmak
  - [8] Diğer.....
- 25) Haftada kaç saat çalıştınız (iş yaptınız)?
- [1] 1'den az
  - [2] 1'den fazla ve 5'ten az
  - [3] 5'ten fazla ve 10'dan az
  - [4] 10'dan fazla ve 20'den az
  - [5] 20'den fazla.
- 26) Sizce, bir kişinin bugünlerde iyi bir iş bulabilmesi için en azından hangi düzeyde eğitime/eğitime ihtiyacı var?
- [1] İlköğretim
  - [2] Mesleki Eğitim
  - [3] Orta öğretim
  - [4] Üniversite
  - [5] Lisansüstü çalışmalar
- 27) Lütfen bana hayatındaki en önemli amacı söyler misin? (birini seç)
- [1] İş hayatında başarılı olmak
  - [2] Toplumla katkı sağlamak
  - [3] Yerel topluluk işlerine katılmak
  - [4] Dini inancı korumak
  - [5] Çok paraya sahip olmak
  - [6] İyi bir aile hayatına sahip olmak
  - [7] boş zaman geçirmek
  - [8] Çok farklı deneyimlere sahip olmak
  - [9] Hayatta amaç ve anlam bulmak
  - [10] Benlik saygısı ve güven inşa etmek ve kişisel tatmin bulmak

28) Aşağıdaki niteliklerden hangisinin iyi bir iş bulmada en yararlı olduğunu düşünüyorsunuz? (birini seç)

- [1] Bilgi teknolojisi becerileri
- [2] Bilimsel veya teknik nitelikler dillerin komutu
- [3] İş dünyası hakkında bilgi
- [4] İletişim yetenekleri
- [5] Takım çalışması becerileri
- [6] İyi genel eğitim
- [7] Güzel görünüş
- [8] Tutku
- [9] Bir çıraklık veya uygun bir eğitim kursunu tamamlamış olmak
- [10] Diğer .....

29) İdeal olarak, aşağıdaki çalışma türlerinden hangisini tercih ederiniz?

- [1] Kendi işini kurmak
- [2] Devlet/kamu sektörü için çalışmak
- [3] Çok uluslu bir şirkette çalışmak
- [4] Özel bir şirkette çalışmak
- [5] Kar amacı gütmeyen bir kuruluşta çalışmak
- [6] Kendi/aile çiftliği için çalışmak
- [7] Başkasının çiftliğinde çalışmak
- [8] Aile şirketi için çalışmak
- [9] Emin değilim, çalışmak istemem
- [10] Mevcut iş türünden memnunum/ işim değişmeyecek
- [11] Diğer .....

30) İdeal olarak, hangi sektörde çalışmak istersiniz?

- [1] Tarım, avcılık, ormancılık ve balıkçılık madencilik
- [2] Üretim
- [3] Elektrik, gaz ve su temini
- [4] İnşaat
- [5] Toptan ve perakende ticaret, onarım
- [6] Oteller ve restoranlar
- [7] Ulaştırma, depolama ve iletişim finans/sigorta
- [8] Gayrimenkul, kiralama ve ticari faaliyetler
- [9] Kamu yönetimi ve savunma
- [10] Eğitim Sağlık ve sosyal hizmet
- [11] Mevcut sektörden memnunum/değişmez
- [12] Emin değil çalışmak istemem
- [13] Diğer.....

31) Ne kadar süredir işsizsiniz?

- [1] Son 6 aydır
- [2] 6 ay_1 yıl
- [3] 1_2 yıl
- [4] 3 veya daha çok

- 32) Geçen hafta, temel faaliyetiniz neydi?
- [1] Eğitime/eğitime katılmak
  - [2] İşsiz – işsiz
  - [3] Ücret, kâr veya aile kazancı için çalışmak en az bir saat
  - [4] Bir işin var, ancak geçici olarak işten yoksun
  - [5] Evde görev yapan (çocuk bakımı dahil)
  - [6] Başka nedenlerle (ev görevleri dışında) çalışmadı veya iş aramadı
  - [7] Okulu yeni bitirdi ve yakın gelecekte iş aramayı planlıyor
  - [8] Okulu yeni bitirdi ve yakın gelecekte işe başlamayı planlıyor.
- 33) İş aramaya başladınız mı?
- [1] Evet [1] Hayır
- 34) Nasıl iş arıyorsunuz?
- [1] Eğitim/öğretim kurumu aracılığıyla
  - [2] İş fuarlarına katılmak
  - [3] Bir kamu istihdam bürosuna kayıt
  - [4] Özel istihdam bürosuna kayıt
  - [5] İşverenler için doğrudan başvuru, bir yarışmaya katılım
  - [6] Şantiyelerde, çiftliklerde, fabrika kapılarında kontrol, pazarlar veya diğer toplanma yerleri
  - [7] Gazete ilanlarının verilmesi
  - [8] Reklamları yanıtlamak (gazete, internet vb.)
  - [9] Arkadaşlardan, akrabalardan, meslektaşlardan, sendikalardan vb. yardım istemek.
  - [10] Kendi girişimini kurmak için arsa, bina, makine, ekipman arıyor
  - [11] Mali kaynakların düzenlenmesi İzinler, lisanslar için başvuru
  - [12] Diğer.....
- 35) Tamamlamayı umduğunuz en yüksek eğitim/öğretim seviyesi nedir?
- [1] İlköğretim
  - [2] Orta öğretim
  - [3] Üniversite
  - [4] Lisansüstü çalışmalar
  - [5] Diğer
- 36) Lütfen kilonuzu belirtiniz?:.....
- 37) Lütfen boyunuzu belirtiniz?: .....
- 38) Aşağıdaki cümlelerden hangisi sizin için iş arama durumunuzu en iyi ifade eder?
- [1] ( ) Mutlaka ve çok acele bir iş bulmayım
  - [2] ( ) Bir iş bulsam iyi olacak
  - [3] ( ) Mutlaka bir iş bulmayım ama çok acele değil, çalışırım
  - [4] ( ) İyi bir iş fırsatı çıkarsa çalışırım

- 39) Lütfen şuan ki iş arama durumunuzu belirtiniz?
- [1] ( ) İş aramıyorum
  - [2] ( ) En az 2 aydır iş aramıyorum
  - [3] ( ) En az 6 aydır iş aramıyorum
  - [4] ( ) İş aramaya mezun olduktan hemen sonra başlayacağım
  - [5] ( ) Mezun olduktan sonra bir süre iş aramayı düşünmüyorum
- 40) Lütfen iş aramaya başlama kararınızda etkili olan veya olabilecek kişileri belirtiniz?
- [1] Kendim
  - [2] Ailem
  - [3] Arkadaşlarım
  - [4] Çevremdekiler
  - [5] Diğer.....
- 41) Lütfen iş aradığınız /aramayı düşündüğünüz şehri belirtiniz?
- [1] TRB1 bölgesi (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli)
  - [2] TRB1 bölgesi dışında
  - [3] İstanbul
  - [4] Diğer.....
- 42) Size göre Türkiye'deki işsizliğin sebepleri nelerdir?
- [1] Ekonomik kriz
  - [2] Hızlı nüfus artışı
  - [3] Eğitim durumu
  - [4] İşverenin tutumu
  - [5] Hükümetin yanlış politikası
- 43) Mesleğiniz ile ilgili gerekli bilgi, donanım ve kaynağa sahip olarak mezun olduğunuzu düşünüyor musunuz?
- [1] ( ) Kesinlikle Katılıyorum
  - [2] ( ) Katılıyorum
  - [3] ( ) Kararsızım
  - [4] ( ) Katılmıyorum
  - [5] ( ) Kesinlikle Katılmıyorum
- 44) Lütfen öğrenim gördüğünüz bölümden memnuniyet durumunuzu belirtiniz:
- [1] ( ) Çok memnunum
  - [2] ( ) Memnunum
  - [3] ( ) Kararsızım
  - [4] ( ) Memnun Değilim
  - [5] ( ) Hiç Memnun Değilim
- 45) Genelde ne kadar mutlu olduğunuzu düşünürsünüz? (TEK cevap)
- [1] Oldukça mutlu
  - [2] Orta derecede mutlu
  - [3] Ne mutlu ne de mutsuz
  - [4] Orta derecede mutsuz
  - [5] Oldukça mutsuz

46) Genel olarak söylemek gerekirse, çoğu insana güvenir misiniz, yoksa diğer insanlarla olan ilişkilerinizde dikkatli olmak mı gerekir?

[1] Evet, çoğu insana güvenirim [1] Hayır, dikkatli olunmalıdır

47) Son genel seçimde oy kullandınız mı?

[1] Evet [1] Hayır

Görüşülen kişinin:

Adı, soyadı : _____

Telefon no.su : _____

İkamet ettiği mahallenin adı : _____

Veri toplama uzmanının adı, soyadı : _____

İmzası : _____

Anketin yapıldığı tarih : ____ / ____ / 2022

Kontrol yöntemi : (1) Edit (2) Telefon (3) Saha/eşlik

NOT: Adınız-soyadınız ve iletişim bilgilerinin sadece bu anketin gerektiği gibi yapılıp yapılmadığını kontrol etmek amacıyla sorulmaktadır. Bilgileriniz bu çalışma haricinde kullanılmayacak, üçüncü şahıslarla paylaşılmayacaktır.